

TITLE:

Royal Orders of Burma in Burmese(pp.815-1066)

AUTHOR(S):

CITATION:

Royal Orders of Burma in Burmese. THE ROYAL ORDERS OF BURMA,
A.D. 1598-1885 1988, 8: 313-1066

ISSUE DATE:

1988

URL:

<http://hdl.handle.net/2433/173892>

RIGHT:

သယံဝင်္ကမ္ဘာမှအထက်ခန့်ထား ဂျီသည့်စစ်ကဲနား ခံမြို့စာ ရေး တို့ကိုနှုတ်၊

ရွှေဘဝါး ခေတ် အောက်လာ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက် 1 November 1846 နေ့နား ခံပြော

ဦး များ တွင်ပြန်။

(တင်စီစု)

နေ့မျိုး ရာဇ နော်ရထာ ၊ နေ့မျိုး ရာဇာတို့ကိုသဘာဝတီမြို့စစ်ကဲ ၊ နေ့မျိုး
 ရာဇ ကျော်သူ ၊ နေ့မျိုး ရာဇ ကျော်ထင်တို့ကို နား ခံ ၊ ကျော်ထင်သီရိ နော်ရ
 ထာ ၊ သီရိ ဇေယ နော်ရထာတို့ကိုမြို့စာ ရေး ခန့်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၃ ရက် ^{1 November, 1846} နေ့နား ခံ ပြော
 ကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(တင်စီစု)

သယံဝတီမြို့စစ်ကဲနား ခံမြို့စာ ရေး တို့ကိုအမှန်အတိုင်း ရွက်သည့်အတွင်း
အထက်စစ်ကဲနား ခံမြို့စာ ရေး တို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သ
နား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်း မှန်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နား ခံ^{1 November 1846}
ပြေကြီး မှူးတွင်ပြန်။
(တင်စီစု)

နံကဝ် သေဝင်တင် ဟွေပဲ့နင်း နေမျိုး ရွှေတောင် နေဘိရယဘိုပဲ့နင်း အရဘ
 နှင်အမျှတော်ကိုယ်မီး ရွက်သည့်အတွင်း တော်ရည်တူအစီး အနင်း အဆောင်အ
 ရွက်ဆောင်း ထီး နီအတွက်အနားအရွက် ရွှေထည်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၃ ရက် 1 November 1846 နေ့နား ခံ ပြော

ကြီး မျိုး ထင်ပြန်။

(တင်စီစု)

မင်း လှ မင်း ထင် ကျော်ကိုဟံသာ ဝတီမြို့စစ်ကဲခန့်၊ ဟံသာ ဝတီမြို့စစ်ကဲ မင်း လှ
မင်း ထင် ကျော်ကိုဟံသာ ဝတီမြို့စစ်ကဲတို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်
သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ^{7 November 1846}
ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။
(တင်စာစု)

ဥဉ္ဇရေပဲ့နင်း နေမျိုး ရဲဗုရန် အောင်ကိုယ်နီ တော သောင်တင် ဓမ္မပဲ့နင်း နည်း
 ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ^{12 November 1846}
 နေမျိုး ရာဇ ကျော်စွာထင်ပြန်။

(တင်စီစု)

မိုး နဲမြို့စစ်ကဲ နေမျိုး မင်း လှစည်သူ ကျော် ၊ နေမျိုး မင်း ထင်သီဟသူတို့ကို မိုး နဲ
မြို့စစ်ကဲအရ ၁ နှင့်အမျှ တော်ကိုယ်မ်း ရွက်သည့်အတွင်း သိန္နီမြို့စစ်ကဲတို့နည်း ထီး အ
စီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်း မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခ
စမြောင်အား တွင်ပြန်။

(တင်စီစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စက်ကြသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား လှ
 ပြည်ညီး ရွှံ့နတ်ပြည်စံတော်မူသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား အဂိုဏ်အရံတော်ဖြစ်
 သော ရွှေထီး ရွှေနန်း တိုင်း ကား နိုင်ငံအပေါင်း ကိုငါးမင်း အုပ်စိုး စံတော်
 မူသည်။ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်တို့တို့ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း မြေ
 နန်း တော်ထွင်သစ္စာ တော်ပေး ပြေပေး ၊ ဝင်း တော်လေး မျက်နှာကိုယ်ရံ
 တော်ရွှေမြို့တော်တံခါး တဆယ့်နှစ်ရပ်အစောင့်အနေမှစ၍ ခန့်ထား စီရင်
 ရန်ရှိသည်များ ကိုရသဇာတိတော်ကြောင်း ဖြေမြန်လုံခြုံအောင်ခန့်ထား စီရင် ၊
 ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စက်ကြသခင်အသွင်တဝှင်ခမည်း တော်အလောင်း
 မင်း တရား ကြီး ဘုရား လေဝေဒနာစွဲရောက်တော်မူသည်ကိုသမား ဟူး
 ရား တို့နှင့်တဆေး မသင့်တဆေး သင့်ကုမဆက်သပါသော်လည်း မရွေ့မသင့်နိုင်
 လှပြည်ငြီး ရွှံ့နတ်ပြည်စံတော်မူသည်ကို ရှေး မန္တတစက်မင်း တို့ကိုသြိုဟ်သည့်နည်း
 အခမ်း အနား ကြီး ကျယ်စွာခမည်း တော်ဘုရား အလောင်း တော်ကိုသြိုဟ်
 တော်မူမည်။ အသုံး အဆောင်အခမ်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ
 ကိုပြီး ပြေကောင်း မွန်အောင်ခန့်ထား လုပ်ဆောင်စီရင် ။
 ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စက်ကြသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား လှ
 ပြည်ညီး ရွှံ့နတ်ပြည်စံတော်မူသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား အဂိုဏ်အရံတော်ဖြစ်
 သော ရွှေထီး ရွှေနန်း တိုင်း ကား နိုင်ငံအပေါင်း ကိုငါးမင်း အုပ်စိုး စံတော်
 မူသည်။ တိုင်း သူပြည်သား ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့ကိုမထိတ်မလန့်
 စေရ။ ရောင်း ဝယ်ဘောက်ကား ဖြိုတိုင်း ငြိမ်ဝပ်ချမ်းသာစွာနေထိုင်ကြရ
 မည်အကြောင်း နှင့် ရွှေပြည်တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်စေ့နဲ့အောင်မောင်း ခပ်စေ့ ၊
 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်း မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ညဉ့် ၃ ချက်တီး ရံ
 ကစ၍ ဗဟိုရံမတီး စေနှင့်။ နာရီတီး မြဲတန်ဆောင်း ဂွင်နရည်း စရသကိုသတီး
 မြဲတီး စေ။ မင်း သား မင်း မြေး မှူး တော်ကတော်မယား အရသွယ်တော်

မျိုး တို့ကိုယ် နေ့မှ စ၍ အဝတ်ဖြူလဲ စေ။ ရက်လည်မှ ပကတိ ဝတ်ဆင်မြဲတိုင်း ဝတ်ဆင်ကြ
စေ။ ခမည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး ဘုရား ကို စင်စစ် မနွှတ်မင်း
တို့ကို သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ် တော် မူရကောင်း ရန်မင်း ခမ်း အဆောင် တော်
များ ကို ဘေး တော်ဘုရား နတ်ပြည်စံ တော် မူသည်ထင် ခင်ကောင်း သည့်နည်း မင်း
ခမ်း အဆောင် တော် များ မှာ ခင်း ကျင်း စေ။ မင်း ခမ်း အဆောင် တော်
ကို သား တော် မြေး တော်တို့ကို စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခ်^{17 November 1846}
ကျောက်ရစ်မြို့စား နေ မျိုး စည်သူ ကျော် စွာ ထင်ပြန်။
(ခင်မကန်ရ၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်ခမည်း တော်အလောင်းမင်း
တရားကြီး ဘုရား လေဝေဒနာစွဲရောက်တော်မူသည်ကိုသမား ဟူးရားတို့
နှင်တဆေး မသင့်တဆေး သင့်ကုမဆက်သပါသော်လည်း မထွေမသင့်နိုင်လှပြည်ပြီး
၍နတ်ပြည်စံတော်မူသည်ကို ရှေး မန္တတစင်္ကြာမင်း တို့ကိုသင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း အခမ်းအ
နားကြီး ကျယ်စွာခမည်း တော်ဘုရား အလောင်း တော်ကိုသင်္ဂြိုဟ်တော်မူမည်၊
အလုပ်အဆောင်အခမ်းအနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေကောင်း
မွန်အောင်ခန့်ထား လုပ်ဆောင်စီရင်၊ မင်းသားမင်းမြေးမျိုး တော်မတ်
တော်ကတော်မယား အရင်ရှင်တော်မျိုး တို့ကိုယနေ့ကစ၍ ဝတ်ဖြူဝတ်လည်မှ
ပကတိဝတ်ဆင်မြဲအတိုင်း ဝတ်ဆင်ကြစေ၊ ခမည်း တော်အလောင်းမင်း တရား
ကြီး ဘုရား ကိုစင်္ကြာမန္တတမင်း တို့ကိုသင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ်တော်မူရကောင်း ပ
ရန်မင်းခမ်းအဆောင်များ မှာဘေး တော်ဘုရား နတ်ပြည်စံတော်မူသည်
တွင်ခင်းကျင်းသည့်နည်း မင်းခမ်းအဆောင်တော်များ ကိုခင်းကျင်းစေ၊
မင်းခမ်းအဆောင်တော်များ ကိုသားတော်မြေးတော်တို့ကိုစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့နားခါ ^{18 November 1846}
နေ့မျိုး စည်သူကျော်တွင်ပြန်။
(မကွေး လှစိစု)

အရိုး တော်ကိုသတိုး မင်း ဦး ရာဇာ တော် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ

ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

ခမည်း တော်ဘုရား အလောင်း တော်ကိုစကြာဝတေး မန္တဘတ်မင်း တို့နည်း
သင်္ဂြိုဟ်ရဘိုင်း ဤအရိုး တော်ကိုမယ် တော်ဘုရား ဝေါတော်နှင့် ဆောင်ယူပြီး
လျှင် လှော်ကား တော်တွင် ခင်တုရင်နှင့် တင်၍ ရေသို့ချမြဲချစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ၁၉ November 1846
တွင်ပြန်။

(မကွေး ဝှစ်စု)

လောကမဏိစူဠာဘုရား စောင့်ငွေတော်ဝယ်ခေါင်း ငထွန်းသား အရှေ့မျက်
နှာမဟာဂုံပြင်တံတိုင်း အတွင်း လှူဒါန်း တော်မူသည့် ဝေါ၊ ခင်တုရင်၊ ယည်၊ နန်း
ပေါင်း၊ ဆင်ကများ ကိုရဘေဝတ်တော်ရေး ကင်း လွတ်လုံခြုံအောင်အပျက်အစီး
အယိုအယွင်း မရှိစေရ။ အမှူးအမီးလူတို့နှင့်နေညှိစောင့်နေထိမ်း သိမ်း ရမည်။
သက္ကရာဇ် ၂၀၈ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက် နေ့၄င်း ဆင်စာလက်ခံကိုစာတို^{22 November 1846}
ရော၍ အောင်ဝန်စာရေး တော်ကြီး မဟာမင်း ကျော်မင်း ထင်ကရေး ၍
အပ်ရမည်ဆင်သော ခြောင်စာတိုရေး ၍ ငွေတော်ဝယ်ခေါင်း ငထွန်း သားကို
အပ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၂၀၈ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက် နေ့အရိုး တော်တင်ကျည်ဝေါတော်^{22 November 1846}
နှင့်မှန်ကသည့် တော်အရိုး တင်လှော်ကား ခင်တုရင်၊ ဆင်တင်နန်း ပေါင်၊
ဆင်ကသိုင်း များ ကိုစောင့်ကလိကန်ရှေ့ကုသိုလ်တော်လောကမဏိစူဠာဘုရား
မှာလှူစေဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း ရွှေပြည်
ရန်အောင်မြင်း တပ်မှူး ငစံအင်း နှင့်အစုသား လူ၂၈၊ ဂွမ်း မြင်း စီး ငမှံ
နှင့်အစုသား လူ၂၀၊ ဝေါစာရေး နေမျိုး သီရိကျော်ခေါင်နှင့်ဝေါသား လူ၅၀၊
ယည်တော်သွေး သောက်ကြီး ရွှေတောင်ဇေယနှင့်ယည်တော်အစုသား လူ၈များ ကို
ထမ်း ဆောင်စေရသည်။ အရိုး ချလှော်ကား တင်ခင်တုရင်များ ကိုလှေသင်း အ
စုသား လူ၁၀၀၊ ဝင်း လေး မျက်နှာအမှူးအမီး လူ၃၂၊ များ ကိုထမ်း ဆောင်
စေ၍ အောင်ဝန်စာရေး ကြီး မဟာမင်း ကျော်မင်း ထင်၊ စာရေး ကြီး နေ
မျိုး မင်း လှကျော်၊ မင်း ကျော်ရဘေဝ၊ အသုံး စာရေး သီရိရဘေ နော်ရထာ၊
နေမျိုး သိင်္ခီကျော်စွာ၊ ဂွမ်း မြင်း စာရေး ကြီး နေမျိုး ရဘေ ကျော်သူ၊ တရား
နား ခံနေမျိုး အိန္ဒ နော်ရထာ၊ နေမျိုး ရဘေ ကျော်သူ၊ နေမျိုး သင်္ခီယာ၊ နေ
မျိုး သီရိကျော်သူ၊ တရား စာရေး နော်ရထာစည်သူ၊ ဝတ်မြေစာရေး ဇေယ
ကျော်စွာတို့ကြပ်မပြီး လျှင်လောကမဏိစူဠာဘုရား အရှေ့တံတိုင်း မုတ်ကသွင်း ၍
ပြင်တံတိုင်း အတွင်း မုတ်ဝတောင်ဘက်တွင်စင်နှင့်တင်ထား လှူဒါန်း ၍ ငွေတော်ဝယ်
(လောကမဏိစူဠာ)ဘုရား စောင့်ခေါင်း ငထွန်း သားနှင့်ပရိဘောဂတိုက်စိုး
ငဘား တို့ကိုအပ်ထား သည်စာရင်း ဘုရား ။

ဝေဝါ တော်	၁	
ဝေဝါ တော်အခင်း ကတ္တီပါမ္မိန်း သင် ပျူ	၁	မှ ၁ ပရိ ဘော ဂတိုက်သွင်း
ဝေဝါ တော်ကတ္တီပါမ္မိန်း တော်	၁	မှ ၁ ငှင်း
ဝေဝါ တော် မျက်နှာ ကျက်ကြွယ်	၁	
မှန်ကယ်ညှိ တော်ဘုံရဆင်		
တုပိကယ်ထီး စိုက်	၁	
မှန်ကယ်ညှိ တော်အကိမှန်ချပ် ရေ	၈	
မှန်ကယ်ညှိ တော်ကတ္တီပါမ္မိန်း နေ		
ရ ၁ တော်	၂	မှ ၁ ပရိ ဘော ဂတိုက်သွင်း
နန်း ပေါင်း ဆင်က	၂	
နန်း ပေါင်း ဆင်က ရွှေချဆင်က	၂	
ရွှေချသိုင်း	၂	မှ ၁ ပရိ ဘော ဂတိုက်သွင်း
ဝေဝါတင် လှော်ကား	၁	
ဝေဝါတင် ခင်တုရင်	၁	
(ခင် မကန်ရ၅)		

မြို့ဝန် အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်လမိုင်း စာရေးတို့၊ မည်းတော်အလောင်း
မင်းတရားကြီးတရား နတ်ရွာစံတော်မူရသမျှတော်မူသည့်အခမ်းအနားတွင်
ခင်းကျင်းဆောင်ယူသည့်ငါတော်၁၊ ယဉ်တော်၁၊ ဆင်တင်နန်းပေါင်း၁၊
ပေါင်းဝန်း၁၊ ဆင်ကျသလွန်တော်၁၊ လွှတ်ကားတင်ခင်တုရင်၁များကို
ဇောငါးကလေးကန်ရွှေကုသိုလ်တော်လေးကမဏိစူဠာတရားမှာလျှာဒါန်းတော်
မူ၍ရှိသည်။ တရားစောင့်ငွေတော်ဝယ်လူတို့ကိုဆင့်ဆို၍မယိုမယွင်းမပျက်မစီး
စေရ။ ရာဇဝတ်တော်ရေးကင်းလွတ်လုံခြုံအောင်စောင့်နေထိန်းသိမ်းစေ
ရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ်တော်လဆန်း ၅ ရက်နေ့၎င်း^{24 November 1846} စာလက်ခံကိုဝန်ရှင်
တော်စစ်တောင်းမြို့စားမင်းကြီးအိမ်မှဘတ်လျှောက်အစီရင်ခံလျှင်ကောင်း
ပြီးအပ်အမိန့်ရှိသည်။ ၎င်းနေ့ဝန်ရှင်တော်ကွပ်ရွာမြို့စားမင်းကိုအိမ်မှ
ဘတ်လျှောက်ရအပ်အမိန့်ရှိသောကြောင့်ဝန်ထောက်တော်စုံ၎င်းဝန်မင်း
မှအစီရင်ခံရအပ်အမိန့်ရှိသည်နှင့်စာရေးတော်ကြီးနေမျိုးမင်းလှကျော်
မှအစီရင်ခံ၍လွှတ်စေလုပ်ငွမ်းကြီးကိုအပ်စေသည်။
(ခင်မကန်ရ၅)

လှိုင်မြို့သို့ကြီး မဟာမင်း လှသမန္တမင်း ထင်ကိုလှိုင်မြို့မှတစ်ဆင့်သို့ကြီး အရခါနှင်အမှု
 တော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဗေဘင်း ၊ ကတ္တီပါနီ ၊ ရွှေသား ပန်း ဇေတမာ
 ရွက်ဆောင်ဇေဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ် ၊ ရွှေနား ဆောင်း ၊ ဩက်ရင် ၊ အနား ဆူး
 ၂ထပ် ၊ ကတ္တီပါ ၊ ဝတ်လုံ ၊ ဘဲရုံ ၊ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ် ၊ ဘွဲ့ဖြူ ၊ ရွှေမြိတ်ဂုံ ၊ ရွှေစလွယ်
 ၁၂သွယ် ၊ မောက်တို ၊ ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုန်း ၊ စိန်တောင်ဇေ ၊ ရွှေထိပ် ၊ ရွှေထွတ် ၊
 ငှက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၁၂ ၊ ပါး ကာ ၊ နား ကာ ၊ ရွှေကာ ၊ နောက်ကာ ၊ မောက်
 ဂူ ၊ ပဲလည် ကွေး ၊ ကတ္တီပါနီ ၊ ယက်ပျား သတ် ၊ မျည်း တို ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ၊ ယက်ပျားသတ် ၊
 မျည်း ဂွဉ် ၊ ကတ္တီပါနီ ၊ ယက်ပျား သတ် ၊ ကွမ်း ခွက် ၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်
 ရွှေစံဆောင် ၊ ပယင်း တပ် ၊ ကွမ်း လိပ်၃မြွှာ ၊ ပယင်း တပ် ၊ ငွေ ကွေး အင် ၊ ခါး ၊
 အဆောက် ၊ ကတ္တီပါအနက်မူမ်း ၊ ရင်း ဖျား ၊ ခွေး မ ၊ ခွေး ငယ် ၊ သံပတ်ရတနီ ၊
 ရွှေသား ၊ ကျောက်အိမ်ပါ ၊ အိမ် ၊ ကတ္တီပါနက်မူမ်း ၊ ရင်း ဖျား ၊ ခွေး မ ၊ သံပတ်
 ရတနီ ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ ထီး နီ ၊ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်တပ် ၊ ညောင်
 ရွက်ရေ၁၂ ၊ အချက် ၊ အတွက် ၊ ရွှေကျင်း ၊ ရွှေထွတ်၁ ၊ ထမ်း စင် ၊ တလဲဇေဝန်း ၊
 ဘိနပ် ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ၊ ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်
 ဘယောင်း ပွင့် ၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ် ၊ ဩနု ၊ တမြဲခြူး ၊ ကမ္ပတ် ၊ နား ၊ အတွင်း ၊
 ပြင် ၊ ပွတ်ချမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ဩနုနား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်
 ရွက် ၊ တမြဲခြူး ၊ ဩက်ရင် ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ၊ ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ၊ ကုလား
 ပန်း ၊ တောင်ကျေး စေတီ ၊ အဖြေ ၊ မြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃
 ဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း ၊ စက်မှာ ၊ လက်ဝဲ ၊ လက်ယာ ၊ ၃ဝန်း ၊ စံ ၊
 နောက်၂ဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း ၊ စက်အတွင်း ၊ ဆင်စွယ်ဩယ် ၊ စက်နား ၊ ညောင်
 ရွက် ၊ ဆင်စွယ် ၊ ဩက်ရင် ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ၊ ဆင်စွယ်၂တန့် ၊ လည်သီး ၊ ဆင်
 စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ လျှော် စေတီ ၊ ဆင်စွယ်တပ် ၊ ဘောင်ထိပ် ၊ ဘယောင်း ပွင့် ၊
 ချက် ၊ ဆင်စွယ် ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ ၊ သံပရခွန် ၊ ယက်ဘောက် ၊ က
 တောင်ဆွဲ ၊ ဇက် ၊ ပါး ကာ ၊ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ်မြောင် ၊ ရင်
 ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ ၊ ကတောင် ၊ ရွှေရေ ၊ ဇာမရီပုတ်ပန်း ခက်ကိုက် ၊ အနား
 သံဇံ ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက် ၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ် ၊ သက္ကလပ်ကြီး ၊

ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလဝိတင်ရမ်း ၊ စက်ခွန်း၊ ဂုဆင်၊ ဆင်၊
 ပေါင်း ဝန်း ၊ အချက်၊ အတွက်၊ ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်၊ ရွှေတစု၊ အနီ
 ၂စု၊ ကခွက်၊ ရွှေတစု၊ အနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်၊ အနီ၊ ကတောင်၊ ရွှေတစု၊ အနီ ၂
 စု၊ အလံကျည်၊ လှံကျည်၊ အဖျား ရွှေသံငုံ၊ ဆင်၊ သက္ကလဝိကြီး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်
 ပုတ်၊ ပုံသံ၊ ငွေခွံကြီး ၁၊ ငွေခွံငယ် ၂၊ ခရု ၁၁၊ လင်း ကွင်း ၁သံနား
 တော်မူသည်။ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချ်သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ၁၂ ပြောကြီး ၁၁
 တွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

လှိုင်မြို့သူကြီး မဟာမင်း လွယ်မန္တမင်း ထင်ကိုသနား တော်မူရင်း အဆောင်
 တွင်တိုး၍ ဆင်ပေါက်၁၊ ဆင်မ၁၊ ရွှေထီးသနားတော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့ ၁၁ နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၁ မိနစ် ၁၁
 တွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

နေမျိုး မင်း ကျော် ခေါင်ကိုမိုး နဲတပ်နား ခံအရဘကနှုတ်၊ မင်း လှမင်း
ကျော်ရဘဘကိုမိုး နဲတပ်နား ခံ၊ နေမျိုး မင်း လှစည်သူကိုဗိုလ်တပ် ရေး
ခန့်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား 4 December 1846
ခံ ပြေ ၃.

ဦး မျိုး နေမျိုး နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင်ထွင်ပြန်

(တင်စာစု)

နားခံ မင်းလှ မင်း ကျော်ရတနာ ၊ ဗိုလ်တပ် ရေး နေမျိုး မင်း လှစည်သူတို့ကို
နိုး နေတပ်နား ခံ ၊ ဗိုလ်တပ် ရေး တို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်
သနား တော်ခံ စေ ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၇ ရက်နေ့နား ခံ ပြောကြီး မျိုး
နေမျိုး နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင်တွင်ပြန် ။
(တင်စာစု)

မြေဒူး မြို့အုပ် နေမျိုး သီဟ ကျော်ထင်ကို ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊
 ရွှေနား ထောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီ ပါဝတ်လုံဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေ
 စလွယ်၉သွယ်၊ မောက်ကို ရွှေဝိန်း ရွှေကုံးစိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မ
 နား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ ရွှေကာ နောက်ကာ မောက်ရူပါလည် ရွေး
 ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မည်း တုံကတ္တီ ပါနက်ဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မည်း ရှည်ကတ္တီပါ
 ပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်အဝန်း၊ ငွေ ရွေး
 အင်ယား အဆောက်ကတ္တီပါနက်မူမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်သမ္ပတ်ရတနံ၊
 ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနည်မူမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသမ္ပတ်ရတနံ၊
 ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါယီး နီ ရွှေညောင် ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အထွတ်
 ရွှေကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း ဘိနပ်ကုလား ပန်း အိမ်ညောင်ရွက်
 အထွင်း ကုလား ပန်း ဘောင်ထိပ် မှော်ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာ နုတမြဲခြူး ကမ္ပတ်
 နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ချမ်း စက်စော့ကွင်း အထွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း
 ညောင်ရွက်တမြဲခြူး ဩက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ်ညောင်ရွက်အထွင်း ကုလား ပန်း
 ထောင့်ကျေး စေတီငါးအ ဖြေမြင်း နား လျောက်၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထုပြောက်
 အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက် ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂ဝန်း၊ စက်
 အထွင်း ဆင်စွယ်၊ ဩယ်၊ စက်နား၊ ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်၊ ကုလား ပန်း
 အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး၊ ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး၊ ကေး စေတီငါး ဆင်စွယ်၊
 မြင်း ကကိုင်း၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရားခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်၊ ဆွဲ၊ ဇက်
 ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါးစိန်၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာ
 ဝါ၊ ကတောင်၊ ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေဝိန်း
 ဥက္ကိတ်ထိပ် ဆောင်း၊ ငြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး၊
 သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး
 မြဲရေး ချီးသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁ရက် ^{4 December 1846}နေ့နား ခပြောကြီး
 မှူး နေမျိုး နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင်တွင်ပြန် ။
 (တင်စာရ)

မြေဒူး မြို့အုပ် နေမျိုး သီဟ ကျော်ထင်ကို မြေဒူး မြို့မှ ၁ မြို့အုပ်အရပ် နှင့်အမျှ တော်
ကိုယ်မ်း သည်အတွင်း ထီး နီအတွက်အနီးအဝှက် ရွှေထည်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့ ၄ ဘဲ ၁၂ ပြောကြီး များ
နေမျိုး နန္ဒမိတ် ရွှေတောင်တွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ငရန် ငွေမ ပြေကျန်သည်ကို ပေး

ဆောင်ရန် မော်ခါး ရွာကိုသန်သည့်မျှ ခွဲရင် ၁၈၄၆ ခု ၃၀ July ၁၈၄၆ ခု
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လဆန်း ရက်
နေ့ခွဲသည်

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁ ၈ August 1846
ရက်လုင်တိကျော် နှင့်သွာသား မြတ်သင်္ချာန်
ရွှေမုံ ၂ ၂ ၂ 9 August 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၂
ရက်နေ့လွင်ဦး ကျောင်း တကာချိန် ရွှေမုံ
ဒီဝံ ငွေချိန် ၃၂ ရွှေ ယောက်မြို့လှိုက်ကိုခံထွက်နှိမ်ရီ ၅၃၃ ဒီဝံ ၁၀ August 1846
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၃

ရက်နေ့ယူကြီး သင်ဦး ချိန် ရွှေမုံ ၃၃၃
- - - ကိုမိုင်မြင်ပိုထွက်နှိမ် ၅၀ သင် ပြေး

၅၅ နှိန်ရီ ရေဘီဒီ ၃၃၃ ၃၃၃ ၅၅ ၅၅
ယူကြီး ငအိုင်ချိန် ရွှေမုံ ၅၅ နောက်တရက်
ဆရာလှထွန်း ချိန် ရွှေမုံ ၁၁၁ ၃၃၃ ၅၅

----- ငွေ ၂ 11 August 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၄
ရက်နေ့ယူကြီး ကျော်သထွက်ကိုမောင်ထိုင် ၃၃၃ ၃၄၄ ၅၅
- - - - ချိန် ရွှေမောင် ၄၄ - - - စပါး ၂

စေစပါး ၂၀၀၅ နောက်ချိန် ငွေ ၂ 4 August 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်း လဆန်း ၁၂
ရက်နေ့မြေတိုင်ချိန် ရွှေမုံ ၁၁ ရွှေမုံ ၄၄ ၃ ၁၁ ၈ August 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁
ရက်နေ့စံဖြူး ချိန် ရွှေမုံ ၃၃ ငွေ ၃၃ ချိန် ငွေ ၃၃ ၃၃ ၃
၅၅၅ ၃၃၃ ၅၅ ၅၅

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တော်သလင်း ဆန်း ၁၁
 ရက် နေ့အစီရင်ခံစာ အေး ချိန် ရွှေမုံခံ
 ငွေ မွေး ၅၀၀ ချိန် ၁၀၀၂၀၀ တင်ဂါ
 ၄၄း နောက်တရပ် ချိန် ရွှေမုံခံ

ခွဲရင်
 ၁၁
 ၁၀
 ၁၀
 ၁၀

၁ September 1846

 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၂
 နေ့ ငွေ တော်ထွက် ဖြေး ဆပ်ရန်အသိအသီး သိ
 နာညီမျှခွဲသည့်စာရင်း ရေတွင်ရသည့်သက္က
 ရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၄
 ရက် နေ့စာ ရေး ကံ ပေ၇၇ ချိန် ရွှေမုံ ၂၅
 ထန်း တောကြီး သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တော်
 သလင်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ တော်အစီရင်ခံစာ

2 September 1846

ရွှေမုံချိန် ၁၀၀၀ အစီရင်ခံစာ ဖြေး ကို ရွှေ
 ဘဝါး တော် အောက်မာကို မိုင်းပြင် မိုင်း ၂၅ ကို
 အဝင်ပြု၍ ရွာသား ငွေ ခေါင်ချိန် ရွှေမုံ ၁၀၀
 ၁၀၀ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တော်သလင်း လဆန်း
 ၁၄ ရက် နေ့သုကြီး သာဠာ ချိန် ရွှေမုံခံ ရွှေ နေခံ
 ချိန် ရွှေမုံခံ

4 September 1846

၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀

4 September 1846

4 September 1846

၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀

4 September 1846

ကြိုက် တော်လယ်ထွက် နှိန် ငွေ အစီရင်ခံစာ ဖြေး ကို မိုင်း
 မြင် ပိုထွက် ရွှေဘဝါး တော်သုသည့်အထွက် နှိန်

၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀

၁၀၀၀

2 October 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု သတင်း ထွက်လဆန်း ၁၂
 ရက် နေ့ကို ဝတိုင် ချိန် ရွှေမုံခံ နောက်တရပ်
 ရွှေ ၅ -----
 နောက်သုကြီး ----- ချိန် ငွေ ၁၀၀၀ ၂၀၀

၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀
 ၁၀၀၀

၁၀၀၀

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၇ ရက် နေ့သုက္ကိး ကျော်သ ချိန် ရွှေမုံခံ ငွေ	ခွဲ ၇၀	ရွှေ ၆	၆ October	နှိန် ၁၈၄၆
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ မြေတိုင်ချိန် ရွှေမုံခံ	- -		30 September	1846
၄င်း အခွဲ ရွှေမုံချိန် ၂၅ ရွှေကိုအထက် - - - - ဘုရား တကာ မေောင် ရွှေထံအပ်နှံ ပေါင်ထား သည့် မေောင်ခဲ သေနတ် ၂ သက္က ရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ ရက် နေ့ မေောင်ရွှေသို့ဆပ် ပေး ရွှေ ရသည့်ကျံချ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု ငွေ တော် ဆောင်ရန် သုတထူး ဥစ္စာကို ချေး ငှါး ဆောင်နှင်ရသည့် ငွေကိုဆပ်ရန် မေော်ခါး ခုရွှာကိုသ န ဘညီမျှ ရွှေမုံချိန်	- -	ခံ	28 September	1846
ရေတွင်း ကုန်း သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့ ရေတွင်း ကုန်း ကံ ပေ T ချိန် ရွှေမုံဒီ ဖျဲခဲ ခွေ			17 October	1846
ကျွန်း ပင် ဒီခံ ပျေသုက္ကိး တိုင်ချိန် ရွှေမုံဒီ ငွေချိန် ခံဆရာကြီး လှထွန်း အတွက်နှိန် ၂၂ နောက်ချိန် ငွေချိန် ၂ ရွှေချိန် ခွေ ငွေသင် ၂ ရွှေချိန် ခွေ ငွေသင် ၂ ကျန်ဒီ နောက်တရပ် ချိန် ရွှေခံ ငွေ ၂				
ပင်လုံ ဒီခံ ပျေသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့သ ဘဦး ချိန် ရွှေမုံခံ ငွေ နောက်ချိန် ရွှေမုံခွကုန်ဒီ			8 October	1846

5 December 1846

23 September 1846

ဒီဝဲ ပျေသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း
၃ ရက် နေ့သုက္ကဏ်း ငစံ အေး ချိန် ရွှေမုံ ၂ ဝဲ နောက်
တရပ်သုက္ကဏ်း ကျော်သာ ချိန်
ရွှေမုံ - - - - - နောက်ဘုရား တကတကိုစံ
အေး - - - - - ကိုပန်သည်

15 October 1846

- - - - - ရွှေခွဲသစ်ဝင်
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၀
ရက် နေ့ကျောင်း တကတ - - - - -
- - - တရပ် ရွှေ - - - - - ရွှေမုံ - - - - - ငွေချိန်အစုစု - - ၂
- - - - - မြေတိုင်ချိန် ရွှေ - - -
၃ ချိန် ရွှေမုံ ဝဲ

23 October 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၄ ရက်
နေ့တွင် ငွေတော်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အစီရင်
မြဲ ထွေးငယ်ညို၊ ငချိုကို ငွေတော်ကိုဦး ခိုခြေး ငှါး ဆောင်
နှင်း ရသည့် ကျေး ကိုဆပ်ရန် ခွဲကြသည်။ စါရင်း
ရေတွင်း ကုန်း ၂၂ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်
မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ရွာသား စံလှချိန် ရွှေမုံ ၂
မွေး ရဲချိန်ဝိ၂

31 October 1846

ကျွန်း ပင် ပျေသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း
လဆန်း ၅ ရက် နေ့သုက္ကဏ်း ငအိုင်ချိန် ၂၀၂၅ ခွဲ ရွှေချိန်
ဝဲ နောက်တရပ်ပြန်ဆပ်ချိန် ရွှေမုံ ၂ - - - ဆရာသုက္ကဏ်း
အထွန်း ၂၂ သုက္ကဏ်း နောက်ချိန် ရွှေမုံ ၃ ငွေချိန်ဝိ

24 October 1846

ပင်လုံ ပျေသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း လ
ဆန်း ၅ ရက် နေ့သုက္ကဏ်း သာဦး ချိန် ၂၀၂၅ ခွဲ ငွေ နောက်
တရပ်သားဦး ချိန် ရွှေမုံ ၄ ငွေ နောက်တရပ် အောင်မြတ်
ချိန် ရွှေမုံ ၃ ငွေချိန် ၂၀၂၅

24 October 1846

5 December 1846

24 October 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း

၅ ရက် နေ့သုက္ကိ: ရွှေပေချိန် ၂ ဘွဲ့ရှိသူ ငှင်း

နောက်တရပ်ချိန် ငွေ မွေး

၂၀၀၀ ခု နောက်တရပ်ချိန်သုက္ကိ: ရွှေပေချိန်

ငို ငွေ မွေး ၂၀

ကုလိဒြင် ဝံ မြေတိုင်ချိန် ရွှေမုံဝံ

23 October 1846

တခွန်တိုင်သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင် မုန်း

လဆန်း ၄ ရက် နေ့ကျော်ထွန်း ချိန် ငွေ ၂ ဘွဲ့ နောက်

ခွဲလို ရွှေဝဲ ငွေသင်္ဘော ၂ စု

ဆား တော် ၁၂ (သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု) တန်ဆောင်

7 November 1846

မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့သော ဘေချိန် ရွှေမုံ ၂ မျှ

ငှင်း နောက်တရပ်ချိန် ငွေ မွေး ၃၀၀၀၀၀

30 November 1846

နောက်တရပ် (သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု) နတ်တော်လဆန်း

၁၂ ရက် နေ့ဆား တော်အစီရင်သာ အေး ချိန် ရွှေမုံဝံ

မျှ ငွေ ၅၀၀ ချိန် ဖြူ

20 November 1846

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခု နတ်တော်လဆန်း ၂ ရက် နေ့တွင်

အထက် ငွေ တော် ဆောင်ရန်သူတည်း ဥစ္စာကို ချေး ငှား ဆောင်

နှင်း ရသည့် ရွှေ ကိုဆပ်ရန်သာ နာညီမျှ ရွှေမုံချိန်

ရေတွင်း ကုန်း (သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု) နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့ ရေ

5 December 1846

တွင်း ကုန်း ရွှေမြတ်ချိန် ရွှေမုံ ၅၀၀ နောက်တရပ်ချိန် ရွှေ - - -

လွင်ဦး သုက္ကိ: ချိန် ရွှေ ၁၀၀ ချိန် ၄၀၀၀

ကျွန်း ပင် ၁၀၀၀၀ မျှသုက္ကိ: ငွေချိန် ရွှေမုံ ၅၀၀

ကျန် ခဲ

သုက္ကိ: ချိန် ရွှေမုံဝံ

သုက္ကိ: ချိန် ရွှေမုံဝံ

4 October 1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့တွင်တရား တကတ မောင်

ဤစွယ်စုံရား အမိမိ အဖွဲ့ ၁၀၀၀၀၀ သား ငွေတို့ကကျန် တော်တို့သမီး နှစ်မိမိမိ မိ

ကိုအခြား သူတို့အိမ်မှာ ပေါင်နှံထား ရသည်ကို ဟြေ ရွေး နှုတ်၍ အပေါင်သွင်း
 ထား ပါမည် ငွေ ၂ ဝိဝ ဝိဝ အသုံး လိုပါသည်ကို တော်ကစိုက်ထုတ် ဆောင်၍ ငွေ နှစ်
 တို့သို့ - - - ထိုအလိုသမီး နှစ်မိညီမီး မိုကအနီး အဝေး အစောပါး အိမ်တွင်အသုံး အဆောင်
 ရှိသည်ကို စေခိုင်း ပါတော့၎င်း (ငစတိုက) ဆိုလျှင် မော်ခါး ရွှေမျှ မင်းက
 စိုက်ထုတ်၍ ငြင်စွယ်မယား သား ငစတိုချက် - - - - -
 ဘုရား ဖြင်စွယ်မယား သား ငစတိုအား မေး၍ ပေါင်နှံလိုက်သည် - - - - -
 - - - - -
 - - - - - ထွက်ပြေး ပုံး တိမ်း ရှောင်ရှောင်လိုက်သည်ထုံး စံနှံလိုက်သည်လူတို့
 ကို - - - - - တင်ရွက်ပါတော့မည်ဆို၍ ပေါင်နှံလိုက်သည်။
 အား လုံး သိရှိသူဘုရား တကဘိုး ထွန်း - - - - -
 စာရေး မောင်ရွှေဘိုး - - - - - မှအစကို ရွှေ
 ရတွင်ချေး သည့် ငွေကိုဘုရား တကဘိုး ရွှေရသား အဘတောင်း လာရသင့်
 ၅ဝ ငွေကိုအဝင်ပြု၍ (သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုနှစ် (တော် 5 December 1846
 ၂ ရက်တွင် မော်ခါး ရွှေမျှ အစီရင်ခံခြင်း မြတ်ဗျေး တို့အစုံအညီဆပ်ပေး လိုက်
 သည်။ မြင်း ထီး အဘိုး ငွေ ၂ ဝိဝ ၅ အစိုး ထား - - - - - ဘုရား
 တကဘိုး ရွှေရသား ငစတိုင် ပေ ၇ တို့လက်သို့ မော်ခါး ရွှေမျှ အစီရင်ခံတို့အညီဆပ်ပေး
 လိုက်သည်။

ဘိုး ဝှင်နှိမ် ရွှေ ၂ ဇီ ချိန် ရွှေ ၃ ငွေ ၅
 ပုဆိုး ဘိုး နှိမ် ၉
 ဆီဘိုး နှိမ် ၃

1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် ရွာ ၁၉ အခွဲ

ငါးခြင်	ငှ်	ချိန် ပြေ
ငဝက်	ငှ် ဂ	ချိန် ပြေ
ထွန်း ဝ	ငှ် ဂ	ချိန် ပြေ
ဆရာ ခွေ	ဂ	ချိန် ပြေ
ဖိုးပန်းသွယ်	ဂ	ချိန် ပြေ
တိကျော်	ဒိ	ချိန် ပြေ
(မြတ် ဖေ T)	ဒိ	ချိန် ပြေ
(ဆိုး ပုံ)		ချိန် ပြေ
(င ခွေ)		ချိန် ပြေ
(မြတ် ရာ)		ချိန် ပြေ
(ရွှေ နှံ)		ချိန် ပြေ
(ရွှေ မင်း)		ချိန် ပြေ
(ငါးခြင်)		ချိန် ပြေ
(ငဝက်)		ချိန် ပြေ
ထွန်း ဝ		ချိန် ပြေ
ဆရာ ခွေ		ချိန် ပြေ
ဖိုးပန်းသွယ်		ချိန် ပြေ
တိကျော်		ချိန် ပြေ
မြတ် ဖေ T		ချိန် ပြေ
ဆိုး ပုံ		ချိန် ပြေ
င ခွေ		ချိန် ပြေ
မြတ် ရာ		ချိန် ပြေ
ရွှေ နှံ	ဂ	ချိန် ပြေ
ရွှေ မင်း	ဂ	ချိန် ပြေ

5 December 1846

22 August 1846 - 20 September 1846

တော်သလင်းလအခွဲ

ငဝက်	၅	၁	ချိန် ပြေ
ထွန်းဝ	၁	၁	ချိန် ပြေ
ဆရာခွေ	၁		ချိန် ပြေ
ဖိုးပန်းသွယ်	၁	၁	ချိန် ပြေ
ကိကျော်	၁	၁	ချိန် ပြေ
မြတ်ဖေ	၁		ချိန် ပြေ
ဆိုးပုံ	၁		ချိန် ပြေ
ငခွေ	၁		ချိန် ပြေ
မြတ်ရာ	၁		ချိန် ပြေ
ရွှေစုံ	၁		ချိန် ပြေ
ရွှေမင်း	၁		ချိန် ပြေ

21 September 1846 - 19 October 1846

သတင်း ကျွတ်လအခွဲ

ငဝက်	၅	၁	နှစ် ၁၂
ထွန်းဝ	၁	၁	နှစ် ၁
ဆရာခွေ	၅	၁	ချိန်
ဖိုးပန်းသွယ်	၅	၁	
ကိကျော်	၁	၁	ငွေ ပြေ
မြတ်ဖေ	၁	၁	ပြေ
ဆိုးပုံ	၁	၁	ပြေ
ငခွေ		၁	ပြေ
မြတ်ရာ		၁	ပြေ
ရွှေစုံ		၁	ပြေ
ရွှေမင်း		၁	ပြေ

ဖိုးပန်းအောင်

၃ အိမ် ၄

ပြေ

ငှက်

၆

ပြေ

ရွှေဝ

၆

ပြေ

21 October

1846

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၂ ရက်နေ့ဂါးမအဖွဲ့

ငှက်

ထွန်းဝ

ဆရာခွေ ၂

၇

ဖိုးပန်းသွယ်

တိကျာ

မြတ်ဖေ ၃

၇

ဆိုးပုံ

ငှက်

မြတ်ဂါး

ရွှေစုံ

ရွှေမင်း

19 November 1846 - 17 December 1846

နတ်တော်အဖွဲ့ဂါးမှ

ငှက် ၄ ၂

ချိန်

ထွန်းဝ ၂ ၂

ချိန်

ဆရာခွေ ၂

၇

ဖိုးပန်းသွယ် ၂

တိကျာ ၃ ၃

ချိန်

မြတ်ဖေ

ဆိုးပုံ

ငှက် ၂

၇

ရွှေစုံ ၂

5 December 1846

ရွှေမင်း	၂	၇	၃၀
မြတ်ရာ	၂	၇	
ရွှေဝ	၂	၇	
ဆရာဝံ			
(ဖိုးပန်း)အောင်			ချိန်
(ဆင်ကဲ စိစု)			

ရွှေတူမြို့သို့ကြီး နေ မျိုး မင်း လှသမန္တရတဇာကိုမြှ တောင်မြို့သို့ကြီး နေ မျိုး မင်း

လှသမန္တဗိုလ်နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ၅ December 1846 ခံစေမြှောင်

မှူး ထင်ပြန်။

(တင်စာစု)

အနေဘက်ဝန်မဟာမင်းလှမင်းကျော်ညသေလွန်သည်မှာတော်နေရသနော
သေလွန်ရသဖြင့်သည်နည်းလုပ်ဆောင်သဖြင့်စေ။

သက္ကရာဇ်၁၂၀၈ခုနှစ်တော်လပြည့်ကျော်၄ရက်နေ့နံနက်ခင်းနေ့မှစည်
သူကျော်စွာထင်ပြန်။
(မကွေးလှစိစု)

ပုဏ္ဏား ရာမက ဘေး လောဝ်း တော်ဘိုး လောဝ်း တော်ဘုရား ခေလက်ထက်
 တော်ကဆင်း သက်၍ဘိသိက် တော်ဆက်အမျိုး ပုဏ္ဏား သား မြေး ဖြစ်ပါ၍အမှု
 တော်ကိုထမ်း ဂွက်ရပါသည်။ ဆွေး သား မျိုး သား အပေါင်း အသင်း ပုဏ္ဏား
 တို့နှင်ရခိုင်ပုဏ္ဏား မှန်သမျှထိန်း အုပ်ပြီး ဘိသိက် တော်ကိုဆက်သ၍အမှု တော်ကို
 ထမ်း ဂွက်ရပါမည်အကြောင်း နှင်ရှိုခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆွေသား
 မျိုး သား တို့နှင်ရခိုင်ပုဏ္ဏား မှန်သမျှကို ရာမကထိန်း အုပ်၍ဘိသိက် တော်ဆက်
 အရာ နှင်အမှု တော်ကိုထမ်း ဂွက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ကျောက်
 ရစ်မြို့စား စည်သူ ကျော်စွာထင်ပြန်။
 (အောင်ငြိမ်း စီစု)

အလယ်နန်း၊ ဘော်မိဘုရား၊ ဟောင်း၊ သေလွန်သည်ကိုအဆုံးမရှိစွာ ရွတ်ဆိုသည်။ ပျဉ်
ခုံချင်ပုန္ဒလုံလုပ်ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် ဘော်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံစမြေဝင်မှ
ထွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ရၢမမူဟန်၊ ကစွနမူဟန်တို့နှင့် ဆွေမျိုး မှန်သူမၢယၢရန်၊ ပြဟ္မာစင်္ကြံ၊
ကၢလၢမံ၊ ဒါမေၢဒရတို့ကိုရၢမကံအမှုအခင်း အသေး အဖွဲ့အခွဲအခန်းမရှိ
စေနှင့်၊ နှမတော်ထံမ်း ရွက်မြဲအတိုင်း တမ်း ရွက်နေထိုင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် 12 December 1846
နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ပြောကြား
မှန် နန္ဒမိတ် ရွှေတောင်တွင်ပြန်။

(အဘဇာတ်မီး ဖျတ်)

မိုး နဲတပ်စစ်ကဲမင်း ကြီး မဟာမင်း ကျော်သူရိန်ကိုမိုး နဲတပ်စစ်ကဲအရ၁ နှင့်
 အမျှတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဗေဘင်း ကတ္တီပါနီ ခွေသား ပန်း ၁၂၊ တ
 မာရွက် ထောင့် ၁၂၊ ဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ်၊ ခွေနား တောင်း မီး ထွင်း ကတ္တီပါ
 ဝတ်လုံဘဲရုံ ခွေဖျင် ဝိတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူခွေမြိတ်ဂံ၊ ခွေစလွယ် ၁၂ သွယ်၊ မောက်
 ကို ခွေပိန်း ခွေကုံး စိန် တောင့် ၁၂၊ ခွေထိပ် ခွေထွတ်ငှက်မနား မှန်ကင်း စိုက်၊
 စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ ခွေကာ နောက်ကာ မောက်ရူပါလည် ရွေး၊ ကတ္တီ
 ပါနီ ခွေယက်ပျား သတ်၊ အတွင်း ခွေဩက်သွန်မြိတ်သတ်၊ အနား ခုံခန့် ခွေချည်ပန်း
 နွယ်ဩယ်ပွင့်တပ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါနီ ခွေယက်ပျား သတ်၊ အတွင်း ခွေဩက်သွန်မြိတ်
 သတ်၊ အနား ခုံခန့် ခွေချည်ပန်း နွယ်ဩယ်ပွင့်တပ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တ ကောင်း
 ပိတ်ရှစ် ထောင့်၊ ပယင်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ် ၃ မြွာ ပယင်း တပ်၊ မိုး ကြိုး ရွေးအင်၊
 ကတ္တီပါအုံး ဝန်း၊ ခွေ ပေခ မောက်၊ ထား ခွေး မ ခွေး ငယ်၊ နောက်ပတ္တမြား
 စီ၊ အိမ်မည်သင်္ချာမီး၊ သမ္ပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ ယင်း ပျား သက္ကဒိန်သံဇုံ၊
 ပတ္တမြား စီဆွဲကြိုး၊ ပုဒယက်ကန် တောလက်ပန်း ကွင်း၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်
 စီ၊ ဆောင်ထား မိုး ကြိုး ဆင်၊ သက္ကလဝ်အိတ်နီသွတ်၊ ထီး နီ၊ ခွေ ညောင်ရွက် ၃
 ဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၃၆၊ အချက်အထွတ် ခွေ၊ အပိုး ခွေဩဆစ်၊ ကျင်း ၂၊ အချက်
 အထွတ် ခွေ၊ အဆုံအရွက်အပိုး အနီသုတ်၊ ထမ်း စင်ခွက်ခါး ပန်း စက်ဂ ထောင့်၊ အ
 ထွင်း ဩ၊ ချက်ဩယ်၊ ဩ နုတဆင့်၊ ကမ္ပတ် ခွေ မှော်၊ အဩား သံဖွင့်၊ ဩက်ရင်
 ကုလား ပန်း၊ ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ အုံးနား ထက်ဝန်း မြင်
 မိုရ် ကျေး စေတိုင်၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အတွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မ
 ကျည်း ရွက်အနီ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ရေရ၊ သံပရ၁ ခွန်၊ ယက် ဘောက်၊
 က တောင့်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ခွေဇာဝါပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း
 မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်ကတ္တီပါကြိုး၊ ခွေဩယ်တပ်၊ စီး နီး၊ သက္ကဒိန်၊ ကတ္တီပါ၊ တင်
 ရမ်း၊ စက်ရွန်း ၃ ဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း၊ အချက်၊ အထွတ် ခွေ၊ အပိုး ခွေ ၂ စုံ၊
 အနီတစုံ၊ က တောင့် ခွေပြည့် ရေး၊ ကခွက် ခွေ ၂ စုံ၊ အနီတစုံ၊ ရဲကခွက် ခွေ ၂ စုံ၊
 အနီတစုံ၊ က တောင့် ခွေပြည့် ရေး၊ အလံကျည်၊ လုံကျည်၊ ရင်း ပျား ခွေ ၁၊ ဆင်
 ကြိုး သက္ကလဝ်၊ ဘဲကွပ်၊ စည်နီဇ၊ စည်ပုတ် ၁၊ ပုံသဘာ ၁၊ ငွေ နဲကြိုး ၁၊ ငွေ နဲငယ် ၂၊

ခရစ် ၁၁၁၁။ လင်း ကွင်း ၁။ လှော်ကား နိုင်နန်း ငှက်ပျံ့လုပ်။ အလယ် ဂြိုဟ်။ ဆံထုံး
 ပရိတ်ချည် ဂုဏ်။ ဦး ပဲ့တဘက်။ ပဲ့ဘီ။ တုရင်အနီ။ အမအတွတ်ဝတ်ဆံ ရွှေ။ ညောင်
 ရွက် ရွှေထည်။ လှိုင်တိုင်အနီ။ အဖြေပန်း ဆုတ်။ ပုံတိုင်လက်ခတ်အနီ။ အလံဘဲနီ။ အ
 တွတ် ရွှေ။ အလံရုံး အလံကျည်အနီသုတ်။ ခဲကြိုး ငွေကံတော့။ အောင်း နံဦး တပွင့်။
 ပဲ့ပွင့်။ တက်မအနီ။ လှော်တက်ဖြူ။ ခင်တုရင်။ အမိုး အုံနီ။ မှတ်ရိုး ထောက်အ
 နီသုတ်။ လက်ရမ်း အဖြေပန်း ဆုတ်အနီ။ ပွတ်လုံး အနီသုတ်။ အမိုး ဂုဏ်အိမ်။ အိမ်ခြံ
 မြင်း ကြက်ယက်က မွတ်သတ်သနား တော်မူသည်။ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရွှံ့သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြေ ၁၄
 မှူး တွင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

စာ ရေး ဂြို: မဟာမင်း လှမင်း ထင်သံတသူ၊ မဟာမင်း လှဘဇာ၊ မဟာ
မင်း ကျော်စည်သူတို့ကိုကတ္တီပါဗေဘင်း ခွေသား သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် 13 December 1846 နေ့နား ခံစေမြှောင်

မှူး တွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

စာရေး ဤ မင်း လှမင်း ယင်ရဘောက်ကို ဗေဒင်း ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာ
 ရွက်ထောင် ၉၊ ရွှေနား ဟောင်း ဤရင်အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ
 ရံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်ငွေသွယ်၊ မောက်တို ရွှေပန်း
 ရွှေကုံး စိန်ထောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား၊ စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါးက
 နား ကာ ရွှေကာ နောက်ကာ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပျား သတ်၊
 မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက် ရွှေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တီပါပြာ ရွှေယက်ပျား သတ်၊
 ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်အဝန်း၊ ငွေကွေး အင်ထား အဆောက်ကတ္တီ
 ပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ပျား ခွေး မသပ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါအိမ်ကတ္တီ
 ပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ပျား ခွေး မသပ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ
 ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက်ရေ ၁၂၊ အထွတ်ရွှေ၊ ကျီး ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း
 စင်တလဲ ၆ ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊
 ဘောင်ထပ်၊ မှော်ခါး ပန်း၊ ကမ္ပတ်၊ ဤနု၊ တမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား၊ အထွင်း
 ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်၊ ဇောကွင်း၊ အထွင်း ဤနုနား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်
 ရွက်၊ တမြဲခြူး၊ ဤရင်ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်းနား
 လျောက် ၅ ဝန်း၊ ထုပုံ ၃ ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်
 ယာ ၂ ဝန်း၊ စံ၊ နောက်ထုပုံ ၂ ဝန်း၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ် ဤနု၊ စက်နား
 ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဤရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်
 စွယ်၊ မှော်သေး ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်၊ မြင်ကတိုင်း၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံ
 ခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ခွဲ၊ ဇက်၊ ပါးကာ၊ ရွှေဇာဝါပန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်
 အိမ်မြောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်၊ ရွှေရေး၊ ဇာမရီရုပ်ပန်း
 ခက်တိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း ဥက္ကထိပ်ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သတ္တ
 လပ်ပြီး၊ ရွှေဤနုတပ်၊ စီး နှီး သတ္တဒါနီ၊ သတ္တလပ်တင်ရမ်း၊ စက်ခွန်း ၃ ဆင့်၊
 ဆင်ပေါင်း ဝန်း၊ အထွတ်ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်အရင်းရွှေသံငုံ၊ အလယ်
 ဤပွင့်၊ ကခွက်ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ ကတောင်အရင်းရွှေ၊ အလယ်
 ဤပွင့်၊ အလံကျည်၊ လှံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်၊ သဏ္ဌလပ်ပြီး လုံး နီ၊ လှော်ကား ဦး
 ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ တဘက်၊ ပရိတ်ချည် ၂ ဆင့်၊ ခင်တုရင်၊ အစိုး၊ အံ့

ဖြူလှိုင်တိုင်၊ ဆောင့်ဖြေ၊ ပန်း ဆုတ်၊ မိုး ငြိုး နီ၊ ကတော့၊ သစ်ပွတ်၊ ချိတ်နီ
 ထိုက်၊ အောင်း ဦး တပွင့်၊ ပဲ့ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူ
 သည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ချီသင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် 15 December 1846
 နေ့နား ခနေ မိုး
 ရာဇ ကျော်စွာထင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

မိုး နဲမြဲအမတ်မင်း လှရဘဇာသုကို တော်ရည်တူအစီး အနင်း အဆောင်အရွက်
အထက်အမတ်တို့နည်း ထီး သနား တော်ခံစေ။

သမ္မိရဘဇာ၁၂ဝဂ်ခုနစ်တော်လပြည့် ကျော်၁၂ရက် 15 December 1846
နေ့နား ခဲနေမျိုး
ရဘဇာ ကျော်စွာတွင်ပြန်။
(တင်စာစု)

ပုသိမ်မြို့ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်စွာ ဖွဲ့ခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
 ပုသိမ်မြို့မှ နေမျိုး အာကော ကျော်ထင်ကို စစ်ကဲ ၊ နေမျိုး ကျော်ထင်ရဇာကို
 နားခံခန့်၊ အထက်စစ်ကဲနား ခံတို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်
 သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး မှူးတွင်^{20 December 1846}
 ပြန်။
 (တင်စာစု)

မင်းတုန်း မင်းသား သီရိသုမဟာဓမ္မရာဇာကို မင်းတုန်း မင်းခေါ်စေ။
 မင်းတုန်း မင်းသီရိသုမဟာဓမ္မရာဇာကို ဗေဇာင်း၊ ကတ္တီပါနီ၊ နဘူးစည်း
 ဇာဘောက် ရေငါးပျား ခံဘောင်း ၃၇၆၊ အလယ်သစ္စာပန်း ၁၀၀၀၄၊ ဘောင်း
 အထက် အောက်သရဘိပွင့် ရွှေအစိမ်း၊ အနီဘော့ခြယ်၊ ပုလဲသေးဝတ်ဆံတပ်၊ အ
 ကြား ရေငါးလင်း ခံဘောင်း ၃၇၆၊ အထက် အောက်ကြာတန်း ရွှေအစိမ်း အ
 နီ၊ ဘော့ခြယ်၊ နောက်ချပ်ကြက်ရင်ဇာဘောက်၊ အနား သရက်ကင်း၊ ရွှေအ
 စိမ်း အနီဘော့ခြယ်၊ အံ့အရပ်ပန်း ဂွက်၊ ဆင်စွယ်ဝန်း ဂွက်ဆောင့်ပန်း၊ ပု
 လဲဝတ်ဆံတပ်၊ ပန်းပွင့်အပြည့်ကြွဆင်စွယ်ဝန်း ဂွက်၊ အတွင်း သမ္မာပန်း ပုလဲဝတ်
 ဆံတပ်၊ အပြည့်စုံ၊ မြင်းနား သရက်ကင်း ဇာဘောက်၊ ကြက်ရင် ရွှေအစိမ်း အနီ
 ဘော့ခြယ်၊ ဗေဇာင်း မှာသင်း ကျစ်တပ်စေ၊ ဗေဇာင်း နား ဟောင်း ရွှေစ
 လွယ်ဝဂ္ဂဿ၊ ဒက်ဘရက်သရက်ကင်း ထူပြောင်ဂုဏ်နိဗ္ဗာန်၊ အနား ကျောက်စိ၊
 အလယ်မြစ်၊ ဝတ်လုံ ရွှေပဇ္ဇနီဆီ၊ ခွေသား ပန်းပွင့်ကြွ ဘော့ခြယ်၊ တုရင် ခြေတပ်၊
 ဘဲရံခဆင့်၊ လည်ရွှဲပါ၊ ခွေဖြူဘက်မြိတ်ခဆင့်၊ ခွေသား ပန်းပွင့်ကြွ ဘော့ခြယ်၊ အ
 ဂွန်ရံ၊ အနံဘီ ခွေသား၊ မောက်တိုပိုး ရည်ဟောင်ဇာဘယ်၊ ရွှေကုံး စန်ဟောင်
 ဝဂ္ဂ၊ မောက်တိုအနား ပတ္တမြား တရစ်၊ ရွှေထိပ်ပတ္တမြား ၃၇၆၊ ငှက်မနား
 မှန်ကင်း တပ်စိန်ပွင့်ဝဂ္ဂ၊ နေရေငါးကော ရွှေပဇ္ဇနီဆီအစိမ်း အနီအပြာခြယ်၊
 ခွေသား ပန်းပွင့်ကဲ၊ ပါးကားနား ကောရွှေကော နောက်ကော မောက်ဂူပါလည်
 ကွေး၊ ရွှေပဇ္ဇနီဆီအစိမ်း အနီအပြာခြယ်၊ ခွေသား ပန်းပွင့်ကြွ မျည်းတို ရွှေ
 ပဇ္ဇနီဆီ ခွေသား၊ ရေငါးပျား အစိမ်း အနီအတွန့်သတ်၊ မျည်း ဂွန် ရွှေပဇ္ဇနီဆီ
 ခွေသား ရေငါးပျား အစိမ်း အနီအတွန့်သတ်၊ ကွမ်း ခွက်ဝဂ္ဂ မြှောင်မှန်တပ်၊
 အနား ပတ္တမြား ၃၇၆စိ၊ တကောင်း ပိတ်ဝဂ္ဂ မြှောင်မှန်တပ်၊ အနား ပတ္တ
 မြား ၃၇၆စိ၊ ကွမ်း လိပ်ခွေဝဂ္ဂ မြှောင်မှန်တပ်၊ အနား ပတ္တမြား ၃၇၆စိ၊
 ရွှေကွေး အင်၊ ထား အဆောက်အအိမ် ခွေသား ပိန်း၊ အဆောက်ရင်း ဖျား၊
 ခွေး မပတ္တမြား ကျောက်တန်း ၆၊ အတွင်း ရေငါးလင်း၊ သံပရားခွန်၊ ထိပ်
 ပတ္တမြား မျက်ခြယ်၊ လက်ကိုင် ရေငါးလင်း၊ အိမ်၊ ရင်ဖျား၊ ခွေး မသမ္ပတိဇ
 တန့်၊ ပတ္တမြား ၃၇၆စိ၊ ဆောင်ထား အိမ်အရိုး သမ္ပတိဇတန့်၊ ပတ္တမြား တရစ်

စီ၊ မည်သင်္ဂီအိတ်သွတ်၊ ငါတလၢ ဝှေ့ဝီန်း၊ အတွင်း ဟင်း သပတား သွတ်၊ ထမ်း
 စင်ခွက် ဝှေ့ဝီန်း၊ ကျိုင်း ဝှေ့ချက်ငှ်၊ အဆောင်နီ၊ ခမောက် နေရောင်သွတ်၊
 မောက်တုံ၊ အမောင်း၊ လုံမံ၊ သေနတ်လင်း လေး အိတ်နီသွတ်၊ မီးပေါင်း မြင်း
 ကတိုင်း ညောင်ဝှက်ငွေချပ်၊ ဝှေ့ပဇွန်ဆီမူမ်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ ဇက်၊ ပါး ကာ
 ဝှေ့ဇဝါဝီန်း၊ ကတောင် ဝှေ့ဝီန်း၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်
 ဤ၊ ကတ္တီပါ ဝှေ့ဤယံတပ်၊ စီး နှီး၊ ကတ္တီပါ၊ ကတ္တီပါတင်ရမ်း၊ စက်ဝှန်း ဂုဆင်၊
 ဝှေ့ယက်ပျား သတ်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း၊ ဝှေ့ဝီန်း၊ အလံကျည်၊ လုံကျည် ဝှေ့ဝီန်း၊
 ဆင်ဤ၊ ကတ္တီပါ ဝှေ့ဤယံ ငွေတွင်း တပ်၊ နင်း လုံး ဤ၊ ငွေတွင်း ငွေချပ်မြီး
 ကောက်၊ ဝှေ့သား မျက်နှာတပ်၊ ဆင် ခြေစုံ၊ မိုး နဲ ဝှေ့လုံ၅၀၊ စည်နီ၉၊ စည်
 ပုတ်၁၊ ပုံသား၂၊ ငွေနှဲဤ၊ ၂၊ ငွေနှဲငယ်၃၊ ခရ၁၂၊ လင်း တွင်း ၁၊ လှော်တီး
 စက်ပြည်၊ ဦး ပဲ့လုင်တိုင်ပုံတိုင်လက်ခတ်၊ ပဲ့တံ ဝေဇယန်ခင်တုရင်အမိုး လည်ပေ၇
 ယွန်း ဆက်၊ လှော်တက်နီသနား တော်မူသည်၊ စာမူန် ရေး ဖြဲ ရေး ဤသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံစံ ၂၁^{21 December} ၁၈¹⁸⁴⁶

ပြန် ။

(တင်စာစု)

မင်း တုန်း မင်း ၊ သီရိသုမဟာဓမ္မရာဇာကို ဘောင်ဦး ခေါင်း ဂုဏ် ၊ စွယ်
ရမ်း ၊ လှိုင်တိုင်ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက်ကုလား ပန်း ၊ စိန်
တောင်ဘီလူး ခေါင်း အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်တုရင်ပါ၊ ဝဲစွယ်ပေါင်း
ကနင်း ချင်ပွတ်အဖြေ၊ လိပ်ဖျာ တောင်တပ်၊ ဝဲထိဖျား ဆွဲတုရင် မှော်တန်း စိန်
ငါး နား သရက်ကင်းပေါက်၊ အတွင်း မကျည်း ရွက်ဘဝါး အဖျား ညောင်ရွက်၊ (အ
နား) ဇီး ရွက်အတွင်း မကျည်း ရွက်ဘဝါး အတွင်း ထုပြောက်၊ ဝဲလှိုင်တိုင်ဘိနပ်
ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ စိန်တောင်ဘီလူး
ခေါင်း ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဝဲခေါင်း ငြိုးပါ၊ ဆောင်မလည်ပေ၊ ခေါင်မ
ယွန်း သတ်၊ နှုရောင်ရွှေ နောက်မှတ်ပါ၊ နောက်ဆောင်လည်ပေ၊ လက်ဝဲ
လက်ယာစမြင်၊ နှုရောင်ရွှေ နောက်မှတ်ပါ၊ နောက်နှုရောင်စမှတ်တပ်၊
ရွှေဆောင်လည်ပေ၊ လက်ဝဲလက်ယာစမြင်နှုရောင်ရွှေ နောက်မှတ်ပါ၊
ရွှေဆောင်စမှတ်ယွန်း ဥဆက်ဆောင်မရွှေခေါင်စင်စနုဆောင်ပါဆောင်
ပေါင်း ၅၊ အပေအမွှမ်း ခြံကြေးကွေး တော်ရ နောင်၊ မှော်တန်း သရက်
ကင်း အဆော်ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်အတွင်း ဘဝါး ခြံထိုက်၊ တုရင်
ထိုက်၊ တော်ရ နောင်၊ မှော်တန်း သရက်ကင်း အဆော်ညောင်ရွက်၊ အနား
မကျည်း ရွက်၊ အတွင်း ဘဝါး ချင်ပိတ်၊ မှော်ခံခြား အကြား သံပွင့်၊ အနား ဇီး
ရွက်၊ သတောင်လည်ကြာနုတမြူဘောက်၊ ချင်ပိတ်တောင်သား စေတပ်၊ တုရင်
ပါခေါင်စင်း၊ စနုဆောင်ရွှေလည်ပေ၊ ဆောင်စမှတ်ယွန်း ဥဆက်ပါ၊ ခါး ပန်း
ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်မှော်ပန်း ဂွဏ္ဍာနု၊ ခါး ပန်း ပေလက်
ရမ်း ၊ ခေါင်း စီခေါင်ခံနား တောင်း ဂြိုမှော်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်၊ ညောင်
ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ တံခါး တိုင်၊ လက်တန်းကြံဆစ်၊
အထွတ်မြူတအဖျား ပန်း ဆူပ်၊ ဘတ်တရာပွင့်၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ တံခါး
တိုင်အဖြေမြင်း နား သတ်၊ နောက်ဆောင်ခါး ပန်း ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်
ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်မှော်၊ ပန်း ဂွဏ္ဍာနု ခါး ပန်း
ပေ၊ ဖျည်ထောင်ကမ္ပွတ်ကြီး ငယ်ပွတ်ခြမ်း သတ်၊ ပြတင်း ချင်ပွတ်၊ ပြတင်း ခန်း
စေ့၊ ဆောင်ပေါင်း ၅၊ အမိုး အဖြူအပေ၊ မွှမ်း ၊ လက်ရမ်း ဘိနပ်ဘောင်း ဂွ

ထု ပြောကံအမွမ်း ရွှေတစု၊ အနီ၂စု၊ ဘောင်ဦး ပဲ့ရွှေ၂စုအနီတစု၊ ပျဉ်
 ဘောင်ကမ္ပတ်ကြီး ပွတ်ခြမ်း အတွင်း ကမ္ပတ်သေး ရွှေပိန်း ၊ ပျဉ် ဘောင်ဇာ
 တာတွင်း အနီသုတ်၊ ပိုဝိတ်ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ လက်ဝှမ်း အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း
 ဂြယ်တဝါသနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ၂၁ December 1846
 မြေဝင်မှူး တွင်

ပြန် ။

(တင်စာစု)

မန်လည်မြို့သို့ကြီး နေ ချီး မင်း လှ ဇေတဗိုလ်ကို မိုး တား မြို့သို့ကြီး နေ ချီး မင်း လှ
 သမန္တရာဇာနည် ဟီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံစေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံ နေ ချီး စည်သူ ကျော်
 စွာထင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

ပန်တီမ်း မြို့သူကြီး နေမျိုး မင်း လှသမန္တသူက ပန်တီမ်း မြို့ကိုတင်ညီအမိန့်တော်
စာချန်တော်နှင်းကြီး စိုး ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဘအိုမစွမ်း ရှိလျှင်မြို့သူကိုကြီး
စိုး ဆောင်ရွက်လက်ရှိလက်မကွာစီရင်ပါရသည်။ လက်ရှိကြီး စိုး မြို့ကြီး စိုး ပါ
ရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း နေမျိုး မင်း လှသ
မန္တသူကိုပန်တီမ်း မြို့သူကြီး ခန့်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ၂ January 1847
ခံစမြှောင်မှူး
ထွင်ပြန်။
(တင်စာစု)

ပန်တိမ်း ဖြိုသုကြီး နေမျိုး မင်း လှသမန္တသုကို ပန်တိမ်း ဖြိုမှာ ဖြိုသုကြီး အရ ခန့်
 အမျှတော်ကိုယ် မင်း ရွက်သည်အတွင်း ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တမာ ရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေ
 နား တောင်း ဖြက်ရင်အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီ ပါဝတ်လုံဘွဲ့ဖြူ ရွှေခြစ် ဂံ၊ ရွှေစ
 လွယ် ၉ သွယ်၊ မောက်တို့ ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်၊ ၄ က
 မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက် ဂူပါလည်
 ကွေး ကတ္တီ ပါနီအတွက် ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီ ပါနက်ဘဲတွက် ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ရှည်
 ကတ္တီ ပါပြာဘဲတွက် ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊
 ငွေ ကွေး အင်၊ ထား၊ အဆောက်ကတ္တီ ပါနက် မွမ်း၊ ရင်း ဖျား၊ ခွေး မခွေး
 ငယ်၊ သမ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီ ပါနက် မွမ်း၊ ရင်း ဖျား
 ခွေး မသမ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေညောင် ရွက်တဆင့်တပ်၊
 ညောင် ရွက် ရေ ၁၂၊ အတွတ် ရွှေအပိုး အနီသုတ်၊ ကျိုင်း ၁၊ အချက်အတွတ် ရွှေ၊ ထမ်း
 စင်တလဲ ၆ ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင် ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊
 ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ခါး ပန်း၊ ဩ နု၊ တမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား၊ အတွင်း ပြင်ပွတ်
 ခြမ်း၊ စက်၊ ဇော့တွင်း၊ အတွင်း ဩနား ကုလား ပန်း၊ ညောင် ရွက်တမြဲခြူး
 ဖြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင် ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင် ကျေး
 စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက် ၅ ဝန်း၊ ထုပ် ၃ ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်
 ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း၊ စက်အတွင်း
 ဆင်စွယ်ဩ၊ စက်နား ညောင် ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဖြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်
 စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော် သေး ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း
 ညောင် ရွက်ရ၊ သံပရံ ခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေ
 ဇာဝိပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ် မြေဘင်၊ ရင်ပတ်တွင်း၊ ငွေဇာဝိ၊ ကတောင်
 ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ဥက္ကထိပ် ဆောင်း မြီး
 ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သဏ္ဌိဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရမ်း၊
 စက်ပွန်း ၃ ဆင့်၊ ဆင်ပေါင် ဝန်အတွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်အရင်း ရွှေ၊
 အလယ်ဩ ပွင့်၊ အလံကျည်၊ လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလပ်ကြိုး လုံးနီသနား တော်မူ
 သည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသွင်း ။

2 January 1847

2 January 1847
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နံနက် ၁ နာရီ မြောက် ၁၀ မိနစ်

ထွက်ပြန်။

(တစ်စုံစုံ)

ပန်တိမ်း မြို့သို့ နေ့စဉ် မင်း လှသမန္တသို့ ပန်တိမ်း မြို့မှ မြို့သို့ အရပ်ရပ်
အမျှတော်ကိုယ်မ်း ရွက်သည့်အတွင်း ယိုး နီအတွက်အနားအရက် ရွှေထည်သန့် တော်
ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ၂ January 1847
တွင်ပြန်။
(တင်စာစု)

ပဉ္စလပင်သင်္ကြံသွား မင်း လှမင်း တင်ရတနာ ဗိုလ်ကိုပဉ္စလပင်း သင်္ကြံ
မှသွားကြီး အရတနာ အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သည်အတွင်း ကျောက်ပန်း စောင်း
သွားကြီး မင်း လှသီရိသီဟဗိုလ်နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား
တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ၆ January 1847
တွင်ပြန်။
(တင်စီစု)

ပုခန်းကြီး မြို့သေနတ် ၁၀၀၀ မှာ မဟာမင်း လှမင်း ခေါင်ရဘူး ၊ မဟာ
မင်း ကျော်သီဟမင်းတင်တို့ကို သေနတ်ဗိုလ်ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံစမြောင်မှူး
ထင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ပုခန်း ကြီး မြို့သေနတ်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်း ခေါင်ရဇာတိ ၊ မဟာမင်း
ကျော်သီဟမင်း တင်တို့တို့တလုပ်မြို့သေနတ်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်း ခေါင်ကျော်
နည်းထီးအစီးအနင်းအဆောင်အရွက်သနား တော်ခံစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၆ ရက်နေ့နား ခံစေမြှောင် ၁၈၄၇
ထွင်ပြန်။
(တင်စာစု)

မကဲဒေး ဝန်း တိုက်အ ကောက်စာ ရေး မင်း လှမင်း ထင် ကျော်၊ မင်း လှ
မင်းကျော်၊ မင်းလှ မင်းတင် စည်သူတို့ကို ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တမာဂ္ဂှက် ဆောင် ၉၊
ရွှေနား တောင်း ဩက်ရင်ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်
၉သွယ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း၊ ရွှေကုန်း စိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်၊ ၄က်
မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူပါ
လည် ရွေး၊ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ် ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက်ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်
ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊
ငွေ ရွေး အင်၊ ထား၊ အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ဖျား၊ ခွေး မခွေး
ငယ်၊ သမ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက်တဆင့်တပ်၊
ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အထွတ် ရွှေအရိုး အနီသုတ်၊ ကျိုင်း ၁၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ ထမ်း
စင်တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊
ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ကမ္ပတ်ကြာနု၊ တမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား၊ အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊
စက်ဇော့တွင်း၊ အတွင်း ဩယ်နား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြူး၊ ဩက်
ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင်ကျေး စေ
တိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး
ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်ကုလား
ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော် သေး၊ ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်
စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံ ၁ခွံ၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ခွံ၊
ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ် ပြောင်ရင်ပတ်တွင်း၊ ငွေ
ဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး၊ ဇော မရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံဝံ ရွှေပိန်း၊
ဥက္ကထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီးသက္က
ဒါန်သက္ကလပ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အ
နက်၊ ကတောင်အရပ် ရွှေ အလယ်ကြာပွင့်၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊
ကတောင်အရပ် ရွှေ၊ အလယ်ကြာပွင့်၊ အလံကျည်လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလပ်ကြိုး လုံး
နီသနား တော် မူသည်၊ ဓါချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသွင်း ။

8 January 1847

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ရက် နေ့နား ခံ နေ မိုး စည်သူ
ကျော် စွာထင်ပြန်။
(တင် စီစု)

လဲခြား မြို့စစ်ကဲ နေမျိုး မင်း လှမင်း ခေါင်ကျော်၊ နေမျိုး ရာဇသင်္ခယာ၊
 ညောင်ရွှေမြို့စစ်ကဲ နေမျိုး ရန်အောင်ကျော်ထင်၊ ရဲလှရဲခေါင် နော်ရထာ၊
 မောက်မယ်မြို့စစ်ကဲနရာ ရဲလှရွှေတောင်၊ ရဲလှပုံတင် နော်ရထာတို့ကိုစစ်ကဲအ
 ရာဇသင်္ခယာတော်ကိုယ်မ်း ရွက်သည်အတွင်း သိန့်မြို့စစ်ကဲတို့နည်း အစီး အနင်း အ
 ဆောင်အရွက် ဆောင်း ထီး သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့နား 10. January 1847
 ခံစမြောင်မျိုး ထွင်
 ပြန်။
 (တင်စာစု)

က နေ ခင် မင်း သား သတိုး မင်း ရဲ ကျော် ထင် လို ခင် မင်း သား သတိုး မင်း ရဲ
 ကျော် စွာ ၊ မိုး ညှင်း မင်း သား တို့ကို ဗေ ခင်း ကတ္တီ ပါနီ ၊ နဘူး စီး ဇာ ဘောက်
 ရေ ခင် ပျား ခံ ၊ ဘောင်း သုံး ရစ် ၊ အလယ် သစ္စာ ပန်း ဝဂပွင့် ၊ ဘောင်း အ
 ထက် အောက် သရဖီ ပွင့် ၊ ရွှေ အစိမ်း အဝါ ဘော့ ခြယ် ၊ အကြား ရေ ခင် လင်း ခံ ၊
 ဘောင်း သုံး ရစ် ၊ အထက် အောက် ကြွတ် တန်း ၊ ရွှေ အစိမ်း အဝါ ဘော့ ခြယ် ၊ နောက်
 ချပ် ကြက် ရင် ဇာ ဘောက် ၊ အနား သရက် ကင်း ၊ ရွှေ အစိမ်း အဝါ ဘော့ ခြယ် ၊ ရေ ခင်
 ပျား ဇာ ဘောက် တဆင့် ၊ တမာ ရွက် ထောင် ဝဂ ၊ ရွှေ အစိမ်း အဝါ ဘော့ ခြယ် ၊
 မြင်း နား သရက် ကင်း ဇာ ဘောက် ၊ ကြက် ရင် ရွှေ အစိမ်း အဝါ ဘော့ ခြယ် ၊ ဗေ ခင်း
 မှာ သင်း ကျစ် တပ် စေ ၊ ပန်း နား ဘောင်း ရွှေ စလွယ် ဝဂ သွယ် ၊ ဒက် ဘယက် သ
 ရက် ကင်း ထု ပြောက် ၊ ဂုဏ် နှစ် ထိုး ၊ အနား ကျောက် စီ ၊ အလယ် မြစ် ၊ ကတ္တီ ပါဝတ် လုံ ၊
 ဘဲ ရံ ရွှေ ပုဇွန် ဆီ ၂ ဆင့် တပ် ၊ လက် ကျယ် လက် ရင်း ကို ခြံ ချိ ချပ် စေ ၊ ခွဲ ဖြူ ဘက် အမြတ် ၂
 ဆင့် ၊ ရွှေ သား မောက် တို ၊ ရွှေ ကို ၊ စိန် ဘောင် ဝဂ ၊ ရွှေ ထိတ် ရွှေ ထွတ် ကျောက်
 ၂ ရစ် စီ ၊ ငှက် မနား မှန် ကင်း စိန် ပွင့် ဝဂ ၊ နေ ရေ ခင် ကာ ၊ ရွှေ ပုဇွန် ဆီ ၊
 ရွှေ သား ရေ ခင် ပျား အစိမ်း အနီ အတွန့် သတ် ၊ ပါး ကာ နား ကာ ၊ ရွှေ ကာ နောက်
 ကာ ၊ မောက် ဂူ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေ ပုဇွန် ဆီ ၊ ရွှေ သား ရေ ခင် ပျား အစိမ်း အနီ
 အတွန့် သတ် ၊ မျည်း တို ရွှေ ပုဇွန် ဆီ ၊ ရွှေ သား ရေ ခင် ပျား အစိမ်း အနီ အတွန့် သတ် ၊
 မျည်း ဂျည် ကတ္တီ ပါနီ ၊ ရွှေ သား ရေ ခင် ပျား အစိမ်း အနီ အတွန့် သတ် ၊ ကွမ်း ခွက်
 ဂွှစ် ထောင် မှန် တပ် ၊ အနား ပတ္တ မြား ၂ ရစ် စီ ၊ လဘက် အိုး ဂွှစ် ထောင် မှန် တပ်
 အနား ပတ္တ မြား ၂ ရစ် စီ ၊ တကောင်း ပိတ် ဂွှစ် ထောင် မှန် တပ် ၊ အနား ပတ္တ
 မြား ၂ ရစ် စီ ၊ ကွမ်း လိပ် ခု မြွှာ ဂွှစ် ထောင် မှန် တပ် ၊ အနား ပတ္တ မြား ၂ ရစ် စီ ၊
 ရွှေ ကွေး အင် ၊ ထား အဆောက် အအိမ် ရွှေ သား ပိန်း ၊ အဆောက် ရင်း ဖျား
 ခွေး မပတ္တ မြား ကျောက် နံ ၆ ၊ အတွင်း ရေ ခင် လင်း ၊ သံ ပရား ခွန် ထိပ် ပတ္တ
 မြား မျက် ခြယ် ၊ လက် ကိုင် ရေ ခင် လင်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသမ္ပတ် ရတနံ ၊ ပ
 တ္တ မြား ၃ ရစ် စီ ၊ ဆောင် ထား မိုး ကြိုး ၊ ဆင် မည် သရီ အိတ် နီ သွတ် ၊ ထမ်း စင် ခွက်
 ငါး ပန်း ၊ စက် ဘီလူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ကြာ အတွင်း ကြယ် ၊ အနံ ကြာ နု ၂ ဆင့် ၊
 ခါး ပန်း ကပ္ပတ် ၊ ခရမ်း ပွင့် တမြူ ခြူး ၊ ကပ္ပတ် နား မွတ် ခြမ်း ၊ ဘီ နပ် ကုလား

ပန်း ၊ ဆောင်သံပွင့်ပန်း လှ၊ ဤနု၊ ဆောင်ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ ဆောင်
 အဖြေမြင်း နား ၊ ဆောင်အုပ်တုရင်ဖွန်း ရိုး ၊ အုံး တာဘီလူး ခေါင်း ၊ မြင်
 မိုရ်တုရင် ရွှေ၂စုအနီတစု၊ ခါး အနီ၊ ကျိုင်း ရွှေချက်၂၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်
 ရွက်ဇချပ်၊ ရွှေပုဖွန်အနီမွမ်း ၊ နင်း နင်း သိပ်၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇဝါ
 ပိန်း ၊ ကတောင်၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်ကြီး
 ကတ္တီပါရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ကတ္တီပါ၊ ကတ္တီပါတင်ရမ်း စက်ရွန်း ဥဆင့်၊ ရွှေယက်
 ပျား ကွတ်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း ရွှေ၂စုအနီတစု၊ ရဲကရွှေ၂စု၊ အနီတစု၊ အလံကျည်
 လှံကျည်၊ ရင်း ဖျား ရွှေဝါ၊ ဆင်ကြိုး ၊ သဏ္ဌလပ် ရွှေကြယ်တပ်၊ ဆင် ခြေတုံး မိုး နဲ
 ရွှေလှံ၃၀၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသာ၁၊ ငွေနှဲကြိုး ၁၊ ငွေနှဲငယ်၂၊ ခရ၁
 ၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ရွှေဘိန်းစက်ပြည့်၊ ပဲ့ဘီ ဝေဇယံပန်း ဆွဲပြသဒ်ကွက်၊ ရွှေပိန်း
 လှိုင်တိုင်၊ အဖြေတုရင်တပ်၊ ရွှေပန်း ပုံတိုင်အနီသုတ်၊ လက်ခတ်အတွင်း ရွှေ ရေး၊
 အလံဘဲနီ၊ အတွတ်ရွှေ၊ အလံကျည်၊ ရွှေကြိဆစ်၊ အလံရိုး အနီသုတ်၊ ငွေကြိုး ရွှေကတော့
 အောင်း ဖြူ၊ ဦး ၃ပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ ကက်မအနီသုတ်၊ အရိုး ရွှေကြိဆစ်၊ အတွတ်ရွှေ ရေး၊
 လက်တိုင်အနီသုတ်၊ ရွှေဘိန်းစက်အနီသုတ်၊ ခင်တုရင်အမွမ်း တုရင်တပ်၊ ရွှေပိန်း အုံ၊
 ရွှေဇဝါတိုင်၊ ရွှေကြိဆစ်၊ မှတ်ရိုး ဆောက်ရွှေကြိဆစ်၊ လက်ရမ်း အဖြေတုရင်တပ်၊
 မြီး ဥဆင့်၊ ရွှေပိန်း လက်ရမ်း ၊ ရွှေ ရေး ပွတ်လုံး အနီသုတ်၊ ခုံး အနီသုတ် သ
 နား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြ ရေး ချ်သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခဲ နေ ချီး ရာဇာ
 ကျော်စွာထွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

မိုး ညှင်း မင်း သား သား ကို ဗေဒင်း ၊ ကတ္တီပါနီ ၊ နဘူး စီး ဇာ ဘောက် ၊
 ရောင်ပွား ခံ ၊ ပေါင်း ၃၇၈ ၊ အလယ်သမ္ဘာပန်း ၁၅ပွင့် ၊ ပေါင်း အထက်
 အောက်သရဖီပွင့် ၊ ရွှေအစိမ်း အဝါဘော့ခြယ် ၊ အကြား ရောင်လင်း ခံ ၊
 နောက်ချပ်ကြက်ရင်ဇာ ဘောက် ၊ အနား သရက်ကင်း ၊ ရွှေအစိမ်း အဝါဘော့
 ချယ် ၊ ရောင်ပွား ဇာ ဘောက်စာဆင့် ၊ တမာရွက် ထောင်၁၅ ၊ ရွှေအစိမ်း အ
 ဝါဘော့ချယ် ၊ အနား သရက်ကင်း ၊ ဇာ ဘောက် ၊ ကြက်ရင် ရွှေအစိမ်း အဝါ
 ဘော့ချယ် ၊ ခေါင်း မှာသင်း ကျစ်တပ် စေ ၊ ရွှေသား ၊ ပန်း နား ထောင်း ၊
 ရွှေစလွယ်၁၅သွယ် ၊ ဒက်ဘရက် ၊ သရက်ကင်း ၊ ထူပြောင် ၊ ဂုဏ်နိထိုး ၊ အနား
 ကျောက်စီ ၊ အလယ်ပတ္တမြား စီ ၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ ၊ ဘဲရံတဆင့်တပ် ၊ လက်ကျယ်လက်ရင်း
 ကိုခြံ၍ ချပ် စေ ၊ ဘွဲ့ဖြူ ၊ ၂ဘက်ခြံ ၊ တဆင့်တပ် ၊ မောက်တို ၊ ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုံး
 စိန် ဧကောင်၁၅ ၊ ရွှေထိပ် ၊ ရွှေထွတ် ၊ ကျောက်၂ရစ်စီ ၊ ငှက်မနား စိန်ပွင့်
 ၁၅ ၊ နေရောင်ကော ၊ ပုဇွန်ဆီ ၊ ရွှေသား ၊ ရောင်ပွား ၊ အစိမ်း အနီအ
 ထွန်းသတ် ၊ မျဉ်း တို ၊ ကတ္တီပါနီ ၊ ရွှေသား ၊ ရောင်ပွား အစိမ်း အနီအထွန်းသတ် ၊
 မျဉ်း နှည်ကတ္တီပါစိမ်း ရွှေသား အစိမ်း အနီအထွန်းသတ် ၊ ကွမ်း ခွက်ရှစ် ထောင် ၊
 မှန်တပ် ၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ ၊ လဘက်အိုး ရှစ် ထောင် ၊ မှန်တပ် ၊ အနား
 ပတ္တမြား တရစ်စီ ၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင် ၊ မှန်တပ် ၊ အနား ပတ္တမြား တ
 ရစ်စီ ၊ ကွမ်း လိပ်၃မြွာ ၊ ရှစ် ထောင် ၊ မှန်တပ် ၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ ၊
 ရွှေ ထွေး အင် ၊ ဓါး ၊ အဆောက်အအုံ ၊ ရင်း ဖျား ၊ ပတ္တမြား ၊ ကျောက်တန်း
 ၆ ၊ အတွင်း ရောင်လင်း ၊ သံပရားခွန် ၊ ထိပ် ၊ ပတ္တမြား မျက်ခြယ် ၊ လက်ကိုင် ၊
 ရောင်လင်း ၊ အိမ် ၊ ရင်း ဖျား ၊ ခွေး မ ၊ သံပတ်ရတနံ ၊ ပတ္တမြား ၃ရစ်စီ ၊
 ဆောင်ဓါး မိုး ဂြိုး ၊ ဆင် ၊ ကတ္တီပါ ၊ အိတ်နီသွတ် ၊ ထမ်း စင် ၊ ခွက် ၊ ခါး ပန်း ၊
 စက်အနား ၊ ဇော့ကွင်း ၊ အတွင်း ကျယ် ၊ ဩနုတဆင့် ၊ ကမ္ဘာတမြေခြံ ၊ ဘိနပ်
 ကလား ပန်း ၊ အိမ် ၊ အတွင်း ညောင်ရွက် ၊ အနား ၊ မကျဉ်း ရွက် ၊ ဘဝါး ရွှံ့ ၊
 ဘောင်ထိပ်သံပွင့် ၊ ဘောင်ပန်း လှ ၊ ကျေး စေတီ ၊ အုံး တား ထက်ဝန်း မြင်
 မိုရ် ၊ ကျေး စေတီ ၊ အဖြေမြင်း နား ၊ ရွှေတစု ၊ အနီ၂စု ၊ ခါး အနီ ၊ ကျင်း
 ရွှေထွတ်၂ ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ ၊ ရွှေပုဇွန်ခွန်မွမ်း ၊ နင်း နှင်း

အလံကျည်၊ လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလဝ်ကြီး လုံး နီ၊ ရွှေဘိကား ဦး ငှက်ပျံ့ရပ်
၂၊ ပဲ့ငှက်ပျံ့ရပ် ၄၊ တဘက်၊ ပရိတ်ခြည် ၂ဆင့်၊ ခင်တုရင်၊ အမိုး အံဖြူ၊ လှင်
တိုင်၊ တောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပိုး ကြီး နီ ကတော့၊ သစ်ပွတ်ချီဝ်နီတိုက်၊ အောင်း
နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ ရွှေဘိကားဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချွန်
ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၁ မိနစ် ၁၁ စက္ကန့် ၁၁
ကျော် စွာထင်ပြန် ။
(တင်စာစု)

ဘော်ဆိုင်းငွေခွန်မျိုး နေမျိုး သီရိကျော်တင်ကို ငွေခွန်မျိုး အရခွန်အမျှတော်
 ထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေနား
 ထောင်း ဖြက်ရင်နား ဆူး ၂တပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဝံ၊ ရွှေစ
 လွယ် ၉သွယ်၊ မောက်ကို ရွှေဝိန်း ရွှေကုံ :၊ စိန်တောင် ၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေ
 ထွတ်၊ ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊
 မောက်ရူပါလည် ကွေး :၊ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ကိုကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်ပိုး စုံ
 သတ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး :၊ တကောင်း
 ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ ငွေ ကွေး အင်၊ ထား :၊ အဆောက်ကတ္တီပါနက်မ္ဗမ်း :၊ ရင်း ဖျား
 ခွေး မခွေး ငယ်သမ္ဗတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မ္ဗမ်း :၊
 ရင်း ဖျား ခွေး မသမ္ဗတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီညောင်ရွက်
 တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ၉၀၂၊ အတွတ်ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ်ဝ၊ ထမ်း စင်၊ တလဲ
 ၆ဝန်း :၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း :၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း :၊
 တောင်ထိပ်၊ မှော်၊ ခါး ပန်း ကမ္ဗတ်၊ ဩနု၊ တမြဲခြူး :၊ ကမ္ဗတ်နား :၊ အတွင်း
 ပြင်ပွတ်ချမ်း :၊ ဇက်၊ ဇော့ကွင်း :၊ အတွင်း ဩယ်နား :၊ ကုလား ပန်း :၊ ညောင်
 ရွက်တမြဲခြူး :၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း :၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း :၊
 တောင်ကျေး စေတီဝင်၊ အဖြေမြင်း နား :၊ လျောက်၅ဝန်း :၊ ထုပ်၃ဝန်း :၊ ထု
 ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း :၊ စက်မှာ၊ လက်လက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ်
 ၂ဝန်း :၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်ကု
 လား ပန်း :၊ ပန်း အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော် သေး :၊ ကျေး
 စေတီဝင်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ က
 တောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇဝါပိန်း :၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်၊ ရင်
 ပတ်ကွင်း :၊ ငွေဇဝါ၊ ကတောင်၊ ရွှေရေ :၊ ဇာမရီဂူပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အ
 နား သံဇုံ၊ ရွှေဝိန်း ဥက္ကထိပ် ဆောင်း :၊ မြီး ဖြန်း :၊ ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြီး :၊
 ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သန္တဒိန်၊ သက္ကလပ်တင်ရမ်း :၊ စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်
 ပေါင်း ဝန်း :၊ အတွတ်ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်အရပ် ရွှေ၊ အလယ်ဩာပွင့်၊
 ကခွက်၊ ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ ကတောင်အရပ် ရွှေ၊ အလယ်ဩာပွင့်၊

သိပ်၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါဝိန်း၊ ကတောင်၊ ရွှေဝိန်း၊ ဥက္ကတ်၊ ထိပ်
 ဆောင်း၊ ငြိမ်း ဖြန်း၊ ရင်ပတ်ကြီး၊ ကတ္တီပါ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ကတ္တီပါ၊
 ကတ္တီပါတင်ရမ်း၊ စက်ရွှန်း၊ ဥဆင့်၊ ရွှေယက်ဖျား၊ ကွပ်၊ ဆင်၊ ပေါင်း ဝန်း၊
 ရွှေတစု၊ အနီတစု၊ ရဲက၊ ရွှေတစု၊ အနီတစု၊ အလံကျည်၊ လုံကျည်၊ ရင်း ဖျား၊
 ရွှေဝိ၊ ဆင်ကြိုး၊ သဏ္ဌလပ်၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ ဆင် ခြေဘုံး၊ မိုး နဲ၊ ရွှေလှံ ၃၀၊ စည်
 နီရ၊ စည်ပုတ် ၁၊ ပုံသဏ္ဌ ၁၊ ငွေနှံကြီး ၁၊ ငွေနှံငယ် ၂၊ ခရု ၁၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊
 ဂျော်ကား၊ ခိုနန်း၊ ငှက်ပျံ၊ ရွပ်၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်အနီ၊ အမ အထွတ်၊ ဝတ်ဆံ
 ရွှေ၊ လုပ်တိုင်၊ အဖြေပန်း ဆုပ်၊ ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု ရေး၊ ပုံတိုင်၊ လက်ခတ်၊
 ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ အလံ၊ အနီ၊ အထွတ် ရွှေ၊ အလံကျည်၊ အဖျား ရွှေ ၂ ရေး၊ အ
 လံရိုး၊ အနီသုတ်၊ ငွေကြိုး၊ ရွှေကတော့၊ အောင်း ဖြူ၊ ဦး ၃ ပွင့်၊ ပဲ့ ၂ ပွင့်၊
 တက်မအနီသုတ်၊ ဂျော်တက်အနီသုတ်၊ ခင်တုရင်၊ တောင့်ဖြေ၊ မြင်း နား၊ မိုး
 အုံ၊ ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ တိုင်မျှတ်ရိုး၊ အောက် ရွှေကြံဆစ်၊ လက်ရမ်း၊ အဖြေ၊
 ပန်း ဆုပ်၊ ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ လက်ရမ်း၊ ရွှေကြံဆစ်၊ ပွတ်လုံး အနီသုတ်၊ ခုံ
 အနီသုတ် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၁ ဇန်နဝါရီ ၁၁
 ကျော် စွာထွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

11 January 1847

ဘော်ဆိုင်း ငွေခွန်မှူး နေရုံးသို့ ရှိ ကျော်တင်ကို ရွှေထီး အလယ် ဝိလပ် ၊ ဆင် ပေါက် ၊
ဆင် မ၁ ၊ နေအိမ်ဝင်း ပတုံပိတ်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၀ မိနစ် ၁၀
ကျော် စွဲတွင် ပြန်။
(တင်စာ)

ရွှေယင်း မာရွာစား ၊ အလ္လကပ္ပမြို့စား ၊ မော်ပီမြို့စား တို့ကို ဗေဇာင်း ၊ ကတ္တီ
 ပါနီ ရွှေသား ပန်း ၉ ၊ တမာရွက် ဆောင် ၉ ၊ ရွှေနား စောင်း ၊ ဩက်ရင်အ
 နား ဆူး ၂ ထပ် ၊ ကတ္တီ ပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင် ဒီတဆင့်တပ် ၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ ၊ ရွှေစ
 ဂွယ် ၁၂ သွယ် ၊ မောက်တို့ ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန် စောင်း ၉ ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်
 မနား စိန်ပွင့် ၁၂ ၊ ပါး ကာနား ကာ ရွှေကာ နောက်ကာ မောက်ဂူ ပါလည်
 ကွေး ၊ ကတ္တီ ပါနီယက်ပျား သတ် ၊ မျဉ်း တိုကတ္တီ ပါစိမ်း ယက်ပျား သတ် ၊ မျဉ်း ရှည်
 ကတ္တီ ပါနက်ယက်ပျား သတ် ၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ဆောင်ပ
 ယင်း တပ် ၊ ကွမ်း လိပ် ၃ မြွှာ ပယင်း တပ် ၊ ငွေ ကွေး အင်ခါး ခွေး မခွေး ငယ် ၊
 နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ ၊ အိမ်မည်သရီ မှမ်း ၊ သမ္ပတ်ရတနံ ၊ ပတ္တမြား စီရင်း
 ပျား သတ္တဒါန်ငုံခံ ၊ ပတ္တမြား စီ ၊ ခွဲကြိုး ၊ ပုဒရက်က စောလက်ပန်ကွင်း အနား
 ပတ္တမြား တရစ်စီ ၊ ဆောင်ထား မိုး ကြိုး ဆင် ၊ သတ္တလတ်အိတ်နီသွတ် ၊ ထီး နီ ၊
 ရွှေညောင်ရွက် ၃ ဆင့် ၊ ညောင်ရွက် ရေ ၃၆ ၊ အချက်အထွတ် ရွှေ ၊ အရိုး ရွှေပြီ
 ဆစ် ၊ ကျိုင်း ၂ ၊ အချက်အထွတ် ရွှေ ၊ အဆုံအရွက်အရိုး အနီသုတ် ၊ ထမ်း စင်ခွက် ၊
 ဦး တဘက်ပါအိမ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အထွင်း ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း ရွက် ၊
 ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက် ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့် ၊ ပန်း လှဉာအထွင်း
 ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း ရွက် ၊ အထွင်း ဘဝါး ၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာနုတမြူ
 မြူး ၊ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ခိုနန်း ၊ အထွင်း ကြယ်ကုလား ပန်း ၊
 ညောင်ရွက်တမြူမြူး ၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဆောင်
 ကွေး စေတိုင် ၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျှောက် ၅၀ နန်း ၊ ထုပ် ၃၀ နန်း ၊ ထုပြောက်
 အနီသုတ် ၊ အရပ် ၁၁၀ နန်း ၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၁၀ နန်း ၊ ဦး လက်ဝဲ
 လက်ယာ ၂၀ နန်း ၊ ထုပ် ရွှေ နောက် ၆၀ နန်း ၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား
 ညောင်ရွက်ဆင်စွယ် ၊ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင်ဆင်စွယ် ၊ ပွတ်ခြမ်း ဩက်ရင်ကုလား
 ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၅၀ နန်း ၊ ဦး ၃၀ နန်း ၊ လည်သီး အထက် အောက်ဆင်စွယ် ၊ မှော်
 သေး ကွေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ် ၊ ပန်း လှဉာအထွင်း ညောင်ရွက် ၊ အနား မ
 ကျည်း ရွက် ၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ် ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့် ၊
 ချက်ဆင်စွယ် ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အထွင်း ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း

ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ၊ ဆင်စွယ် ငွေနှံ၊
 မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာ ခွန်၊ ယက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး
 ကာ ခွေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ က
 တောင် ခွေ ရေး ၊ ဇာ မရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ခွေဝိန်း ဥက္က
 ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြီး ခွေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သ
 က္ကလတ်တင်ရမ်း ၊ စက်ရွန်း ဥဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း အချက်အထွတ် ခွေအမိုး ၊
 ခွေတစုအနီတစု၊ က တောင် ခွေပြည့် ရေး ၊ ကခွက် ခွေတစုအနီတစု၊ ရဲက ခွေတ
 စုအနီတစု၊ က တောင် ခွေပြည့် ရေး ၊ အလံကျည်လုံကျည် ရင်း ဖျား ခွေဝိဆင်ကြီး
 သက္ကလတ်အကွပ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၊ ပုံသဘာ၊ ငွေနှံကြီး ဝ၊ ငွေနှံငယ် ၂၊ ခ
 ရာ ဝ၊ လင်း ကွင်း ဝ၊ ဂျော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ်၊ အလယ် ဝံ့ငုံလှပ်၊ ဆံထုံး ၊ ပ
 ရိုက်ခြည်ဥဆင့်၊ ဦး ပဲ့တဘက်၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်အနီ၊ အမအထွတ်ဝတ်ဆံ ခွေ၊ ညောင်
 ရွက် ခွေထည်၊ လှိုင်တိုင်အနီ၊ အဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပုံထိုင်လက်ခတ်အနီ၊ အလံဘဲနီ၊ အ
 ထွတ် ခွေ၊ အလံရိုး အလံကျည်အနီသုတ်၊ ခဲကြိုး ငွေက တော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်
 ပဲ့၂ ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ ဂျော်တက်ဖြူ၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံနီ မှုတ်ရိုးထောက်အနီသုတ်၊ လက်
 ရမ်း အဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပွတ်လုံး အနီသုတ်၊ ဆောင်ထီး စိမ်း သနား တော်မူသည်၊
 စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချ်သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခဲနေမျိုး ရာဇာ
 ကျော် စွာထွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

(20 January 1847)

သောကီ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်အရကနုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လိ စေ။
(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြေခင်း မှူး

ထွင်ပြန်)။

(တင်စီစု)

မင်းကြီး မဟာမင်း လှမင်း ထင်ကိုမိုး ကောင်းမြို့ဝန်ခန့်၊ မင်းကြီး မဟာ
မင်း လှမင်း တင်ကိုမိုး ကောင်းမြို့မှတစ်ဆင့်မြို့ဝန်အရာရှိနှင့်အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်
သည့်အတွင်း ဗေဒင်းကမ္ဘီ ပါနီရွှေသားပန်း ၁၂၊ တမာရွက်ထောင် ၁၂၊
ဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ်၊ ရွှေနား တောင်း မီးထွင်း၊ ကမ္ဘီပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင်ဒီ
တဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ် ၁၂ သွယ်၊ မောက်တိုရွှေပိန်း ရွှေကုန်း
စိန်တောင် ၁၂၊ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါးကနား ကာ
ရွှေကာ နောက်ကာ မောက်ပူပါလည်ကွေး ကမ္ဘီပါနီရွှေယက်ပျားသတ်၊ အတွင်း
ရွှေဩက်သွန်မြိတ်သတ်၊ မျဉ်းတိုကမ္ဘီပါစိမ်း ရွှေယက်ပျားသတ်၊ အတွင်း ရွှေဩက်
သွန်မြိတ်သတ်၊ မျဉ်းရှည်ကမ္ဘီပါနီရွှေယက်ပျားသတ်၊ အတွင်း ရွှေဩက်သွန်မြိတ်
သတ်၊ ကွမ်းခွက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင်ပယ်င်း တပ်၊ ကွမ်းလိပ်
၃ မြွှာပယ်င်း တပ်၊ ငွေကွေးအင်၊ သတ္တလတ်အုံးဝန်း၊ ရွှေပေခမောက်၊ ဓါး
ခွေးမခွေး ငယ်နောက်ပိတ်၊ ပတ္တမြားစီအိမ်မည်သင်္ချာမင်း၊ သမ္ပတ်ရတနံ၊
ပတ္တမြားစီ၊ ရင်းဖျားသတ္တဒိန်ငုံခံ၊ ပတ္တမြားစီဆွဲကြိုးပုဒရက်၊ ကတော၊
လက်ပန်ကွင်း၊ အနားပတ္တမြားတရစ်စီ၊ ထီးနီရွှေညောင်ရွက်၃ဆင့်၊ ညောင်
ရွက်ရေ၃၆၊ အချက်အထွတ်ရွှေ၊ အရိုးရွှေကြံဆစ်၊ ကျင်း၂၊ အချက်အထွတ်ရွှေ၊ အ
ဆုံအရွက်အရိုးအနီသုတ်၊ ထမ်းစင်ခွက်ခါးပန်းစက်ရှစ်ထောင်၊ အတွင်း (ကြာ)
ချက်ကြယ်၊ ကြာနုတဆင့်၊ ကမ္ဘီ၄ရွက်၊ မှော်အကြားသံပွင့်ကြက်ရင်ကုလားပန်း၊
ကျေးစေတီအင်္ဂုလ်မြင်းနား၊ အံ့ထားထက်ဝန်း၊ မြင်မိုရ်ကျေးစေတီ၊ ဘီ
နတ်ကုလားပန်းအိမ်အတွင်းညောင်ရွက်၊ အနားမကျည်းရွက်၊ ဘောင်ထိပ်၊
သံပွင့်ပန်းလှကြာအတွင်းညောင်ရွက်၊ အနားမကျည်းရွက်၊ အနီမြင်းကတိုင်း
ညောင်ရွက်ရ၊ သံပုခွန်ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါးကာရွှေဇဝါ
ပိန်း၊ နင်းနှင်းသိပ်၊ အိမ်မြေတင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါကတောင်ရွှေရေး
စာမရီရုပ်ပန်းခက်ကိုက်၊ အနားသံငုံရွှေပိန်း၊ ဥက္ကထိပ်ဆောင်းမြီးဖြန်း
ရင်ပတ်၊ သတ္တလတ်ကြိုးရွှေဩက်တပ်၊ စီးနှီးသတ္တဒိန်သတ္တလတ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွန်း
၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်းဝန်းအချက်အထွတ်ရွှေ၊ အမိုးရွှေတစုအနီ၂စု၊ ကတောင်
ရွှေပြည့်ရေး၊ ကခွက်ရွှေတစုအနီ၂စု၊ ရဲကခွက်ရွှေတစုအနီ၂စု၊ ကတောင်ရွှေ

ပြည့်ရေး ၊ အလံကျည်လုံကျည်အဖျား ရွှေတဆင့်ကြီး သန့်လတ်ကွက် ၊ စည်နီရ ၊ စည်
ပုတ် ၊ ပုံသဘာ ၊ လင်း ကွင်း ၊ ငွေခွဲကြီး ၊ ငွေခွဲငယ် ၊ ခရုသဘာ ၊ လှော်
ကား ခိုနန်း ၊ ငှက်ပျံရုပ်အလယ် ဂြိုဟ် ၊ ဆံထုံး ပရိတ်ချည်သဘာ ၊ ဦး ဝဲကဘက်ဝဲဘက်
တုရင်အနီအမအထွတ်ဝတ်ဆံ ရွှေ ညောင်ရွက် ၊ ရွှေတည်လုလင်တိုင်အနီအဖြေပန်း
ဆုတ် ၊ ပုံတိုင်လက်ခတ်အနီ ၊ အလံအနီအထွတ် ရွှေ ၊ အလံရိုး အလံကျည်အနီသုတ် ၊ ခဲကြိုး
ငွေကတော့ ၊ အောင်း နီဦး တပွင့်ပွင့်ပွင့် ၊ တက်မအနီ လှော်တက်ဖြူ ၊ ခင်တုရင်
အမိုး အုံနီ ၊ မှုတ်ရိုး ထောက်အနီသုတ် ၊ လက်ရမ်း အဖြေပန်း ဆုတ်အနီ ၊ ပွတ်လုံး
အနီသုတ် ၊ သက်အိမ်အိမ်ခြံမြင်း ဩမ်း ယက် ၊ ကမ္ဘာ့သက်သနား တော်မူသည် ၊ ဝါ
ချန်ရေး မြဲရေး ချိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ၂၀ January 1847
ပြန် ။
(ဆင်စိစု)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လှမင်း တင်ကိုမိုး ကောင်း မြို့မှာ
 မြို့ဝန်အရဘွဲ့ခံအမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ရွှေထီး သနား တော်ခံစေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ၁၀ မြောက်မှ တွင်

ပြန်။

(တင်စာစု)

မဟာမင်း လှသီရိ ကျော်တင်ကိုကုလား ဝန်ခန့်၊ ကုလား ဝန်မဟာမင်း လှသီရိ
 ကျော်တင်ကို ခံဝင်း ကတ္တီပါနီ ဂွေသား ပန်း ၉၊ တမာဂွက် ထောင် ၉၊ ဂွေ
 နား တောင်း ဩဂ်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘုံရံ ဂွေဖျင်ဒိတဆင်
 တပ်၊ ခွဲဖြူ ဂွေမြိတ်ဂံ၊ ဂွေစလွယ် ငွေသွယ်၊ မောက်တို ဂွေပိန်း ဂွေကုန်း စိန်
 တောင် ၉၊ ဂွေထိပ် ဂွေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ ဂွေ
 ကာ နောက်ကာ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီ ဂွေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း တို
 ကတ္တီပါစိမ်း ဂွေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ဂွေဥကတ္တီပါနက် ဂွေယက်ပျား သတ်၊ ကွမ်း
 ခွက်လက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ ပယင်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ် ၃မြွှာ ပ
 ယင်း တပ်၊ ငွေ ကွေး အင်၊ ဓါး ခွေး မခွေး ငယ် နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊
 အိမ်မည်သရီမှမ်း သပ္ပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ပျား သက္ကဒါနံ ၄၁၊ ပတ္တ
 မြား စီ၊ ထီး နီ ဂွေ ညောင်ဂွက်တဆင်ကျိုင်း ဂွေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၉ဝန်း၊
 ဘီနပ်ကုလား ပန်း အိမ် ညောင်ဂွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘ
 ငယ်င်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကပ္ပတ်ကြာ နုတမြူခြူး၊ ကပ္ပတ်အနား တွင်းပြင် ပွတ်ခြမ်း
 စက်ဘီလူး ခေါင်း အတွင်း ဩဂ်ရင် ကုလား ပန်း၊ ညောင်ဂွက်တမြူခြူး၊ ဩဂ်
 ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ဂွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ တောင်ကျေး စေ
 တိုင်အဖြေမြင်း နား၊ လျောက် ၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး
 ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃ဝန်း စီ၊ နောက် ၂ဝန်း ဂွေတဝန်း စက်အတွင်း
 ဆင်စွယ်ဩဂ်၊ စက်နား ညောင်ဂွက်ဆင်စွယ်၊ ဩဂ်ရင်ကုလား ပန်း အိမ်ဆင်စွယ်
 ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်
 ဘယောင်း ပွင့်ချက်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ဂွက်ရ၊ သံပရား ခွန်ယက်
 ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ဂွေဇာဝိပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြေောင်
 ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝိ၊ ကတောင် ဂွေရေ ဇာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား
 သံဝံ၊ ဂွေပိန်း ဥက္ကထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြီး ဂွေဩဂ်တပ်၊
 စီး နှီး သက္ကဒါနံသက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ခွန်း ၃ဆင်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက် အ
 ထွတ် ဂွေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင် ဂွေတစုအနီ ၂စု၊ ကွက် ဂွေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲက
 ခွက် ဂွေတစုအနီ ၂စု၊ အလံကျည်လုံကျည်၊ အပျား ဂွေဝိ၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊

စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသ၁၁၊ ငွေခွဲကြီး ၁၊ ငွေခွဲငယ်၂၊ ခရ၁၁၊ လင်းလင်း၁၊
 လှော်ကီးခိုနန်း၁၊ ငှက်ပျံရုပ်၁၊ ပဲဌာတ်ပျံရုပ်၆၊ ဆံထုံး တဘက်ဘဝံတုံး ၊ ပရိတ်ချည်
 ၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံနီ၊ ပဲ့ဘိတုရင်တိုင် ထောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ခြေး ဖြိုး
 ငွေက တော၁၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လှော်တက်ဖြူသနား
 တော် မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ဖြိုသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့ထွဲလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ၂၁ January 1847
 ခဲနေ့မိုး စည်သူ ကျော်
 စွာတွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

၀ ရွှေရိုး ကိုယ့် ငွေ ခန့်၊ မဟာ မေဏကတွင် စေ၊ ယူ ငွေ မဟာ မေဏကကိုယ့်
 ငွေ မဟာဇာတိလနည်း ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ၂၃ January 1847
 ခံစ မြောင်မှ တွင်

ပြန်။

(တင်စီစု)

ရမ်း စက်ဝှန်း ဥဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း (အထွတ် ခွေ၊ အမိုး အနက်၊ က တောင်
 ခွေ) အလယ်ကြာ ပွင့်၊ ကခွက် ခွေတစု၊ အနီ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ က တောင်အရပ်
 ခွေ၊ အလယ်ကြာ ပွင့်၊ အလံကျည်လှံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သတ္တလတ်ကြီး လုံး နီ၊ လှော်
 ကား ဦး ငှက်ပျံ့ရုပ်ငှ၊ ပဲ့ငှပ် ပျံ့ရုပ်ငှ၊ ဆံထုံး တဘက်ပရိတ်ချည်၂ဆင့်၊ ခင်တု
 ရင်အမိုး အုံဖြူ၊ လှိုင်တိုင် တောင်၊ ဖြေပန်း ဆုတ်ပိုး ကြိုး နီက တောသစ်ပွတ်ချိတ်
 နီတိုက်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ လှော်တက်ဖြူသနား တော်
 မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချီသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ၂၈ January 1847
 ခြေ ၁ ကြီး မူး ထွင်
 ပြန် ။
 (တင်စာစု)

သယံဝတီမြို့ရွှေတိုင်း ဟောတော်ပုံနင်း နေမျိုး သီဟကျော် ခေါင်ကိုဥပြု ဟောတော်
ပုံနင်း နေမျိုး ရဲလှရန် အောင်နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား
တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ၁၈၄၇ January ၂၉ ၁၈၄၇

ပြန်။

(တင်စာရ)

ဥယျာဉ်အုပ်မင်း လှမင်း တင်ရတနာကိုဖဲ ဗောင်း ရွှေသား ၉၊ တမာရွက်
 ထောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီဝတ်လုံဘုံ
 ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂုံ၊ ရွှေစလွယ်ငွေသွယ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း
 ရွှေကုံး စိန်တောင် ၁၁၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၂၊ ပါး ကာ
 နား ကာ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ပုလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပြား
 သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပြားသတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါပြာ ရွှေယက်ပြား
 သတ်၊ ကွမ်း ခွက်လက်အိုး တကောင်း ပိတ်၊ အဝန်း ငွေ ကွေး အင်၊ ဓား အ
 ဆောက်ကတ္တီပါနီမုမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသမ္ပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၂၊ အထွတ် ရွှေ၊ ကျင်း
 ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အ
 ထွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မှော်ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာ နုတ်မြဲမြဲ၊ ကမ္ပတ်
 နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း စက်စော့ထွင်း၊ အထွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း၊
 ညောင်ရွက်တမြဲမြဲ၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြဲမြဲ၊ ဩက်ရင်ကုလား
 ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား လျှောက် ၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊
 ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ စက်အထွင်း ဆင်
 စွယ်ဩယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂
 တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်သေး ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်
 ရွက်ရ၊ သံပရံ ခွန်ယက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇာဝိပိန်း၊ နင်း
 နင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ထွင်း ငွေဇာဝိ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး ဇာမရီရုပ်
 ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကဏ္ဍထိပ် ဆောင်း ငြိမ်း ဖြန်း ရင်ပတ်သက္က
 လတ်ကြိုး ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်
 ပေါင်း ဝန်း အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်က တောင်အရပ် ရွှေသံငုံ၊ အလယ်အနီသုတ်၊
 အလံကျည်လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ၊ လှော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၂၊ ပဲ့
 ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ တဘက်ပရိတ်ချည် ၂ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အံဖြူ၊ လင်တိုင် ထောင့်ဖြေ
 ပန်း ဆုပ်ပိုး ကြိုး နီက တောသစ်ပုတ်ချိတ်နီသုတ်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့ ၂ပွင့်၊
 တက်မအနီ လှော်တက်အဖြူနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသွင်း ။

2 February 1847

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ကျောက်ရစ်မြို့
စား နေမျိုး စည်သူ ကျော်စွာ တွင်ပြန်။
(တင်စီစု)

မြောက်ဒဝယ်ဗိုလ်မဟာမင်းတင်သင်္ခယာ။ တောင်ဒဝယ်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ကျော်တင်။ ရွှေပြည်မှန်ကင်းဗိုလ်မဟာမင်းကျော်တန်ဆောင်။ မြောက်၁၅ဝဗိုလ်မဟာမင်းလှတန်ဆောင်။ တောင်၁၅ဝဗိုလ်နေမျိုးသူရဲခေါင်။ မြောက်မာရဘင်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းတင်။ တောင်မာရဘင်ဗိုလ်မဟာမင်းတင်ရဘာ။ တောင်ထွင်းကြီးမြောက်လက်ဗိုလ်မဟာမင်းတင်မင်းလှကျော်။ တောင်ထွင်းကြီးတောင်လက်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ကျော်။ ရွှေလုံဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းတင်တန်ဆောင်။ နတ်ရှင်ရွေးဗိုလ်မဟာမင်းလှတိမ်ကြားမင်းခေါင်။ လင်းဇင်းဗိုလ်မဟာမင်းတင်။ နတ်စုလက်ဝဲဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်။ နတ်စုလက်ယာဗိုလ်မဟာမင်းထင်မင်းခေါင်ကျော်။ ရွေးလက်ဝဲဗိုလ်မဟာမင်းတင်ရဲလှဲခေါင်။ ရွေးလက်ယာဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းကျော်ရဘာ။ လက်ဝဲကြောင်းဗိုလ်မဟာမင်းခေါင်မင်းထင်။ လက်ယာကြောင်းဗိုလ်မဟာမင်းကျော်မင်းခေါင်။ ပုခန်းကြီးဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ရဘာ။ မဟာမင်းကျော်သီဟမင်းထင်။ လက်ကောင်းသစ်ဗိုလ်မဟာသီဟမင်းခေါင်ကျော်။ ရွှေပြည်ဗိုလ်မဟာအိန္ဒမင်းကျော်။ တလုပ်မြို့ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ကျော်။ စကိုင်းဗိုလ်မဟာမင်းလှရဘာ။ ကင်းတားကုလားပျိုဗိုလ်မဟာမင်းခေါင်ကျော်ထင်သူ။ ရွှေပြည်ရန်အောင်မြင်းတပ်ဗိုလ်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်သူရဲန်။ ရဲဘက်မြင်းတပ်ဗိုလ်မဟာမင်းထင်မင်းကျော်။ ငရွှေဖျင်းတို့ကိုမောက်တို့ရွှေဝိန်းရွှေကုံးစိန်တောင်၉။ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်ငှက်မနားစိန်ပွင့်၁၂။ ပါးကနားကရွှေကတနောက်ကတမောက်ရူပါလည်ဈေး။ ကတ္တီပါနီရွှေယက်ပျားသတ်။ အထွင်းရွှေဩက်သွန်မြိတ်သတ်။ မျည်းတိုကတ္တီပါစိမ်းရွှေယက်ပျားသတ်။ အထွင်းရွှေဩက်သွန်မြိတ်သတ်။ မျည်းရှည်ကတ္တီပါနီရွှေယက်ပျားသတ်။ အထွင်းဩက်သွန်မြိတ်သတ်သနားတော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ်၁၂၀၈ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော်၃ရက်နေ့နား 3 February 1847
ခံပြောကြီး ၄၈
ထွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ယွန်း စုဝန်၊ ဝဲလှည့်ကွမ်း ရေခေါင်း မင်း လှသံတယု၊ ယာလှည့်ကွမ်း ရေခေါင်း
 မင်း လှမင်း ထင် ကျော်တို့ကို ဗေဘင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက်
 ထောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရံ
 ဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်လွယ်၊ မောက်တို ရွှေဝိန်း၊ ရွှေ
 ကုံ : စိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား
 ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပွား သတ်၊
 မျည်း တိုကတ္တီပါစမ်း ရွှေယက်ပွား သတ်၊ မျည်း ဂွဉ်ကတ္တီပါနက် ရွှေယက်ပွား သတ်၊
 ကွမ်း ခွင်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ ပယင်း တပ်၊ ငွေ ကွေး အင်၊
 ထား ခွေး မခွေး ငယ် နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သင်္ဂီမွမ်း၊ သံပတ်ရ
 တန့်၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ဖျား သက္ကဒါနိငုံခံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ ထီး နီ ရွှေညောင်
 ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်
 တလဲ ၉၀ နန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊
 ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာနုတမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား အတွင်း
 ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း၊ ညောင်
 ရွက်တမြဲခြူး၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊
 လျောက် ၆၀ နန်း၊ ထုပ် ၃၀ နန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲ
 လက်ယာ ၃၀ နန်း စီ၊ နောက် ၂၀ နန်း၊ ရွှေတဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊
 စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်
 သီး ဆင်စွယ် မှော်သေး၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း
 ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရိခွံယက် ဘောက်က တောင်ခွဲ၊ ဇာတ်၊
 ပါး ကာ ရွှေဇဝါဝိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇဝါက
 တောင် ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း၊ ဥက္က
 ထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါနိ၊
 သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ပွန်း ၃ ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက်အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး
 အနက်၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ ရဲကခွက် ရွှေတစုအနီ
 ၂ စု၊ အလံကျည်လုံကျည်၊ အဖျား ရွှေဝိ၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ် ၁၊

ယွန်း စုဝန် ဝဲလှည့်ကွမ်း ရေခေါင်း မင်း လှည့်ကွမ်း ယာလှည့်ကွမ်း ရေခေါင်း
မင်း လှမင်း ထင် ကျော်တို့ကို ဆောင်ထား နီသနား တော်ခံစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ၃³ February 1847
ထွက်ပြန်။

(တင်စာစု)

မင်း တုံး မင်း အကြီး စာ ရေး မင်း လှမင်း ထင်သီရိ၊ မင်း လှစည်သူ၊ မင်း လှ
 ရာဇာ ကျော်တင်၊ မင်း လှမင်း ထင် နော်ရထာ၊ မင်း လှမင်း ထင် ကျော်၊
 မင်း လှစည်သူ ကျော်၊ မင်း လှမင်း ထင် ကျော် စွာတို့ကိုဘဲ ဗေဘင်း ရွှေသား ပန်း
 ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါ
 ဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေခြစ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ မောက်တို ရွှေ
 ပိန်း ရွှေတုံ : စံန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စံန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကိ
 နား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပျား
 သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက် ရွှေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါပြာ ရွှေယက်ပျား
 သတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တ ကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ ငွေ ကွေး အင်၊ ဓါး အ
 ဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား
 ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသီး
 ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အထွတ် ရွှေ
 ကျောင်း ရွှေထွတ်၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်
 အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မှော်၊ သီး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာနုတမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်
 နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ ဇက် ဇော့ကွင်း၊ အထွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း၊
 တမြဲခြူး၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင်
 ကျေး စေတီ၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျောက်၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အ
 နီသုတ်၊ ဓါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စံ၊ နောက်ထုပ် ၂ဝန်း၊ စက်အထွင်း
 ဆင်စွယ်ဩယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်
 သီးဆင်စွယ်မှော် သေး ကျေး စေတီဆင်စွယ်တပ်၊ မြင်းကကို ငွေညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ သံ
 ပရာခွန်ယက် ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇာဝါပိန်း၊ နင်း နင်း
 သိပ်၊ အိမ် မြေောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာဝါကတောင် ရွှေ ရေး၊ စာမရီရုပ်၊
 ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်
 ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်သက္ကလတ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွန်း
 ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်အရင်း ရွှေ၊ အ
 လယ်ကြာပွင့်၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ ကတောင်အရင်း ရွှေ၊ အ

လယ်ကြာပွင့်၊ အလံကျည်လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်
ပုတ်၁၊ ပုံသ၁၁၊ ငွေနှဲကြီး ၁၊ ငွေနှဲငယ်၂၊ ခရ၁၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ရွှေဘက်
ဦး ငှက်ပျံရုပ်၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ်၆၊ ဆံတုံး တဘက်ပရိတ်ခြည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး
အုံဖြူလှင်တိုင်၊ ထောင့် ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ပိုး ကြီး နီက တေသစ်ပွတ်ချိတ်နီတိုက်၊
အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ ရွှေဘက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊
စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ၃ ပြောကြီး မှူး ^{3 February 1847}

ထင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

မင်း တုံး မင်း ကွမ်း ရေကိုင် နေမျိုး သီရိသင်္ဃိယာ နေမျိုး စည်သူ ကျော် ၊ နေမျိုး
ရန်အောင် ၊ နေမျိုး သူရိန်ရတနာ ၊ နေမျိုး ကျော်တင် ကျော် ၊ နေမျိုး ရတနာ ၊
နေမျိုး သူရိန် ၊ နေမျိုး ကျော်တင် ၊ နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော် ၊ နေမျိုး ကျော်သူ ၊
နေမျိုး ရတနာ ကျော်တင် ၊ နေမျိုး ကျော်စွာ ၊ နေမျိုး ရတနာ ကျော်ခေါင် ၊ နေ
မျိုး သီရိစည်သူတို့ကို တော်ရည်တူအစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ
စေ ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ၃ February 1847
တွင်ပြန် ။
(တင်စာစု)

ဆင်ဝန်ထောက်နေမျိုး သီရိကျော်ထင်ကိုတကောင်းမြို့သို့ဆင်ဖြူတော်အကြံအ
တမ်းသွားသည်အတွင်း ထီးနီအတွက်အနားအရက်ရွှေ့ယဉ်သနားတော်ခံစေ။
သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့နားခံပြောကြား၍
တွင်ပြန်။
(တင်စာစု)

ကွမ်း ရေ တော် မင်း ကျော် မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ။ မင်း ကျော် ဂုဏ်ဇာ။ မင်း ကျော်
 သင်္ဃိယာ။ မင်း ငယ် ကျော်ထင် ကျော်။ မင်း လှ မင်း တင် ကျော်စွာ။ မင်း ကျော်
 သီဟမင်း တင်။ မင်း လှ မင်း ကျော်။ မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ။ မင်း လှ မင်း ထင်စည်
 သူ။ မင်း ထင် မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ။ မင်း လှ သင်္ဃိယာ ကျော်စွာ။ မင်း ထင် မင်း လှ
 ဂုဏ်ဇာ။ မင်း ထင် မင်း ကျော် ဂုဏ်ဇာ။ မင်း ကျော် မင်း လှ သင်္ဃိယာ။ မင်း
 လှ မင်း ငယ် ဂုဏ်ဇာ။ မင်း ကျော် မင်း ထင် သင်္ဃိယာ။ မင်း ကျော် မင်း ထင် ဂု
 ဇာ။ မင်း ကျော် သီဟ ဂုဏ်ဇာ။ မင်း တင် သင်္ဃိယာ။ မင်း ကျော် သီရိ ဂုဏ်ဇာ။
 မင်း လှ သီရိ စည်သူ။ မင်း လှ သီရိ မင်း ထင် ကျော်။ မင်း လှ မင်း ကျော် ဂုဏ်ဇာ။
 မင်း ထင် မင်း လှ သင်္ဃိယာ။ မင်း လှ မင်း ငယ် ကျော်။ မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ။ မင်း
 လှ မင်း ထင် ဂုဏ်ဇာ။ မင်း လှ သီရိ မင်း ထင်။ မင်း ကျော် သီရိ မင်း ထင်။ မင်း
 လှ မင်း ထင် ကျော်သူ။ မင်း ထင် မင်း လှ ကျော်စွာ။ မင်း လှ မင်း ကျော်စည်သူ။
 မင်း လှ မင်း ထင် သင်္ဃိယာ။ မင်း လှ မင်း ကျော် သင်္ဃိယာ။ မင်း ကျော် မင်း ထင်
 ဂုဏ်ဇာ။ မင်း လှ မင်း ခေါင်။ မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ ကျော်။ မင်း လှ မင်း ထင်။ မင်း
 ထင် မင်း လှ ကျော်။ မင်း လှ သင်္ဃိယာ။ မင်း လှ ဂုဏ်ဇာ ကျော်ထင်။ ငက နေ။ ၊ င
 ထူ။ ငဘိုး တို့ကို ဗေဒင်း ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာ ရွှေကံ ဆောင် ၉၊ ရွှေနား
 တောင်း ဩဂုဏ်အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီ ပါဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင် ဒီတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့
 ဖြူရွှေမြိတ်ဂုံ၊ ရွှေစလွယ် ဣသွယ်၊ မောက်တို ရွှေပန်း ၊ ရွှေကုံ ၊ စိန် တောင် ၉၊
 ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက် မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်က၊
 မောက်ဂူ ပါလည် ကွေး ၊ ကတ္တီ ပါနီယက် ပျား သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီ ပါနီယက် ပျား သတ်၊
 မျဉ်း ရှည်ကတ္တီ ပါပြာယက် ပျား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တ ကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊
 ငွေ ကွေး အင်၊ ဓါး အ ဆောက်ကတ္တီ ပါနီယက် မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်
 သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ် ပါ၊ အိမ်ကတ္တီ ပါနီယက် မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး
 မသံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ် ပါ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင် ရွက်တဆင့်၊ ညောင်
 ရွက် ရေ ၁၂၊ အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆၀ နန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား
 ပန်း ၊ အိမ် ညောင် ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ခါး ပန်း
 ကမ္ပတ်ကြာ နုတမြူခြူး ၊ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ ဇက် ဇော့ကွင်း ၊ အ

ထွင်း ဖြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်မြဲခြူး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊
 အိမ်ညောင်ရွက် ၊ အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတီ ၊ အဖြေမြင်း
 နား ၊ လျှောက်၅၀န်း ၊ ထုပ်၃၀န်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း စက်မှာ
 လက်ဝဲလက်ယာ၂၀န်း စီ ၊ နောက်ထုပ်၂၀န်း ၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်
 နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့် ၊ လည်သီး
 ဆင်စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတီဆင်စွယ် ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ ၊
 သံပရခွန်ယက်ဘောက် ၊ ကတောင်ဆွဲ ၊ ဇက် ၊ ပါး ကာရွှေဇာဝါပိန်း ၊ နင်းနှင်း
 သိပ် ၊ အိမ်မြောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ ၊ ကတောင်ရွှေရေး ၊ ဇာမရီရုပ်
 ပန်း ခက်ကိုက် ၊ အနား သံငုံ ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကဏိယိဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်
 ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် ၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ခွန်း ၃
 ဆင့် ၊ ဆင်ပေါင်း ၀န်း အထွတ်ရွှေ ၊ အမိုး အနက် ၊ ကတောင်အရင်း ရွှေ ၊ အလယ်
 ကြာပွင့် ၊ ကခွက်ရွှေတစုအနီ၂စု ၊ ရဲကခွက်အနီ ၊ ကတောင်အရင်း ရွှေ ၊ အလယ်
 ကြာပွင့် ၊ အလံကျည်လှံကျည် ၊ အနီသုတ် ၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ ၊ လှော်ကား ဦး ငှက်
 ပျံရုပ်ငှ ၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ်ငှ ၊ ဆံထုံး ပရိတ်ချည်၂ဆင့် ၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံဖြူ ၊ လင်တိုင်
 ထောင့်ဖြေပန်း ဆုပ် ၊ ပိုး ကြိုး နီကတော့သစ်ပွတ်ချိတ်နီတိုက် ၊ အောင်း နီဦး တ
 ပွင့် ၊ ပဲ့၂ပွင့် ၊ တက်မအနီ ၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည် ၊ စာချွန်ရေး မြဲ
 ရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၄ရက်နေ့နား 4 February 1847
 နေမျိုး စည်သူ ကျော်တင်ထွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

ထီး ဖြူတော်မိုး မင်း လှမင်း ထင် ကျော်၊ မင်း လှမင်း တင်၊ နေမျိုး မင်း လှ
 ရာဇ ကျော် ခေါင်၊ နေမျိုး မင်း လှမင်း ခေါင် ရာဇာ၊ နေမျိုး မင်း လှ ကျော်
 တင်၊ နေမျိုး သီရိမင်း တင်၊ နေမျိုး မင်း လှမင်း ထင် ကျော်၊ နေမျိုး မင်း လှ
 မင်း ခေါင် ကျော်၊ နေမျိုး မင်း လှမင်း ကျော်၊ နေမျိုး မင်း ကျော်သီရိသူ၊
 နေမျိုး မင်း ထင် ကျော်၊ နေမျိုး မင်း လှမင်း တင်သူ၊ နေမျိုး ကျော်တင်သီရိ၊
 နေမျိုး ကျော်စွာသီရိ၊ နေမျိုး ကျော်တင် ရာဇာ၊ ငကဘရန်တို့တော် ရည်တူ
 အစီး အနင်း အဆောင်အဂ္ဂုတ်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၁၁ မြောက် မှား 1847
 နေမျိုး စည်သူ ကျော်တင်ထွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

လက်စွဲကြီး ခေါင်း မင်း ကျော်သီဟမင်း တင်၊ မင်း လှမင်း ကျော်ရတနာ၊
 လက်စွဲက လေး ခေါင်း မင်း လှမင်း တင်ရတနာ၊ မင်း ကျော်မင်း လှရတနာ
 တို့ကို မျဉ်း တိုအစီမံ၊ မျဉ်း ဂျဉ်အနက် ရွှေတံသတ်သနား တော်ခံစေ၊ လက်စွဲ
 ကြီး လက်စွဲက လေး သား တို့မှတော်ရည်တူ မျဉ်း တိုမျဉ်း ဂျဉ်အဝတ်အစား သနား
 တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၄ February 1847
 နေ့မျိုး စည်သူ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (တင်စီစု)

တီရစ္ဆာန်အုပ်မဟာမင်း လှူဒါနသုကိုဗေတင်း ကတ္တိပါရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာ
 ရွက်ထောင် ၉၊ ဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ်၊ ရွှေနား ဧတင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊
 ကတ္တိပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ် ၁၂သွယ်၊ မောက်
 ကိုရွှေပန်း ရွှေကို : စိန်ဧတင် ၉၊ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊
 ပါးကနား ကာ၊ ရွှေကောနောက်ကာ၊ မောက်ပူလည်ကွေး၊ ကတ္တိပါနီယက်
 ပျားသတ်၊ မျဉ်း ကိုကတ္တိပါနီယက်ပျားသတ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တိပါနက်ယက်ပျားသတ်၊
 ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင်ပယ်တပ်၊ ကွမ်း လံာ် ၃မြွာ
 ပယ်တပ်၊ ငွေကွေး အင်၊ ခါး ခွေး မခွေး ငယ်၊ နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊
 အိမ်မည်သင်္ဂီမုမ်း၊ သံပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ဖျား သတ္တဒါန်ငုံခံ၊ ပတ္တ
 မြား စီ၊ ခွဲကြိုး ပုဒယက်ကောလက်ပန်း ကွင်း၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ၊
 ထီး နီရွှေညောင်ရွက် ၃ဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၃၆၊ အချက်အထွတ်ရွှေ၊ အရိုး ရွှေ
 ဩဆစ်၊ ကျင်း ရွှေထွတ် ၂၊ အနံအရွက်အရိုး အနီသုတ်၊ ထမ်း စင်ခွက်ဦး တဘက်ပါ၊
 ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အ
 ကွင်း ညောင်ရွက်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ပန်း လှဩ၊ အကွင်း ညောင်
 ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ အကွင်း ဘဝါး ခါး ပန်း ဩနုတမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား
 အကွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ခိုနန်း၊ အကွင်း ဩနုနား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်
 ရွက်တမြဲခြူး၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင်ကွေး
 စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက် ၅၀န်း၊ ဦး ၂၀န်း၊ ထုပ် ၃၀န်း၊ ထု
 ပြောက်အနီသုတ်၊ အရပ် ၁၁၀န်း၊ ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲလက်ယာတဝန်း စီ၊
 ဦး လက်ဝဲလက်ယာ ၂၀န်း၊ ထုပ် ရွှေ နောက် ၆၀န်း၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ဩ၊
 စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကမ္ပတ်နား အကွင်း ပြင်ဆင်စွယ်ပွတ်ခြမ်း၊ ဩက်
 ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၅တန့်၊ ဦး ၃တန့်၊ လည်သီး အထက်အောက်ဆင်
 စွယ်၊ မှော်သေး၊ လျှော် စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ပန်း လှဩအကွင်း ညောင်ရွက်၊
 အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အကွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း
 ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း
 ရွက်၊ ဘဝါး အကွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင်ပေါင်း ဆင်စွယ် ၉တန့်၊ မြင်း

ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရခွန်ယက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး က
 ရွှေဇဝါပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ ကတောင်
 ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကယ်ပိ
 ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြီး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္က
 လတ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွန်း ဥဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက်အထွတ်ရွှေ၊ အမိုး ရွှေ
 တစုအနီ၂စု၊ ကတောင် ရွှေပြည်ရေ၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ၂စု၊ ရဲကခွက် ရွှေတစု
 အနီ၂စု၊ ကတောင် ရွှေပြည်ရေ၊ အလံကျည်လှံကျည်ရင်း ဖျား ရွှေဝီ၊ ဆင်ကြီး
 သက္ကလတ်ဘဲကွပ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၊ ပုံသဘာ၊ ငွေခွဲကြီး ၁၊ ငွေခွဲငယ်၂၊ ခ
 ရာ၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ဂျော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ်၊ အလယ်ခံ၂လပ်၊ ဆံထုံး ပရိတ်
 ချည်ဥဆင့်၊ ဦး ဂဲ့တဘက်ဂဲ့ဘီတုရင်အနီ၊ အမအထွတ်ဝတ်ဆံရွှေ၊ ညောင်ရွက် ရွှေ
 ထည်၊ လှိုင်တိုင်အ ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပုံတိုင်လက်ခတ်အနီ၊ အလံဘဲနီ၊ အထွတ် ရွှေ၊ အလံရိုး
 အလံကျည်အနီသုတ်၊ ခဲကြိုး ငွေကတော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပွင့်၊ တက်မအနီ၊
 ဂျော်တက်ဖြူ၊ ခင်တုရင်၊ အမိုး အုံနီ၊ မှတ်ရိုး ထောက်အနီသုတ်၊ လက်ရမ်း အဖြေ
 ပန်း ဆုပ်အနီ၊ ပွတ်လုံး အနီသုတ်၊ အိမ်ခြံမြင်း ကြမ်း ယက်ပတ်ပိတ်သနား တော်မူ
 သည်၊ စာချန် ရေး မြဲရေး ရွှံ့သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော်ရက်နေ့နား 7 February 1847
 ခံပြေကြီး မှူး
 ထွင်ပြန် ။
 (တင်စာစု)

ယည် တော်ကြံ့ဝီရိယ နေရာရသကတေား တော်ဘုရား လက်ထက် တော်ကယည်
 တော်ကြီး ထမ်း အတွင်း သွေး သောက်ထမ်း ဘွဲ့ တော် မူသည်။ ၂ သွေး သောက်လူ
 တို့လုပ် မြေ နေ မြေ။ ယည် တော်ကြီး ထမ်း မှန်လူတို့နှင့် မိဘုရား ကြီးစိုး ဝိုင်း နှင်း
 တော်တို့ ရောက်သင်ကန်။ ချောင်း ဆုံရွာ။ ရွှေကုတန် ဆောင်း ၊ တော ကျောင်း
 ရွာ၊ တောင်တလုံး ၊ ထ နေ ခင်း ကိုင်ရွာ စဖိုသား များ ကဘိကန်ရွာ ၊ ညောင်
 စောက်သံဘိုရွာ များ ကိုမယ် တော်ဘုရား ကနန်း မ တော်ဘုရား ကိုယည် တော်
 ခံသနား တော် မူသည်အတိုင်း မြို့ရွာသူကြီး စုရှင်တို့ကအကပ်အခိုအနှုတ်အယူမရှိ စေ
 ရ ၊ အထက်သနား တော် မူသည် ငမြတ်သ ဦး ၊ င ပါး ၊ ငမြတ်ဦး တိုက်နက်ထန်း သုံး
 ခွ ၊ ပျော်ဘွယ်ဏန်း ဂျီအစွပ်အခြောက်လက်ရှိလုပ်စား ထမ်း ရွက်သည့်လုပ် မြေ နေ
 မြေ ကျေး ရွာ များ ကိုသနား တော်မြတ်ခံ၍အုပ်ထိန်း ကြီး ကြပ်မြဲတိုင်း ယည် တော်
 ကိုအုပ်ထိန်း ကြီး ကြပ်ထမ်း ရွက်ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်
 အတိုင်း ယည် တော်ကြီး ထမ်း ၂ သွေး သောက်စာရင်း ပါလူတို့နှင့် မိဘုရား ကြီး စိုး
 ဝိုင်း နှင်း တော်တို့ ရောက်သင်ကန်။ ချောင်း ဆုံရွာ။ ရွှေကုတန် ဆောင်း ၊
 တော ကျောင်း ရွာ ၊ တောင်တလုံး ၊ ထ နေ ခင်း ကိုင်ရွာ ၊ စဖိုသား များ က
 ဘိကန်ရွာ ၊ ညောင် စောက်သံဘိုရွာ အထက်သနား တော် မူသည် ငမြတ်သ ဦး ၊
 င ပါး ၊ ငမြတ်ဦး တိုက်နက်ထန်း သုံး ခွ ပျော်ဘွယ်ဏန်း ဂျီအစွပ်အခြောက်လက်ရှိ
 လုပ်စား ထမ်း ရွက်သည့်လုပ် မြေ နေ မြေ ကျေး ရွာ များ ကိုအနှောက်အရှက်အနှုတ်
 အယူမရှိ စေနှင့် ၊ သနား တော်မြတ်ခံ၍ယည် တော်ကြံ့ဝီရိယ နေရာရသကတော
 တဝတည်း သူဝံ့ထိန်း ကြီး ကြပ်ထမ်း ရွက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၀ နာရီ ၁၀ မိနစ် ၁၀
 စား နေ့ဇွဲ စည်သူ ကျော် စွာထင်ပြန်အမိန့် တော်အတိုင်း ဆိုင်ရာ တောင်း ချီ
 အပ်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် ကျောက်မော်
 မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကွပ်ရွာ မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မင်း ကြီး ၊ သုံး ဆယ်မြို့စား
 မင်း ကြီး များ မိန့်ချက် ၊ ဝန်ဆောင် တော် ကောလိယမြို့စား မှတ်။
 (ရှေး တောင်း သုတေသန)

ရွှေတော်ပြေး သွေး သောက်ကြီး နေမျိုး သီရိသင်္ခယာ၊ နေမျိုး သီရိ နော်ရ
 ထာ၊ အဝန်း နေမျိုး အိန္ဒြ ကျော်ထင်၊ ခေါင်း နေမျိုး သီရိနန္ဒ မိတ်၊ နေမျိုး
 သီရိဗလ၊ နေမျိုး သီရိ ရွှေတောင်၊ နေမျိုး ရွှေတောင် စည်သူ ကျော်၊ နေမျိုး
 စည်သူ နော်ရထာ ကျော်၊ နေမျိုး စည်သူ ကျော်တို့ကို တော်ရည်တူဝတ်ဆင်စီး နင်း
 ဆောင်ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ၁၁ ပြောကြီး ၁၁
 တွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

က နေ ခင် မင်း သား အကြီး စာ ရေး မင်း လှ မင်း ထင် ကျော်၊ မင်း တင်
မင်း ကျော်၊ မင်း ကျော် မင်း လှ သီရိတုံတုံ ဗေ ခင်း ရွှေ သား ပန်း ၉၊
တ မာ ရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေ နား တောင်း ဩက် ရင် အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီ ပါ
ဝတ် လုံ ခဲ ရွှေ ဖျင် ဝိတ ဆင် တပ်၊ ခွဲ ဖြူ ရွှေ ဖြိတ် ဂံ၊ ရွှေ စလွယ် ၉ သွယ်၊ မေ ခက် တို
ရွှေ ပိန်း ရွှေ ကို : စိန် တောင် ၉၊ ရွှေ ထိပ် ရွှေ ထွက် ငှက် မနား စိန် ပွင့် ၁၂၊
ပိုး ကာ နား ကာ၊ ရွှေ ကာ နေ ခက် ကာ၊ မေ ခက် ဂူ ပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီ ပါနီ ရွှေ
ယက် ပြား သတ်၊ မျဉ်း တို ကတ္တီ ပါနက် ရွှေ ယက် ပြား သတ်၊ မျဉ်း ရှည် ကတ္တီ ပါပြာ ရွှေ
ယက် ပြား သတ်၊ ကွမ်း ခွက် လက် အိုး၊ တ ကောင်း ပီတိ ရှစ် ထောင်၊ ပယင်း တပ်၊
ငွေ ကွေး အင်၊ ခါး၊ အ ဆောက် ကတ္တီ ပါနက် မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံ ပတ်
ရတနံ၊ ရွှေ သား ကျောက် အိမ် ပါ၊ အိမ် ကတ္တီ ပါနက် မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ
သံ ပတ် ရတနံ၊ ရွှေ သား ကျောက် အိမ် ပါ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင် ရွက် တဆင့်၊ ညောင်
ရွက် ရေ ၁၂၊ အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေ ထွတ် ၁၊ ထမ်း စင် တလဲ ၆ ဝန်း၊ ဘိနပ် ကုလား
ပန်း၊ အိမ် ညောင် ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင် ထိပ် မှော်၊ ခါး ပန်း
ကမ္ပတ် ဩ နုတ် မြူခြူး၊ ကမ္ပတ် နား အထွင်း ပြင် ပွတ် ခြမ်း၊ စက် ဇော် ကွင်း၊ အ
ထွင်း ဩ နုတ် နား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင် ရွက် တမြူခြူး၊ ဩက် ရင် ကုလား ပန်း၊
အိမ် ညောင် ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင် ကျေး စေတီ၊ အ ဖြေ မြင်း
နား၊ လျောက် ၅ ဝန်း၊ ထုပ် ၃ ဝန်း၊ ထုပ် ပြောက် အနီ သုတ်၊ ခါး ပန်း စက် မှာ
လက် ဝဲ လက် ယာ ၂ ဝန်း စီ၊ နေ ခက် ထုပ် ၂ ဝန်း စက် အထွင်း ဆင် စွယ် ဩက်၊ စက် နား
ညောင် ရွက် ဆင် စွယ်၊ ဩက် ရင် ကုလား ပန်း၊ အိမ် ဆင် စွယ် ၂ တန့်၊ လည် သီး ဆင်
စွယ်၊ မှော် သေး၊ ကျေး စေတီ ဆင် စွယ် တပ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင် ရွက် ၃၊
သံ ပရံ ခွန် ယက် ဘောက်၊ က တောင် ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပိုး ကာ ရွှေ ဇာ ဝါ ပိန်း၊ နင်း နှင်း
သိပ်၊ အိမ် ဖြေ ခင် ရင် ပတ် ကွင်း၊ ငွေ ဇာ ဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး၊ စာ မရီ ရုပ်
ပန်း ခက် ကိုက်၊ အနား သံ ငုံ၊ ရွှေ ပိန်း၊ ဥ ကွက် ထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်
ပတ် သတ္တ လက် ကြိုး ရွှေ ဩက် တပ်၊ စီး နှီး သတ္တ ဒါန်၊ သတ္တ လက် တင် ရမ်း၊ စက် ရွှန်း ၃
ဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ က တောင် အရင်း ရွှေ၊ အလယ်
ဩာ ပွင့်၊ က ခွက် ရွှေ တစု အနီ ၂ စု၊ ရဲ က ခွက် အနီ၊ က တောင် အရင်း ရွှေ၊ အလယ်

ဤ ၁ ပွင့်၊ အလံကျည်လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ် ၁၊
 ငွေခွဲကြီး ၁၊ ငွေခွဲငယ် ၂၊ ခရ ၁၁၊ ဇင်း ကွင်း ၁၊ ဂျော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ်
 ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး တဘက်ပရိတ်ချည် ၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံဖြူ၊ လင်တိုင်
 ယောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပိုး ကြိုး နီ၊ ကတေသစ်ပွတ်ချိတ်နီတိုက်၊ အောင်း နီဦး
 ၁ပွင့်၊ ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ ဂျော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချန် ရေး မြ
 ရေး ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၃
 ကျော် စွဲတင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

မဟာမင်း လှ ကျော်တင်ကိုစာ ရေး ပြီး ခန့်၊ စာ ရေး ပြီး မဟာမင်း လှ
ကျော်တင်ကိုစာ ရေး ပြီး ဘောင်ဝန်နည်း အစီး အနင်း အဆောင်အပွက်
သနား တော်ခံ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၃ ရက် (17) February 1847
ကျော်စွာထင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ရွှေလောင်း၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊
အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊
အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်၊ အရင်အရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၄ ရက်နေ့နံနက် ၁၈ February 1847
မြို့စား ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်။

(တင်စာ)

သူ ဌေး ငြီး သီရိသုခအနာတပိန်ကအသက်အရွယ်ကြီး ရင့်သူဖြစ် ပါ၍ ကုသိုလ် တော်
 ပွား ကျောင်း ဘုရား ဝင်ထွက် နေထိုင် ပါရ အောင်သား မင်း လှမင်း ကျော်
 ကိုသနား တော်မြတ်ခံရသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသနား တော်
 မူပါ၍သူ ဌေး အရ နှင့်အမျှ တော်ကိုယ်မ်း ရွက်ပါ စေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး
 သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မင်း လှမင်း ကျော်ကိုသူ ဌေး ကြီး ခန့်၊ သီရိသုခအ
 နာတပိန်ထွင် စေ၊ သူ ဌေး ကြီး သီရိသုခအနာတပိန်ကိုအာအစီး အနင်း အဆောင်
 အရွက်များ ကိုသနား တော်ခံ စေ၍အာနည်း ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ၂၀ February 1847
 နေမျိုး စည်သူ ကျော်ထွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

အဝေး ရေခဲကံစာ ရေး မင်း လှေခါး ကျော်တင်၊ မင်း ကျော်မင်း ထင်ရှာ
 ဇာ၊ မင်း လှ ကျော်တင်၊ အမိန့်တော် ရေး မင်း တင်ရှာဇာ ကျော်၊ မင်း လှ
 မင်း ထင်သင်္ဃာ၊ အမှာ ရေး မင်း လှသီရိ ကျော်တင်၊ မင်း လှမင်း တင် ကျော်
 သူ၊ မင်း လှမင်း တင်သီဟသူ၊ မင်း လှမင်း တင် ကျော်တို့ကိုဘဲ ဗေဇာင်း ရွှေသား
 အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၈၄၇
 တွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

စီး တော်မြင်း စာ ရေး နေမျိုး မင်း လှ ကျော်တင်ကို ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တ
မာရုက် ဆောင် ၉၊ ရွှေ နား တောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်
လုံဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ် ငွေသွယ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း၊ ရွှေကိုး စိန်တောင်
၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွက်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်
ကာ၊ မောက်ဂူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်
ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး၊ တကောင်း
ပိတ်အဝန်း၊ ငွေ ကွေး အင်၊ ဓါး အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး
မခွေး ငယ်သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း
ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျော်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေထွတ် ၁၊ ကျိုင်း ရွှေ
ထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း
ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာ နုတ်မြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား
အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်စော့ကွင်း၊ အတွင်း ဩယ်နား၊ ကုလား ပန်း၊
ညောင်ရွက်တမြဲခြူး၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား
ပန်း၊ ဆောင့်ကျေး စေတီဝင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျောက် ၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊
ထူပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂
ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဩယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်ကုလား
ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တနံ၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး၊ ကျေး စေတီဝင်ဆင်
စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၇၊ သံပရံခွန်ယက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်
ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇဝါ
ကတောင် ရွှေ ရေး၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံဝံ၊ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကက်
ထိပ်ဆောင်း၊ ဇြိုး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊
သက္ကလတ်တင်ရမ်း၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ်ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊
ကတောင်အရင်းရွှေ၊ အလယ်ကြာပွင့်၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ က
တောင်အရင်း ရွှေ၊ အလယ်ကြာပွင့်၊ အလံကျည်လုံကျည်အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြိုး
လုံး နီ၊ လှော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ တဘက်ပရိတ်ချည် ၂ဆင့်၊
ခင်တုရင်အမိုး အုံဖြူ၊ လှိုင်တိုင် ဆောင့်ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပိုး ကြိုး နီ၊ ကတော့သစ်

ပွတ်ချိတ်နီတိုက်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ ရွှေတက်ဖြူသနား
တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ချီသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ဇူလိုင် ၂၃^{23 February} ၁၈¹⁸⁴⁷ ခု
ထွင်ပြန် ။
(တင်စာစု)

မြင်း တော်ခံ၊ ရထား များ၊ မြင်း တော်စီး၊ မြင်း များ တို့ကိုအထက်မြင်း တော်
ခံ၊ မင်္ဂလာရထား များ၊ မြင်း တော်စီး၊ မြင်း များ တို့နည်း အစီး အနင်း အ
ဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၅ မိနစ် ၂၀
တွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

(23 February 1847)

နား ခံစ မြောင်မှူး နေမျိုး စည်သူ ကျော်တင်ကိုနား ခံ ပြောကြီး မှူး နေမျိုး
နန္ဒ(မိတ် ရွှေ ဟောင် နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ)။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၉ ရက်နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး

ထွင်ပြန်) ။

(တင်စာစု)

အသည်ဝန် ဟောင်း နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာ သေလွန်သည်မှာ တော် နေရဘဲ နေတို့
သေလွန်ရဘဲသိရှိသည့်နည်း လုပ်ဆောင်သိရှိစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၂၃ February 1847
တွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှစိစု)

၀ အောင်စန်း ကိုဟဲလုံမြို့စား အရဘကနတ်၊ အဂိုး သား မြေး မှန်သူမဟာဇယ
သိုဟုံဘွား ကိုဟဲလုံမြို့စား ခန့်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၂၄ February 1847
တွင် ပြန်။

(တင်စာစု)

တဲလုံမြို့စား မဟာ ဇေယျာသီဟာရ် ကိုယ်တော်တော် နီ ညောင်ရွက် ခုဆင့်၊ ညောင်ရွက်
 ရေခဲ၊ အချက် ရွှေပိန်း၊ အရိုး ရွှေကြွယ်၊ ရွှေမီး ဘဲ ဗောင်း၊ ရွှေသား ပန်း
 ၉၊ တမာရွက် ယောင် ၉၊ ရွှေနား ဟောင်း၊ ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ ယပ်၊ ကတ္တီ
 ပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင် ဒီတဆင့်တပ်၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လက်အိုး တ
 ကောင်း ပိတ်ပွတ် ယောင်၊ ငွေ ဖွေး အင်၊ ဓါး အဆောက်၊ ခွေး မ ခွေး ငယ်
 နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သင်္ဂီ မွမ်း၊ သံပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ မြင်း
 ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံ ခွန်ယက် ဟောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ
 ရွှေဇာဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကင်း ငွေဇာဝါ၊ က
 တောင် ရွှေ ရေး၊ ကိုး ရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္က
 ထိပ် ဆောင်း၊ ကြိုး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္က
 ဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ရွှန်း ခုဆင့်၊ ဆင် ပေါက်၊ ဆင် မာ၊ ဆင် ပေါင်း
 ဝန်း နက်၊ အချက် ရွှေပိန်း၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ ၂
 စု၊ ရဲကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ အလံကျည်လုံကျည်အဖျား ရွှေပိ ရေး၊ စည်နီရ၊ စည်
 ပုတ်၊ ပုံသဘာ၊ ငွေခွံကြိုး ၁၊ ငွေခွံငယ် ၂၊ လင်း ကွင်း ၁၊ အိမ်ဆောင် မ
 လည် ပေ ၇၊ မြောက် ဆောင် တောင် ဆောင် အနောက် ဆောင် စင်္ကြာ ၂ ပွင့်စီ
 သနား ဟော် မူသည့်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၂၄ မြောက် ၁၈၄၇
 တွင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

ပွဲတော်အုပ်မဟာမင်း ကျော်ရဘေဘေကို ဗေဘင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း ၉၊
 တမာရွက်ထောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ဖြတ်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါ
 ဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေဖြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်ဥသွယ်၊ မောက်တို
 ရွှေပိန်း၊ ရွှေကုံ : စိန်တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊
 ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ပူပါလည် ရွေး၊ ကတ္တီပါနီယက်
 ပျား သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါနက်ယက်ပျား
 သတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်ပယ်င်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ်
 ၃မြှာပယ်င်း တပ်၊ ငွေ ရွေး အင်၊ ဓါး အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ပျား
 ခွေး မခွေး ငယ်သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊
 ရင်း ပျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေညောင်
 ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်
 တလဲ ၉ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊
 ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာနုတမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား အ
 တွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း၊ အတွင်း ဩယ်နား၊ ကုလား ပန်း၊
 ညောင်ရွက်တမြဲခြူး၊ ဖြတ်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား
 ပန်း၊ ထောင်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊
 ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ၃ဝန်း စီ၊ နောက် ၂ဝန်း၊
 ရွှေတဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဩယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဖြတ်ရင်
 ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး၊ ကျေး စေ
 တိုင်ဆင်စွယ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း၊ ညောင်
 ရွက်ရ၊ သံပရဘုခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝိပိန်း၊
 နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်တွင်း၊ ငွေဇာဝိ၊ ကတောင် ရွှေရေ၊ ဓါ
 မရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကထိပ်သောင်း၊ ဖြိုး ဖြန်း၊
 ရင်ပတ်၊ သက္ကလတ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း၊ စက်
 ခွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ
 ၂စု၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲကခွက်အနီ၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ အလံကျည်

လုံကျည်အဖျား ရွှေသံငုံ၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၊ ပုံသဘာ၊
 ငွေခွံကြီး ၁၊ ငွေခွံငယ် ၂၊ ခရဘာ၊ လင်း ကွင်း ၁၊ လွှတ်ကား ဦး ငှက်ပျံရပ်
 ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရပ် ၆၊ ဆံတုံး တဘက်တရံတုံး ၂၊ ပရိတ်ခြည် ၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံနီ
 ပဲ့ဘိတုရင်လှိုင်တိုင် ယောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ကြေး ကြိုး ငွေက တော့အောင်း နီဦး
 တပွင့်ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လွှတ်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချန် ရေး မြဲ
 ရေး ရှိသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် ^{24 February 1847} နေ့နား ခေ မြေ ၁၀ မြို့
 တွင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

မယ်တော်ဘုရား စာရေးကြီး မဟာမင်း ကျော်မင်းထင်၊ မဟာမင်း ကျော်
 ရာဇာ၊ နှမတော်စာရေးကြီး မဟာမင်း လှရာဇသူတို့ကို ဗေဒင်း ကတ္တီပါနီ
 ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရက်ဆောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား
 ဆူး ၂ဆက်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေကုံး စိန်
 ဆောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေ
 ကာ နောက်ကာ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ကတ္တီပါနီယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီ
 ပါစမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါနီယက်ပျား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်
 အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ်ဆောင်ပယင်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ် ၃မြွှာ ပယင်း တပ်၊
 ငွေ ကွေး အင်၊ ဓါး ၁၄၊ မ ခွေး ငယ် နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သရီ
 မှမ်း၊ သံပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ဖျား သတ္တဒါနံ ၄၁၊ ပတ္တမြား စီ၊
 ထီး နီ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ ကျင်း
 ရွှေထွတ်၊ ထမ်း စင်တလဲ ၉၀ နန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊
 အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ဘတ်ကြာနု
 တမြူခြူး၊ ကမ္ဘတ်နား အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း၊ အတွင်း ကြယ်
 နား ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြူခြူး၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်
 ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဆောင်ကျေး စေတီငါး၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်
 ၂၀ နန်း၊ ထုပ် ၃၀ နန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲလက်ယာ
 ၃၀ နန်း စီ၊ နောက် ၂၀ နန်း၊ ရွှေတဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား
 ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်
 စွယ်၊ ဓမ္မာသေး၊ ကျေး စေတီငါးဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊
 ချက်ဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံ ၃ နန်း၊ ယက်ဘောက်ကတောင်
 ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊
 ငွေဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေရေး၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ ၄၊ ရွှေ
 ပိန်း၊ ဥက္ကထိပ်ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်၊ သတ္တလတ်ကြီး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး
 နှီး သတ္တဒါနံ၊ သတ္တလတ်တင်ရမ်း၊ စက်ပွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ၀ နန်း အချက်အ
 ထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ ရဲ

ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ အလံကျည်လုံကျည်အဖျား ရွှေသံငုံဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊
စည်နီရ၊ စည်ပုတ် ၁၊ ပုံသ ၁၊ ငွေခွံကြီး ၁၊ ငွေခွံငယ် ၁၊ ခရု ၁၊ လင်း
ကွင်း ၁၊ လှော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး တဘက်တရံတုံး
ပရိတ်ခြည် ၃ ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံနီ၊ ပဲ့ဘိတုရင်လှင်တိုင် တောင်၊ ဖြေပန်း
ဆုတ်၊ ကြေး ကြိုး ငွေကတော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ တက်မအနီ၊
လှော်တက်ဖြူနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချီသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် 24 February 1847 နေ့နား ခေ မြေ ၁ ငွေ
ထွင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

နတ်စုလက်ယာ သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး သိခံနရဘကျော်၊ နေမျိုး သိရီကျော်တင်၊
 ဆင်ခြေဘုံ၊ သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး ဇေယကျော် ခေါင်၊ ဘွဲ့ပါဆင်ခြေဘုံ၊ သေနတ်
 စာ ရေး နေမျိုး ရဘဇာသင်္ကြန်၊ ရွေးလက်ယာ သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး ဇေယ
 ကျော်တင်၊ နေမျိုး သူရိန်၊ ပဌမနတ်ရှင် ရွေး သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး ရဘ
 ဇာသု၊ ငယ်ထိုး သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး သူရတန်ဆောင်၊ ပသီ သေနတ်စာ ရေး
 နေမျိုး သူရကျော် ခေါင်၊ လက်ယာ ဖြောင့် သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး ဇေယသခံ
 ယာ၊ ပင်းယ သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး သူရိန်ကျော်တင်၊ လက်ဝဲ ဖြောင့် သေနတ်
 စာ ရေး နေမျိုး ကျော်တင်သိခံသူ၊ လက်ကောင်း သေနတ်စာ ရေး နေမျိုး နန္ဒ
 မိတ်ကျော်တင်၊ ကုလား ပျိုသေနတ်စာ ရေး နေမျိုး သူရိန်ကျော် ခေါင်တို့ကို တော်
 ရည်တူဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၂၄ February 1847
 ခုစံမြောင်မှ

ထွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ငါတို့သို့ ရွေး ခန့်၊ မဟာ ဓနဉ္စယထွင် စေ၊ သူ ရွေး မဟာ ဓနဉ္စယကို မဟိ
စတိလသူ ရွေး နည်း အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၂၄
တွင် ပြန်။

(တင်စာ)

က နေောင်မင်း သား အကြီး စာ ရေး မင်း လှမင်း တင်သင်္ခယာ။ မင်း လှရာ
 ဇာ။ မင်း လှသီရိရာဇာ။ မင်း လှမင်း တင်တို့ကိုဘဲ ဗေောင်း ရွှေသား ပန်း
 ၉။ တမာရူကိ ဆောင် ၉။ ရွှေနား ဟောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်။ ကတ္တီ
 ပါဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင် ဝိတဆင့်တပ်။ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ။ ရွှေစလွယ် ၉သွယ်။ မောက်တို
 ရွှေပိန်း ရွှေကုန်း စိန် ဟောင် ၉။ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်။ ငှက်အနား စိန်ပွင့် ၁၂။
 ပါး ကာနား ကာ။ ရွှေကာ နောက်ကာ။ မောက်ရူပါလည် ကွေး ကတ္တီပါနီ ရွှေ
 ယက်ဖျား သတ်။ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက် ရွှေယက်ဖျား သတ်။ မျဉ်း ဂျဉ်ကတ္တီပါပြာ ရွှေ
 ယက်ဖျား သတ်။ ကွမ်း ခွက်။ လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ဆောင် ပယင်းတပ်။
 ငွေ ကွေး အင်။ ဓါး အဆောက်ကတ္တီပါနက်မ္မမ်း။ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေးဆယ်
 သံပတ်ရတနံ။ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ။ အိမ်ကတ္တီပါနက်မ္မမ်း။ ရင်း ဖျား ခွေး
 မသံပတ်ရတနံ။ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ။ ထီး နီ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်။ ညောင်
 ရွက် ရေ ၁၂။ အထွတ် ရွှေ။ ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁။ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း။ ဘိနပ်ကုလား
 ပန်း။ အိမ်ညောင်ရွက် အထွင်း ကုလား ပန်း။ ဘောင်ထိပ် မှော်။ ဓါး ပန်း
 ကမ္ပတ်ဩာနုတမြူခြူး။ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း။ ဇက်။ ဇော့ကွင်း။
 အထွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း။ ညောင်ရွက်တမြူခြူး။ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း။
 အိမ်ညောင်ရွက်။ အထွင်း ကုလား ပန်း။ ဆောင်ကျေး စေတိုင် အဖြေမြင်း
 နား။ လျောက် ၅ဝန်း။ ထုပ် ၃ဝန်း။ ထုပြောက်အနီသုတ်။ ဓါး ပန်း စက်မှာ
 လက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ။ နောက်ထုပ် ၂ဝန်း။ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ဩယ်။ စက်
 နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်။ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း။ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်။ လည်သီး
 ဆင်စွယ်။ မှော် သေး။ ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်။ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်
 ရ။ သံပလာခွန်။ ယက်ဘောက်။ ကတောင်ဆွဲ။ ဇက်။ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း။ နင်း
 နှင်း သိပ်။ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ။ ကတောင် ရွှေရေး။ ဇာမ
 ရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေပိန်း။ ဥက္ကယ်ထိပ် ဆောင်း။ မြီး ဖြန်း
 ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေဩယ်တပ်။ စီး နှီး သက္ကဒါန်။ သက္ကလတ်တင်ရမ်း။ စက်
 ရွှန်း ၃ဆင့်။ ဆင်ပေါင်း ဝန်း။ အထွတ် ရွှေ။ အမိုး အနက်။ ကတောင်အရပ် ရွှေ
 အလယ်ဩာပွင့်။ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု။ ရဲကခွက်အနီ။ ကတောင်အရပ် ရွှေ။ အ

လယ်ကြာပွင့်၊ အလံကျည်လုံကျည် အနီသုတ်၊ ဆင်သတ္တလတ်ကြီး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်
ပုတ်၁၊ ပုံသ၁၁၊ ငွေခွဲကြီး ၁၊ ငွေခွဲငယ် ၂၊ ခရ၁၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ရွှေ
ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး တဘက်ပရိတ်ချည် ၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်
အမိုး အုံဖြူ၊ လှိုင်တိုင် ဆောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ပိုး ကြိုး နီ၊ ကတေသစ်ပွတ် ချိတ်
နီတိုက်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ ရွှေတက်ဖြူသနား တော်
မူသည်၊ စာချန် ရေး၊ မြဲ ရေး၊ ရှိသွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ၁၆ နေ့မျိုး စည်သူ
ကျော်စွာထင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

က နေ၁င်မင်း သား ကွမ်း ကိုင် ရေကိုင် နေမျိုး သီရိရ၁ဇာ။ နေမျိုး သိခံစည်
 သူ၊ နေမျိုး စည်သူ ကျော်၊ နေမျိုး ရ၁ဇာ ကျော်တင်၊ နေမျိုး သိခံ ကျော်၊ နေမျိုး
 ကျော်တင်၊ နေမျိုး သီရိစည်သူ၊ နေမျိုး သီဟရန် အေ၁င်၊ နေမျိုး ရ၁ဇာစည်သူ၊
 နေမျိုး ရ၁ဇာ ကျော်၊ နေမျိုး သီရိရ၁ဇာသူ၊ နေမျိုး သင်္ခယ၁တို့ကို တော်ရည်တူအ
 စီး အနင်း အဆေ၁င်အရွက်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၀ မိနစ် ၁၀ စက္ကန့် ၁၀
 ကျော် စွာတွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

ပင်း တလဲမြို့သူကြီး မဟာဘုမ္မနန္ဒီရတနာကိုပင်း တလဲမြို့မှာမြို့သူကြီး အရဘွဲ့ခံ
 အမှတ်တော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဗေဘင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊
 ရွှေခန်း တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံတွဲဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊
 ရွှေစလွယ် ၉သွယ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း၊ ရွှေကုန်း စိန်တောင် ၉၊ ရွှေထိပ်
 ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊
 မောက်ရူပါလည် ရွေး ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံ
 သတ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း
 ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ ငွေ ရွေး အင်၊ ဓါး အဆောက်ကတ္တီပါနက်မူမ်း၊ ရင်း ဖျား
 ခွေး မခွေး ငယ်သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မူမ်း၊
 ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ ရွှေညောင်
 ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ အတွတ် ရွှေ၊ အရိုး အနီသုတ်၊ ကျိုင်း ၁၊ အချက်
 အတွတ် ရွှေ၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆၀န်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အ
 တွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ခါး ပန်း၊ ကမ္ပတ်ပြာ နုတ်မြဲခြူး၊
 ကမ္ပတ်နား အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ ဆက်၊ ဇော့တွင်း၊ အတွင်း ကြယ်နား၊ ကု
 လား ပန်း၊ ညောင်ရွက်၊ တမြဲခြူး၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊
 အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင်ကျေး စေတီငါး အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်၅
 ၀န်း၊ ထုပ် ၃၀န်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ
 ၂၀န်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂၀န်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
 ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊
 မှော် သေး ရှေး စေတီငါးဆင်စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရဘွဲ့ခံ၊
 ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇာဝိပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်
 မြောင်ရင်ပတ်တွင်း ငွေဇာဝိ၊ ကတောင် ရွှေရေ၊ ဇာမရီရုပ်ပန်း ခက်
 ကိုက် အနား သံဇုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း၊ ဇြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သက္ကလတ်
 ကြီး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်
 ပေါင်း ၀န်း အတွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ ကတောင်အရပ် ရွှေ၊ အလယ်ပြာပွင့်၊
 အလံကျည်လုံကျည် အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြီး လုံး နီ၊ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်

27 February 1847

ရေ: မြဲ ရေ: ရှိသွင်း ။

27 February 1847

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား ပြီး
ထွက်ပြန် ။
(တင်စာ)

ပင်း တလဲမြို့သို့ကြီး မဟာဘုမ္မာနန္ဒရဘူမိကိုပင်း တလဲမြို့မှဘုမ္မာကြီး အရသန့်
အမျှတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ထီး နီအတွက်နား ရွက် ရွှေထည်သနား တော်
ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှီး
ထွင်ပြန်။
(တင်စီစု)

င ရွှေခါကိုမင်းတုံး တောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန်အရကနုတ်၊ ရွှေဘဝါး
တော်အောက်လာစေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်းလပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၃^{March} နန်း ၁၁¹⁸⁴⁷ ခ်ပြောကြီး ၅⁸
တွင်ပြန်)။

(တင်စီစု)

မဟာမင်း ခေါင်ရဘေကိုမင်း တုံး ဘောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန်ခန့်၊ မင်း
တုံး ဘောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန်မဟာမင်း ခေါင်ရဘေကိုဗောင်း ကတ္တီပါနီ၊
ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက်ထောင် ၉၊ ရွှေနား ဘောင်း ဖြက်ရင်အနား ဆူး
၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဝံ၊ ရွှေစလွယ်ဝ၂သွယ်၊
မောက်တို ရွှေပိန်း၊ ရွှေကုန်း၊ စိန်ဘောင် ၉၊ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား
စိန်ပွင့်ဝ၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ရူပါလည် ရွေး
ကတ္တီပါနီယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ဂွဉ်ကတ္တီပါ
နက်ယက်ပျား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ဘောင်ပယင်း
တပ်၊ ကွမ်း လိပ်ခုမြွာ ပယင်း တပ်၊ ငွေ ရွေး အင်၊ ဓား ခွေး မခွေး ငယ်
နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သရီမွမ်း၊ သံငယ်ရတန့်၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း
ဖျား သက္ကဒိန်ငုံခံ ပတ္တမြား စီ၊ ခွဲကြိုး၊ ပုဒယက်၊ ကံစော၊ လက်ပန်ကွင်း
အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ၊ ထီး နီ ရွှေညောင်ရွက်ခုဆင့်၊ ညောင်ရွက် ၄၄၆၊
အချက်အထွတ်ရွှေ၊ အရိုး ရွှေဥဆစ်၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ်၂၊ အဆုံအရွက်အရိုး အနီသုတ်၊
ထမ်း စင်၊ ခွက်၊ ဦး တဘက်ပါ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အတွင်း ညောင်ရွက်အနီး
မကျည်းရွက်၊ ဘဝါးအတွင်း ညောင်ရွက်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ပန်းလှဉာ၊ အတွင်း ညောင်
ရွက်အနီး မကျည်းရွက်၊ အတွင်းဘဝါး၊ ခါး ပန်းဉာ နုတ်မြူခြူး၊ ကမ္ဘာ့နီး၊ အတွင်းမြင်ပွတ်
ခြမ်း၊ စက် ခိုနန်း အတွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြူခြူး၊
ဖြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင် အ
ဖြေမြင်း နား၊ လျောက်၅ဝန်း၊ ဦး ၂ဝန်း၊ ထုပ်၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီ
သုတ်၊ အရင်း ဒီဒီငုံ၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာတဝန်း၊ ဦး လက်ဝဲလက်
ယာ၂ဝန်း၊ ထုပ် ရွှေ နောက်၆ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဩယ်၊ စက်နား
ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကမ္ဘာ့အတွင်း ပြင်ဆင်စွယ်ပွတ်ခြမ်း၊ ဩယ်ရင်ကုလား ပန်း၊
အိမ်ဆင်စွယ်၅တန့်၊ ဦး ၃တန့်၊ လည်သီး အထက်အောက်ဆင်စွယ် မှော်သေး၊ ကျေး
စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ပန်း လှဉာအတွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘ
ဝါး အတွင်း ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊
ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အတွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အ

ထွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ် ငွေနှိ၊ မြင်း ကကိုင်း
 ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံ ခွန်ယက် ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ခွေဇာ
 ပါဝိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ကင်း၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်
 ခွေရေ၊ ဇာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံဝံ ခွေဝိန်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိတ်
 ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြီး၊ ခွေဏ္ဍိတ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊
 သက္ကလတ်တင်ရမ်း၊ စက်ခွန်း ဥဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက်အထွတ်ခွေ၊
 အမိုး ခွေတစုအနီ၂စု၊ ကတောင် ခွေပြည့်ရေ၊ ကခွက် ခွေတစုအနီ၂စု၊ ရဲ
 ကခွက် ခွေတစုအနီ၂စု၊ ကတောင် ခွေပြည့်ရေ၊ အလံကုဉ်လုံကုဉ် ရင်း ဖျား
 ခွေဒီဆင်ကြီး သက္ကလတ်ကွပ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်ဝ၊ ပုံသဘာ၊ ငွေနှိကြီး ဝ၊
 ငွေနှိငယ်၂၊ ခရံဝ၊ လင်း ကင်း ဝ၊ လှော်ကား ခိုနန်း ငှက်ပျံရုပ် အ
 လယ်ဒီ၂လှုပ်၊ ဆံထုံး ပရိတ်ခြည်ဥဆင့်၊ ဦး ဝဲတဘက်ဝဲဘက်ရင်အနီ၊ အမအထွတ်
 ဝတ်ဆံခွေ၊ ညောင်ရွက် ခွေထည်၊ လှိုင်တိုင်အ ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ပုံတိုင်လက်ခတ်အနီ၊
 အလံခိုအထွတ်ခွေ၊ အလံရိုး အလံကုဉ်အနီသုတ်၊ ခဲကြိုး ငွေကတော့၊ အောင်း နီ
 ဦး တပွင့်ဝဲ၂ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လှော်တက်ဖြူ၊ ခင်တုရင် အမိုး အုံနီ၊ မှတ်ရိုး
 ဟောင့်အနီသုတ်၊ လက်ရမ်း အဖြေပန်း ဆုတ်အနီ၊ ပွတ်လုံး အနီသုတ်၊ အိမ်ခြံမြင်း
 ကြမ်း ယက်၊ ပတုံး ဝတ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေ၊ မြေရေ၊ ရွှံ့သွင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နံနံ (3 March 1847) မိုး

ထွင်ပြန်) ။

(တင်စာ)

မင်း တုံး တောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန် မဟာမင်း ခေါင်ရတနာကို ရွှေထီး

သနား တော်ခံစေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၃ March 1847 နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး
ထင်ပြန်)။

(တင်စာစု)

မင်း ကုံး တောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်မြို့မှာ ငရွှေဦး ၊ ငရောက် ၊ ငဆန် ၊ ငဆိုး
 တို့ကိုနား ခံမြို့စာ ရေး အရကနတ် ၊ နေမျိုး ကျော် ခေါင် ၊ နေမျိုး ကျော်စွာ
 တို့ကိုနား ခံ ၊ ရွှေတောင် နော်ရယာ ကျော် ၊ ရွှေတောင်သီရိ နော်ရယာတို့ကို
 မြို့စာ ရေး ခန့်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် (3 March 1847)
 နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး
 ထင်ပြန်) ။
 (တင်စာစု)

နား ခံ နေ မျိုး ကျော် ခေါင် ၊ နေ မျိုး ကျော် စွာတို့ကို မင်း တုံးတောင် စဉ် ခုနစ်
ခရိုင်မြို့မှာ နား ခံအရ နှင်အမှု တော်ကို ထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဗေတင်း ပန်း
၉ ၊ တမာရွက် ဆောင် ၉ ၊ ရွှေ နား တောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး ၂ ထပ် ၊ ကတ္တီ
ပါဝတ်လုံအဖွဲ့ ရွှေ ဩက်ဂံ ၊ ရွှေ စလွယ် ၉ သွယ် ၊ မေဘက်တို့ ရွှေ ပိန်း ရွှေ ကုန်း စိန်
တောင် ၉ ၊ ရွှေ ထိပ် ရွှေ ထွတ် ၊ ငှက်မ နား စိန် ပွင့် ၁၂ ၊ ပါး ကာ နား ကာ ၊ ရွှေ
ကာ နောက်ကာ ၊ မေဘက် ဂူ ပါလည် ကွေး ကတ္တီ ပါနီဘဲကွတ် ပိုး စုံသပ် ၊ မည်း တို့
ကတ္တီ ပါနက်ဘဲကွတ် ပိုး စုံသတ် ၊ မည်း ရှည်ကတီ ပါပြာဘဲကွတ် ပိုး စုံသတ် ၊ ကွမ်း ခွက် ၊
လဘက်အိုး ၊ တ ကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ငွေ ကွေး အင် ၊ ဓါး အဆောက်ကတ္တီ ပါနက်
မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်သံပတ်ရတနံ ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ် ပါ ၊
အိမ်ကတ္တီ ပါနက် မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်
ပါ ၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက်တဆင့် ၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂ ၊ အတွတ် ရွှေ ၊ ကျိုင်း ရွှေ
ထွတ် ၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ ဝန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အတွင်းကုလား
ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် မှော် ၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာ နုတ်မြဲခြူး ၊ ကမ္ပတ် ခါးအတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊
ဆက် ၊ ဇော့ ကွင်း ၊ အတွင်းကြယ် ခါးကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြူး ၊ ကြက်ရင်ကုလား
ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဆောင် ကွေး စေတိုင် ၊ လှောင်
၅ ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ
၂ ဝန်း စီ ၊ နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်
ရွက်ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့် ၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်
သေး ၊ ကွေး စေတိုင်ဆင်စွယ် ၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ ၊ သံပရံ ခွန် ၊ ယက်
ဘောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဇက် ၊ ပါး ကာ ရွှေ ဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ် မြောင်
ရင်ပတ်ကင်း ငွေ ဇဝါက တောင် ရွှေ ရေး စာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား
သံငုံ ရွှေ ပိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်
တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် ၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ရွန်း ၃ ဆင့် သနား တော်မူ
သည် ၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နံနက် ၃ မြောက် ၁၈၄၇

ထွင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

မင်း တုံး တောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်မြို့နား ခံ နေမျိုး ကျော် ခေါင်၊ နေမျိုး ကျော်
စွာတို့ကိုနား ခံအရ နှင်အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်အတွင်း ဆောင်း ထီး နီအ
တွက်နား ရွက် ရွှေထည့်သနား တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ
ထွင်ပြန်။

(တင်စာစု)

ရွှေတောင် နော်ရထာ ကျော် ၊ ရွှေတောင်သီရိ နော်ရထာတို့ကို မင်း တုံး
 တောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်မြို့မှာ စာရေး အရာနှင့် အမှုတော်ကိုယ်မ်း ရွက်သည့်
 အတွင်း ဒူး ရည်တူဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက် ၊ ဆောင်း ထီး နီသနား
 တော်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၈၄၇
 တွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

မြန်မာသံခံမင်း လှမင်း တင်ကျော်၊ မင်း လှမင်း ကျော်ရတနာတို့ကိုဘဲ ပေါင်း
 ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက်ထောင် ၉၊ ရွှေနား တောင်း ဩက်ရင်အနား ဆူး
 ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်ဇွယ်၊
 မောက်တို ရွှေပိန်း ရွှေကုန်း၊ စိန်တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား
 စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ မောက်ပူပါလည် ကွေး
 ကတ္တီပါနီ ရွှေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက် ရွှေယက်ပျား သတ်၊ မျဉ်း ရှည်
 ကတ္တီပါပြာ ရွှေယက်ပျား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း၊
 ငွေ ကွေး အင်၊ ခါး အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်
 သံပတ်ရတနံ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ၊ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်
 ရွက် ၉၁၂၊ အထွတ်ရွှေ၊ ကျင်း ရွှေထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား
 ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မှော်၊ ခါးပန်း
 ကမ္ပတ်ကြာ နုတမြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက် စော့ထွင်း
 အထွင်း ဩယ်နား ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြူး၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊
 တောင်ကျေး စေတိုင် အဖြေမြင်း နား၊ လျောက်၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထု
 ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း၊ စံ၊ နောက်ထုပ် ၂
 ဝန်း၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ဩယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ဩက်ရင်ကုလား
 ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်သေး၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်
 စွယ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရား ခွန်၊ ယက်ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်
 ပါး ကာ ရွှေတဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေတဝါ၊
 ကတောင်ရွှေရေ၊ တမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကက်
 ထိပ်ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး၊ သက္ကဒါန်
 သက္ကလတ်တင်ရမ်း စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ်ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊
 ကတောင်အရပ် ရွှေသံငုံ၊ အလယ်အနီသုတ်၊ အလံကုည်လုံကုည် အနီသုတ်၊ ဆင်သက္ကလတ်
 ကြိုး လုံး နီ၊ လှော်ကား ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၂၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ တဘက်ပရိတ်ချည် ၂ဆင့်၊
 ခင်တုရင်၊ အမိုး ခုံဖြူ၊ လှင်တိုင်၊ တောင်ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ပိုး ကြိုး နီ၊ ကတော့
 သစ်ပွတ်ချိတ်နီတိုက်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လှော်တက်ဖြူ

သနား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေး မြဲရေး ဤသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၈ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံနေချီး 5 March 1847
 ရာဇ ကျော်စွာထင်ပြန် ။
 (တင်စီစု)

မေ့ကမယ် စေတီဘွား က မေ့ဘဇာမဟာသီဟရဘာကိုထီး နီသထီး ပိုး ချီ၊
ထီး လက်အနီသုတ်၊ အရိုး ခွေကြိဆစ်၊ ခွေ ညောင်ရွက်ဥဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ
၃၆၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်၊ ၁၂၇၁သီ၊ ကွမ်း လိပ်ဥမြွေ၊
ကြွတ်ခွက်အစုံ၊ ခွေ ခွေး အင်၊ ခွေ နား တောင်း ဘော့ခြယ်၊ ခွေ စလွယ် ငွေသွယ်၊
ရှမ်း ပေါင်း ဖြူ၊ မြစ်ညွန့်၊ ပြစ်ခြမ်း၊ ခွေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ဆောင်
၉၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရံ ခွေ ဖျင် ဒိတဆင့်တပ်၊ ဓါး မိုး ကြိုး ဆင်၊ ခွေခြည်စုံ၊ အိမ်ဖြူ၊
သက္ကလတ်အိတ်နီသွတ်၊ ဓါး လိုက်အိမ်ဖြူ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတနံ၊ ခွေသင်
ချော၊ အဆောက်အဖြူ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မနောက်ပိတ်သံပရာခွန်၊ ခွေသင်
ချော ၆၈၀င်း၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၉၊ ခွေဇဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊
အိမ် မြောင် ဇော့ကွင်း၊ ရင်ပတ်ကွင်း ခွေဇဝါ၊ ကတောင် ခွေပိန်း၊ မြင်း
ကြိုး ကတ္တီပါ၊ စီး နှီး တင်ရမ်း ကတ္တီပါစက်ရွန်း ဥဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း နက်၊
အချက် ခွေ ၂ စုအနီတစု၊ တိုင်ထုတ်လျောက် ခွေပိန်း၊ အုံး နီ၊ ငှက်နီ၊ ချင်ပိတ်
ခွေ ၂ စုအနီတစု၊ အထွတ် ခွေပိန်း၊ အလံကျည်လုံကျည် ရင်း ဖျား ခွေဝါ၊ ကတောင်
ခွေ ရေး၊ ရဲကခွက် ခွေ ၂ စု အနီတစု၊ တိုင် ခွေပိန်း၊ ကတောင် ခွေ ရေး၊ အ
လံကျည်လုံကျည် ရင်း ဖျား ခွေဝါ၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်ဝ၊ ပုံသဘာဝ၊ လင်း ကွင်း ၁၊
ငွေခွဲကြိုး ၁၊ ငွေခွဲငယ် ၂၊ ငွေခရာ ၂၊ တံပိုး ၁၊ ဆောင်း ထီး အနား သံ ၂
လပ် ခွေထည်၊ ဆင် ပေါက် ၃၊ ဆင် မာ၊ အိမ် ဟော်ကွန်း ၅၈၀၊ လယ် ပေ ၇ ဟော်
ခွေ ဆောင်ဦး ကွန်း ၉၈၀၊ လည် ပေ ၇ ဆောင် မလက် ဝဲလက်ယာ ၂၊ နောက်
ဆောင် ၃၊ စ ခြော ၂ ပွင့်၊ ဟော် ခွေ ဆောင်ဦး၊ လက် ဝဲလက်ယာ ခွေး အိမ်ပါ
ဗျောကား ဦး တိုက် ၂၊ နောက် ဆောင် ၃၊ နံပါး ခွေး အိမ်ပါ ဗျောကား ဦး တိုက် ၃၊
ဟော် ဆောင် မ ခွေ ဆောင်ဦး သည်ရံ၊ ခါး ပန်း ပတ်လည်၊ မောင်း မလည်၊ ဘီ
နတ်တမြူဖြူး၊ ခါး ပန်း၊ ဘီနတ်တမြူပါ၊ ခါး ပန်း ပေ ၇ ပွတ်လက်ရန်း ပတ်လည်၊
တံခါး တိုင်၊ တောင့်ကျေး စေတိုင်၊ လက်တန်း ကြိဆစ်၊ အထွတ်မြူတခုံပါ၊ အဖျား
ပန်း ဆုတ်ထပ်တရာပွင့်၊ တောင့်ကျေး စေတိုင်၊ တံခါး တိုင်အ ဖြေတပ်၊ ဆောင်
မသည်ရံ၊ ခါး ပန်း ပတ်လည် မောင်း မလည်၊ ဘီနတ်၊ တမြူပါ၊ ခါး ပန်း ဘီနတ်
တမြူပါ၊ ဦး လက် ဝဲလက်ယာ ၃ ခန်း၊ နှ ရောင် ၃ ခန်း၊ ပွတ်လက်ရမ်း၊ တံခါးတိုင်

တောင့်ကျေး စေတိုင်၊ လက်တန်း၊ ကြိဆစ်၊ အထွတ်မြူတာခုံပါ၊ အဖျား ပန်း ဆုတ်၊
 ထပ်တရံပွင့်၊ တောင့်ကျေး စေတိုင်၊ တံခါး တိုင်အဖြေတပ်၊ နောက်နံပါး ၃
 ခန်း၊ ၁ နှစ်ရောင် ၃ ခန်း၊ ပျဉ်တောင်ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပြတင်း အလှား ခံဒီ၊ အ
 ရပ်ခံ၊ ပြတင်း ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပွတ်ပြတင်း ချင်ပါ၊ ပြတင်း ခန်း စေ့၊ ပြတင်း
 အနီသုတ်၊ မာရဘင်၊ ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ထုပ်ခန်း ပြတင်း အလှား ၂၊ အရပ်ခံ ၂
 ပြတင်း ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပွတ်ခြမ်း သတ်၊ ဟော်ဦး ပြတင်း ကြီး ပွတ်ခြမ်း သတ်၊
 ရွှေပြည်လက်ဝဲလက်ယာတံခါး ၂၊ အနီသုတ်၊ ဟော်ဆောင်မလက်ဝဲလက်ယာ စ
 ခြော ၂ ပွင့်၊ ဆောင် ၂၊ သည်ရံ ခါး ပန်း ပတ်လည်၊ မောင်း မလည် ၃၊ မျက်
 နှာဘိနပ်တမြူပါ၊ ခါး ပန်း ဘိနပ်တမြူပါ၊ ၁ နှစ်ရောင် ၃ ခန်း၊ အထွင်း နံပါး ၂
 ခန်း၊ ပွတ်လက်ရမ်း၊ တံခါး တိုင်၊ တောင့်ကျေး စေတိုင်၊ လက်တန်း၊ ကြိဆစ်၊
 အထွတ်မြူတာခုံပါ၊ အဖျား ပန်း ဆုတ်၊ ထပ်တရံပွင့်၊ တောင့်ကျေး စေတိုင်၊
 တံခါး တိုင်အဖြေတပ်၊ ပျဉ်တောင်ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပြတင်း အလှား ခံဒီ၊ အရပ်
 ခံ၊ ပြတင်း ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပွတ်ပြတင်း ချင်ပါ၊ အနီသုတ်၊ ပြတင်း တခန်း ခြား၊
 ဆောင်မ နောက်စ ခြော ၂ ပွင့်၊ ၃ ဆောင်၊ သည်ရံ၊ ခါး ပန်း ပတ်လည် မောင်း
 မလည်၊ ရွှေမျက်နှာဘိနပ်ခါး ပန်း ဘိနပ်ပါ၊ ပျဉ်တောင်ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပြတင်း
 အလှား ခံဒီ၊ အရပ်ခံ၊ ပြတင်း ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပွတ်ပြတင်း ချင်ပါ၊ အနီသုတ်၊ ပြ
 တင်း တခန်း ခြား၊ ဆောင်ဦး ရွှေလက်ဝဲလက်ယာ၊ နောက်ပြင်စည်ပတ်လည်၊
 ခွေး အိပ်ပျင် တောင်ကမ္ဘာကြီး ငယ်၊ ပြတင်း အလှား ခံဒီ၊ အရပ်ခံ၊ ပြတင်း ကမ္ဘာ
 ကြီး ငယ်၊ ပွတ်ပြတင်း ချင်ပါ၊ အနီသုတ်၊ လက်ဝဲလက်ယာ၊ နောက်ပြတင်း တခန်း
 ခြား၊ ရွှေပြတင်း ခန်း စေ့၊ တံခါး ၂၊ ရွှေဆောင်ဦး ပြည့်စဉ် ၃ မျက်နှာ
 ခွေး အိပ် ၂ ပါ၊ ပွတ်လက်ရမ်း၊ တောင့်ကျေး စေတိုင် အဖြေတပ်၊ တံခါး တိုင်
 ရွက်ဘုံး ပါ၊ အဖျား ပန်း ဆုတ်၊ သင်ပုံး ခေါင်း အဆောင်ရ၊ အမွှမ်း ချင်ပိတ်
 အနား အထက် အောက်ကြိုး အစာထုတ်၊ အထွင်း ခရမ်း ပွင့်ခံခြား အစာထုတ်၊
 ခြံ၊ ဟော်ရ နောင်ဆီး ရွက်တပ်၊ သရက်ကင်း၊ တုရင်၊ သင်ပုံး ခေါင်း၊ ထုပ်
 သံအနား၊ အထက် အောက်ကြိုး အစာထုတ်၊ ခရမ်း ပွင့်ခံခြား၊ ဖျား စွဲမြင်မိုရ်
 တက်ဝန်း အဖြေပါ၊ ကြိုး အစာထုတ်၊ ခြံ၊ တိုက်၊ တုရင်တိုက်၊ သမင် ပေါင်၊ ဟော်ရ

နေဝင်ဆီး ဂွက်တပ်၊ သရက်ကင်း အနား ကြိုး အစာထုတ်၊ တောငုံအမွမ်း ခြီး
 တော်ရ နေဝင်၊ ဆီး ဂွက်တပ်၊ သရက်ကင်း ထောင့်အုပ်၊ သင်ပုံး ခေါင်း ကြိုး
 အစာထုတ်၊ အမွမ်း အနီသုတ်၊ အုန်း လက်ကြက် မေ့ကံတပ်၊ ချင်ပိတ်သား စေး
 တပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချ်သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၅ March 1847
 ကျော်စွာထင်ပြန် ။

(တင်စာစု)

ကွပ်ရှာ တောင်ကုလား မြို့စား ဝန်ကြီး ယောက္ခမ သေလွန်သည်မှာ ကျောက် မော်

မြို့စား ဝန်ကြီး ယောက္ခမ သေလွန်ရသဖြင့်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ
ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

ပုဏ္ဏား ပညါရှိရသမမူဟန်၊ ကမ္မနမူဟန်၊ မဒနမူဟန်တို့နှင့်ဘိသိက်တော်ဆက်
 ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား အုပ်ရသမတို့စကား ကိုစာဆက်သွင်း သည်မှသာအထက်အမိန့်တော်
 မြတ်ရင်း အတိုင်း ရသမမှာရခိုင်ပုဏ္ဏား တို့ကိုအုပ်ထိန်း ဤဘိသိက်တော်ဆက်အရသ
 နှင့်ထမ်း ရွက်စေ၊ ရသမမူဟန်၊ ကမ္မနမူဟန်တို့မှသာအထက်အမိန့်တော်မြတ်ရင်း
 အတိုင်း ပညာရှိအရသနှင့်ထမ်း ရွက်မြဲအတိုင်း ထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၀၉ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၄ရက်နေ့³ May ၁၈၄၇ မြောက် ၁၉
 တွင်ပြန်။

(အောင်ငြိမ်း ဝါစု)

ရၢ မကိုဘိသိက် တော်ဆက်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား အရၢကနှုတ်၊ ပညၢၤ ဂီၤ မဟၢသီၤဂီၤ ပဏ္ဍိတ
 ဓမ္မရၢဇာ ဂုရု၊ သီၤဂီၤ မဟၢရၢဇာ ဓမ္မရၢဇာ ဂုရုတို့ကိုဘိသိက် တော်ဆက်ပုဏ္ဏား
 အုပ်ခန့်၊ ရၢခိုင်ပုဏ္ဏား မှန်သမ္မုကိုအုပ်ထိမ်း ထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၁၀ (ပြည့်) နယုန်လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး¹⁸⁴⁷
 မဟၢမင်း ယင်မင်း ကျော်ထွင်ပြန်။

(အောင်ငြိမ်း စာစု)

မိတ္တိလၢမြို့စား ဟောင်း မင်း သမီး ကံကုန်သည်မှတစ်ဆင့် ဟောင်းမြို့စား ဟောင်း

မင်း သမီး ကံကုန်ရသဖြင့် နည်းလုပ် ဆောင်ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ခု နယုန်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နံနက် ၁၇ May ၁၈၄၇

ကျော်စည်သူထွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

တရား သူကြီး မင်း ကြီး ဓမ္မိကမဟာသင်္ကြန် သေလွန်သည်မှာ တော် နေရာ နေတို့
သေလွန်ရသဖြင့်သည်နည်း လုပ် ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ခုပဌမ ဝါဆိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ၄ June 1847
စား မဟာမင်း လှမင်း ကျော်စည်သူထွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ဝက်မစွတ်မြို့စား အထွင်း ဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်ထင်ကိုး ကွယ်
သည့်တံဆိပ် တော်ရ နေရင်း ဆရာ တော် ဇနိန္ဒာဘိသီရိပရမဇေ မဟာ ဓမ္မရာ
ဇာဓိရာဇဂုရုဘဝ ပြောင်း သည်မှာ ပရိယတ်ပဋိပတ်ကို ကျင့် ဆောင်ဖြည့်စွမ်း နိုင် သော
သက် တော်ကြီး ဝါ တော်ကြီး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၆ ခုနှစ် ခုဆုန်း ၁၁¹⁸³⁴
တော်က ဝိန္ဒာဘိသီရိသဒ္ဓမ္မဇေ မဟာ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဘဝ ပြောင်း ရာ
သင်္ချိတ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သင်္ချိတ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုနယုန်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၁¹¹ June မြောက် ၁၁¹⁸⁴⁷
တွင်ပြန်။

(မ ကျေး လှ စိစု)

ဗန့်မေတ်မြို့ဝန်မင်းကြီး မဟာမင်းထင်စည်သူ သေလွန်သည်မှာစား တော်ဝန်
ဟောင်း မဟာမင်းလွှဲမင်းခေါင် သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်
သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး ၁၈ June ၁၈၄၇
(မကွေး လှစိစု)

ရွှေနန်း၊ ရိုးလမိုင်း၊ ဝန်မဟာမင်း၊ လှရဘဇာအမိ သေလွန်သည်ကို ကော်နေရဘဲ
နေတို့ သေလွန်ရဘဲသိရှိသည့်နည်း လုပ်ဆောင်သိရှိစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့နံနက် ၁၀ မြောက် ၁၈၄၇
ထွက်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

တောင် ၁၅၀ ဗိုလ် နေမျိုး သူရဲခေါင်သား သေလွန်သည်ကို တော် နေရသ နေတို့
သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် 28 June နေ့နား ၁၈၄၇
တွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

မြစ်သား မြို့စား ဟောင်း မဟာမင်း လှ ကျော်ထင် မယား သေလွန်သည်မှာ
 တော် နေရသ နေ့တို့ သေလွန်ရသဂြိုဟ်သည်နည်း လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ် စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ရက် ^{21 August} နေ့နား ခဲနေချီး ¹⁸⁴⁷
 စည်သူ ကျော်စွာထင်ပြန်။
 (မ ကွေး လှစိစ)

ပုသိမ်မြို့ဝန်မင်းကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်စွာ မယား သေလွန်သည်မှာ တော်
နေရဘဲ နေတို့ သေလွန်ရသဖြင့် နည်းလုပ် ဆောင်ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ရက် ^{1 September 1847} နေ့နံနက် ၁ နေ့မျိုး
ကျော်စွာ စည်သူထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ကသုတ္တံစာ: ဟောင်း အမိမြ တောင်မြို့စာ: ဟောင်း မင်း သမီး ကံကုန်သည်
မှခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက်ကွပ်ရှာမြို့စာ: ဟောင်း မင်း သမီး ကံကုန်
ရသမဂ္ဂိယသည့်နည်း လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ခုတန်ဆောင်း မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ၁၆^{4 November 1847}
နေ့မျိုး စည်သူ ကျော်စွာထင်ပြန်။
(မကွေး လှမ်းစု)

စီး တော်မြင်း ဝန်မဟာမင်း ကျော်မင်း ထင်မယား သေလွန်သည်ကို တော်
နေရသတို့ သေလွန်ရသသြိုဟ်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ၁၅ November 1847
ကျော်စွာထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ဟံသာဝတီဝန်ဆောင်သတိုး မင်း ဦး မဟာမင်း ခေါင်ရတနာမယား သေ
 လွန်သည်ကို တော်နေရုံနော်၊ သေလွန်ရံသင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ၁၆ January 1848
 မင်း လှရတနာထင်ပြန်။
 (မကွေး လှစိစု)

ဟယ်ဘတမြို့စား မေခင်တော်သူ သေလွန်သည်မှာ တော်နေရသောနေ့တို့ သေလွန်
ရသမျှရှိသည်နည်း လုပ်ဆောင်သမျှရှိစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ၁၇ January 1848
ကျော်စွာထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ကွပ်ရှာ တောင်ကုလား မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်
ကျော်စွာ သေလွန်သည်မှာ မင်း တဲဝန်ကြီး သေလွန်ရသဖြင့်သနည်း လုပ်
ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံမဟာမင်း ထင်
မင်း လှရတေထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှစိစု)

နန်း မတော် မိဘုရား ကြီး အဘမကွရာမင်း မဟာသီရိသုဓမ္မာရဘဇာနိက
 သည်မှဘကြီး တော်တော်ငူမင်း သီရိမဟာသီဟသူရဓမ္မာရဘဇာနိက
 လုပ်ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း အိမ်တော်အတွင်း သင်္ဂြိုဟ်တော်မူမည်။ အခမ်းအ
 နား လုပ်ဆောင်စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်။ နန်း မတော်
 မိဘုရား ကြီး အဘမကွရာမင်း မဟာသီရိဓမ္မာရဘဇာနိသည်ကိုသက္ကရာဇ်
 ၁၂၁၀ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၁ရက် နေ့တွက်၍သင်္ဂြိုဟ်တော်မူမည်။ ဝင်း^{26 July 1848}
 ခင်း နောက်တော်လိုက်အစောင့်အနေမှစ၍ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ
 ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်။ မကွရာမင်း မဟာသီရိသုဓမ္မာရဘဇာနိကိုမကွ
 ရာမင်း အတွင်း ဝန်နေမျိုး မင်း လှကျော်ထင်ကောက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ^{24 July 1848}
 တွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ရွှေတိုက်စိုး မင်း လှသီရိ ကျော်သူ မယား သေလွန်သည်မှာ ဘေးတော် နေရသ နေတို့
သေလွန်ရသလုပ် ဆောင်သင်္ကြံသည်နည်း လုပ် ဆောင်သင်္ကြံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်ဒုတိယ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၈^{၂၉} July ၁၈^{၄၈}
မြို့စား ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

ဘိသိက် တော်ဆက်ရခိုင် ပုဏ္ဏား တို့မှ ဘုရား အုပ်စာရင်း ဆက်သွင်း သည်ပြင်
 ကျန် ပုဏ္ဏား တို့ကိုဘိသိက် တော် မဆက် စေနှင့်။ ပညာရှိဘိသိက် တော်ဆက်ရှစ်ပါး
 ပုဏ္ဏား အုပ်မဟာသီရိပဏ္ဍိတဓမ္မရာဇဂုရု၊ သီရိရာဇဇိန္ဒဓမ္မရာဇဂုရုတို့နှင့် '
 မဓနမူဟန်၊ မာယာရာဇ်၊ ဗြဟ္မာစန္ဒ၊ ကာလာစံ၊ ရာမစညာ၊ ကာနယာ၊
 ဂူရိရာဇ်၊ ဘရဟ္မ၊ ဟရိရာဇ်၊ ဝိဒ္ဓရာဇ၊ ဝဿဒေဝ၊ ဒါမောဒရ၊ ဝိသုဒေ
 ဝ၊ သာမသုန္ဒရ၊ ဒါမောဒရ၊ ဝိသုဒေဝကြီး ၊ ယုဒိဋ္ဌိရာ၊ လက္ခိန္ဒရ၊ ရာမစန္ဒ၊
 ဗေဏ္ဍိလောရာဇ်၊ သီရိဟရိ၊ ဝိဒ္ဓရာသုန္ဒရတို့ကိုဘိသိက် တော်ဆက်သထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၁၀ (ပြည့်) သတင်း အောက်လဆန်း ၁၁ ရက် ၈ October 1848 နေ့နား ခ

ပြောကြီး မှူး မဟာမင်း ထင်မင်း ကျော်ထွင်ပြန်။

(အောင်ငြိမ်း စာစု)

ရွှေပြည်ရန် အောင်မြင်စွာ တပ်တို့လက်ထက်သော်လည်း ခေါင်အမိ သေလွန်သည်ကို
 တော် နေရာ နေတို့ သေလွန်ရာသီဖြစ်သည်နည်း လုပ် ဆောင်သြဂိုက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ဖြည့်သတင်းကျွတ်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား မှား
 ထွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစစ်)

ကျပင်း မြို့စား အဘ သေလွန်သည်ကို တော် နေရသ နေတို့ သေလွန်ရသဖြင့်
နည်း လုပ် ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့မတိ မင်း ထင်
မင်း လှရသတစ်ပြန်။
(မ ကွေး လှ စိစု)

မင်း ထုံး မင်း သား သား မေဝင်ဘိုး ညွန့် (သေလွန်သည်ကို တော် နေရသ နေ
တို့ သေလွန် ရသဖြိုက်သည်နည်း လုပ် ဆောင်သဖြိုက် စေ) ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်စုံ ပို့တွဲလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ၁၆ February 1849
တွင်ပြန် ။

(မ ကွေး လှ စိစု)

မြန်အောင်မြို့စား အထွင်း ဝန်သတိုး မင်း ဤ မဟာမင်း လှမင်း ကျော်သမီး
ခြောက်နှစ်ရွယ်သူ သေလွန်သည်မှာ ရှေ့ဝင်း မှူးသား သေလွန်ရသလိုပင်ဖြစ်သည်
လုပ်ဆောင်သလိုပင် ဖေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်စွဲ ပေါင်းလဆန်း ရက်နေ့ ၁၃ ^{28. February 1849} ခု ကျောက်ရစ်မြို့စား
ထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

သံ တော်ဆင့်မဟာမင်း လှသင်္ဃီယာ စည်သူအမိအသက်ဂဝရုဏ်သူ သေလွန်သည်မှာ
 တော် နေရဘဲ နေတို့ သေလွန်ရဘဲသင်္ဂြိုဟ်သည်နည်း လုပ် ဆောင်သည်နည်း လုပ်
 ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ဖြည့်တ ပေါင်းသပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ မဟာ 20 March 1849

မင်း လှမင်း ကျော် စည်သူထွင်ပြန်။

(မ ကျေး လှစိစု)

ကသည်း မြင်း တပ်ဗိုလ်မင်း ရဲသီဟရတဗိုလ်နိသီ ပေါမြို့သို့အမှူးတော်ကိုချီတက်ထမ်း
 ရွက်သည့်အတွင်း သေလွန်သည့်မှတ်တော်နေရတ်နေတို့ သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း
 လုပ်ဆောင်သဖြင့်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ဝပြည့်တစ်ပါးလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ၁ မဟာမင်း
 ထင်ကျော်စွာထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

သုံး ဆယ်မြို့စား ဟောင်း မယား ခဲ ပေါင်မြို့စား ဟောင်း ကံကုန်သည်မှာ

မိတ္တီလာမြို့စား ဟောင်း ကံကုန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုတန်ခူး လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၆ April 1849 ခြံပြောကြီး မှ

ထွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

စစ်တောင်း မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ထင်မိကြီး သေလွန်
 သည်မှတစ်ဆင့် နေရာ နေထိုင် သေလွန် ရသေ့ကြီးသည် နည်း လုပ်ဆောင်သင်ကြား စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုကုန်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နံနက် ၁၇ May ၁၈၄၉
 ထင်ပြန်။
 (မကွေး လှစိန်)

မြင်း စုကြီး ဝန် ယောက္ခမ ရွှေပြည် ဝန် ဟောင်း မယား သေလွန်သည်ကို ပျော်ကန်စွာ ပါ
မှော်ကြွ နှင့် လုပ် ဆောင်သြိုက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခု ဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နံနက် ၆ နာရီ ၆ မြောက် ၁၈၄၉
တွင် ပြန်။

(မ ကျေး လှ စိစု)

ဝန်ထောက်မကွေး မြို့ဝန်သမီး သေလွန်သည်မှတစ်ပါး ရွှေမှော်ကြီးနှင့်လုပ်
ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက် 12 September 1849
မဟာမင်း၊ ထင်မင်း၊ လှူဒါနတော်ပြန်။
(မကွေး လှူစာ)

စလေ။ မနုဿိယံစား အထိန်း မိဒ္ဓေ အမိသေလွန်သည်ကို တော်နေရသနောတို့

သေလွန်ရသသဂြိုဟ်သည်နည်း လုပ်ဆောင်သဂြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့နံနက် ၁ နာရီ ၁၅ မိနစ် ၁၅

ထွက်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

သံတော်ဆင့်မဟာမင်း လှ ကျော်စွာအမိ သေလွန်သည်ကို တော် နေရာ နေထို့
သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံ 1849
မဟာမင်း ထင် ကျော်စွာထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှစိစု)

အသည် ဝန် မင်း ကြီး မဟာ မင်း ထင်သီဟသူ မယား သေလွန်သည်မှ ဘဲ တော် နေရဘဲ
နေတို့ သေလွန်ရဘဲသင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ
ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကျေး လှ စိစု)

မယ် တော်ဘုရား စာ ရေး ကြီး မဟာမင်း ထင် ကျော် ခေါင် သေလွန်သည်မှာ
တော် နေရာ နေတို့သဖြိုဟ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သဖြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၇ December 1849
တွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

အတွင်း ဝန်ဇုန်မြို့စား သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှ နော်ရထာ သေလွန်
သည့်ကိုကွပ်ကဲစား ဝန်ကြီး သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့်
စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ၁၇ November 1849
စား ထွင်ပြန်။
(မ ကွေး လှစိစု)

နှမတော်စာရေးကြီး မဟာမင်း လှရံဘဇာအဘ သေလွန်သည်မှာ တော်နေရသ
နေတို့ သေလွန်ရသဖြင့်သည်နည်း လုပ်ဆောင်သဖြင့်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်နေ့နံနက် ၉ January 1850
မဟာမင်း ထင်မင်း ကျော်ထွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

နတ်စုလက်ဝဲ၊ ရွေးလက်ဝဲ၊ လက်ယာ ခြေတင်း အစုအမှယမ်း တို့မှလက်ရှိစာ
 ရင်း စည်း ဩဝါဆက်သွင်း ရာပါလူတို့ကိုမင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား မှား
 ဖော်မတ် ဖော်မြို့ရွာသူကြီး မြင်း ခေါင်း မြင်း စီး စုရှင်ဝန်း ရှင်တို့ကစာ
 ရင်း ပါဆို၍ အနှောင့်အရှက်အနှုတ်အယူမရှိ စေနှင့်။ လက်ရှိမြို့တိုင်း ထမ်း ရွက်စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ၁၇ January 1850
 ခံမဟာမင်း ထင်ကျော်
 စွာထွင်ပြန်။
 (တင်စာစု)

ကနေတင်မင်းသား မြောက်ဆောင်သေလွန်သည်မှာ ပျဉ်ကတ္တီပါရွှေမှော်ကြီး
နှင့်လုပ်ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုတပေါင်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့ ၂၃ February 1850
ကျော်စွာထင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

အထွင်း ဝန်ပန်တိမ်း မဘဲမြို့စား သတိုး မင်း ဤ မဟာမင်း လှ ကျော်သူကိုး ကွယ်
သည့်သီလါစါရါတိသီရိသဒ္ဓမ္မ မဟိဓမ္မ ဂါဇာ ဂုရုတံဆိပ် ဧကန်ရသရဘဝ ပြောင်း၍တံဆိပ်
ရသရဘ ဧကန်ကြီး တိုက်ဝ ပြောင်း ရသသဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဂြိုဟ် စေ။
သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်
ပြန်။

(မကွေး လှစံစု)

ကျွန်း ဂုံး ကြီး သေည်ဝီဘွား ခန့်မိုင်း လည်ကြီး စော်ဘွား ခန့်အမိန့်တော်အရ
 မိုး နဲတပ်သို့ ပေး ရန်စာများ မှာ မိုး နဲတပ်စစ်ကဲတို့ကိုသာ မှာရမည်လည်း စစ်
 ကဲတဦး သေ၍တဦး သာရှိသည်။ ဗိုလ်မှူး လည်း မိုး နဲတွင်ရှိသည်အခါဖြစ်သည်။ ဗိုလ်
 မှူး နှင့်တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့ကိုသာ မှာသင့်မည်။ အမှား ရေး ကိုဆင်လိုက် ဝန်ရှင် တော်
 ကျောက်ပန်း တောင်း မင်း ကြီး ကအဝေး ရောက်စာ ရေး ဦး ရွှေမောင်
 ကိုဆင်လိုက်၍ ဦးရွှေမောင်ကဆင်ဆိုသည်အရ ဝန်ရှင် တော် ကျောက် မော်မင်း ကြီး
 ကိုအမိန့်တော် ရေး ဦး စနှင့် ပေး ရန်စာများ ကို လျှောက်ထား ရာ ဗိုလ်မှူး
 ကိုလည်း မလွှတ်နှင့်စစ်ကဲကြီး ကိုလည်း မလွှတ်နှင့်နှစ်ဦး ကိုပင်စာတွင်ထည့်၍ ပေး
 အမိန့်ရှိသည်။ ကျောက်ပန်း တောင်း မင်း ကြီး ထံထပ်၍ ၎င်း ဦး စ ကျောက်ဆည်
 ဝန်ဟောင်း မောင်တကူး ဝန်ကြီး ဟောင်း ဦး ကတို့နှင့်အစီရင်ခံရလည်း
 နှစ်ဦး ကိုပင် ပေး မပ။ စစ်ကဲကြီး တဦး ကိုသာ ပေး ၍ ဗိုလ်မှူး ကိုမပေး လျှင်
 ဗိုလ်မှူး ပြန်၍ မကြည့်ကအမှုအလွဲ နေလိမ့်မည်သင့်ပြီရှိ၍ မှာစာတစောင်တွင် ဗိုလ်
 မှူး နှင့်တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့ဘက်တွဲ ပေး မှာရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့) ^{29 May}

1850

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဘုရား၊ ဣန်တော်ကျိုင်း၊ ရုံး၊ ကြီး၊ သေည်ဝီဘွား၊ ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရ
 သုဓမ္မရာဇာဝှိုခိုး၊ သံတော်ဦး၊ တင်ပါသ်ဘုရား၊ ၊ ဣန်တော်ကျိုင်း၊ ရုံး၊ ကြီး၊
 မြို့သေည်ဝီဘွား၊ ခန့်ဘွဲ့အစီး၊ အနင်း၊ အဆောင်အရွက်သနား၊ တော်ခံစေဘုရား၊
 အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး၊ ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း၊ သစ္စာတော်ပြန်ထမ်း၊ ခံ
 သောက်၍စာကယ်မသနား၊ တော်မူပါမည့်အကြောင်း၊ ကိုရှိုခိုး၊ သံတော်ဦး၊ တင်
 ပါသ်ဘုရား ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၁ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့) ^{(29 May}

1850)

ဓူး၊ ဩဠာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

လက်နက်နီငင်တော်ဖြစ်သောဇောတိနဂရတိုင်းကျိုင်းရုံးကြီးမြို့မှာသေည်
 ဝိဘွားတဆယ့်နှစ်ပန်နားမြို့စားဒေါသယားအမတ်တို့မသင့်မတင့်ရှိသည့်နှင်
 တရုတ်တို့ခံဝန်၍သိမ်းထားသူမဟာဗွေသားစောငါးခန်း၊ (မဟာဝန်သီး)
 နော်ခန်းတို့သည့်အတိုင်းတရုတ်ဆီ၌ခါကီလဝလူဆိုးတို့နှင့်ပူးပေါင်းနှောက်ရှက်
 ၍မြို့ရွာမငြိမ်မဝပ်သည့်အတွင်းဇင်းမယ်ကလောင်လူမျိုးတို့နှောက်ရှက်ရခန့်
 တော်မူသည့်သေည်ဝိဘွားဇောတိနဂရမဟာဝံသရဘောတို့ကျော်လင်းဇင်းလူ
 မျိုးတို့တိုက်ခိုက်သိမ်းယူပါသွားရှိပါသည်။ စောငါးခန်း၊ နော်ခန်းငယ်တို့လည်း
 ရွှေဘုန်းတော်မြတ်ကြောင့်အင်းဆီးသတ်ဉာဏ်သေဆုံးရှိပါသည်။ တဆယ့်နှစ်ပန်
 နားမြို့လေးရွာငြိမ်ဝပ်ရှိပါအောင်ရွှေစက်တော်ရင်းတွင်ထမ်းရွက်နေသူ
 ဇောတိနဂရမဟာဝံသရဘောအစ်ကိုအထက်သေည်ဝိဘွားခန့်ထားဘူးသည့်ရဘ
 ဇပွတ်ကိုသေည်ဝိဘွားခန့်ထားတော်မူပါမည့်အကြောင်းနှင့်တဆယ့်ပန်နားမြို့
 စားဒေါသယားအမတ်တို့ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်းခန့်ထားရှိသည့်
 သေည်ဝိဘွားဇောတိနဂရမဟာဝံသရဘောဇင်းမယ်ကျော်လင်းဇင်းမြို့များ
 သို့ပါသွားရှိသည့်ရွှေစက်တော်အောက်လာရောက်ထမ်းရွက်သည့်အထက်ဘွားစား
 ဘူးသူရဘဇပွတ်ကိုကျိုင်းရုံးကြီးမြို့လူးတဆယ့်နှစ်ပန်နားနှင့်တကွဇောတိနဂရ
 တိုင်းတတိုင်းလုံးကိုသေည်ဝိဘွားခန့်၊ ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဇရသုဓမ္မရဘော
 ဘွဲ့လည်းသနားတော်ခံစေ၊ ရှေ့ထုံးစံရှိသည့်အတိုင်းသစ္စာတော်ပေးမြဲပေး၊
 သေသည်ဘွားတင်ခန့်ထားရန်စာရင်းကိုလည်းသွင်း၊ ကျိုင်းရုံးကြီးသေည်ဝိ
 ဘွားဇောတိနဂရမဟာသီဟပဇရသုဓမ္မရဘောတို့ထီးဖြူ၊ ရွှေညောင်ရွက်၃
 ဆင့်ဆွဲ၊ ညောင်ရွက်ရေ၃၆၊ ထီးနီ၂၊ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်ဆွဲ၊ ညောင်ရွက်
 ရေ၄၀၊ ထီးရိုး၆၊ ရွှေကြိဆစ်၊ ထီးလက်ရွှေဝိန်း၊ သံလက်အိမ်ဖြူသံပတ်ရ
 တန့်၊ ပတ္တမြားစိ၊ အရိုးရွှေတွပ်ရင်းဖျားပတ္တမြားတရစ်စိ၊ ရွှေသား
 ခြေနင်း၊ သားခြီးယပ်၊ အရိုးရွှေထည်၊ ရင်းဖျားကျောက်တရစ်စိ၊ ကွမ်း
 ခွက်၁၂ မြှောင်၊ ပယင်းတပ်၊ ကွမ်းလိပ်၃မြှောင်၊ ပယင်းတပ်၊ လက်အိုး၊ ၁၂
 မြှောင်၊ ပယင်းတပ်၊ တကောင်းဝိတ်၁၂ မြှောင်၊ ပယင်းတပ်၊ ရွှေအေးအင်၊
 ရွှေပေခမောက်ပယင်းတပ်၊ မှန်ကင်းစိုက်၊ ရွှေသားပေါင်း၊ ထုပြောက်၊

ဆင်စွယ်ဝန်း လက်ဘောက်ပန်း ဥဆင့်ပိုက်၊ ပန်း ခိုင် ရေ၂၄၊ အနား အထက်
လက်ဝဲလက်ယာ ပန်း တက်ပန်း ညွန့် အထွတ်ပယင်း တပ်၊ ရွှေနဘူး မြတလုံး စီ၊
နံပါး ပတ္တမြား တလုံး စီ၊ ရွှေနားတောင်း မီး ထွင်း ကန် တော့ခံ၊ ကတ္တီပါဝတ်
လုံ ဘဲရုံ ၂ဆင့်တပ်၊ ရွှေစလွယ်၁၅သွယ်၊ ဒက်ဘယက် သရက်ကင်း၊ ထုပြောက်
ဂုံတန်း ထိုး၊ အနား ကျောက်စီ၊ အလယ်ပတ္တမြား စီ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်
၉၊ သံပလာခွန်၊ ယက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း၊
နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ရွှေဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေရေ
စာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဦး ခက်ထိပ် ဆောင်း၊
မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်ကတ္တီပါကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး၊ ကတ္တီပါတင်ရမ်း စက်
ရွန်း ဥဆင့်၊ စည်နီ၉၊ ပုံသာ၁၊ နှဲကြီး ၁၊ နှဲငယ်၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ရွှေကွပ်
ခါး ၁၂၊ ရွှေကွပ်ခါး၊ ဆင်စွယ်ရိုး ၂၊ ကျိုင်း ၄၊ အထွတ်ရွှေ၊ ယပ်ရိုး ရှည်ရွှေ
ချ၂၊ ဆင်ပေါက်၂၊ ဆင်မ၂၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း အထွတ်ရွှေ စိန်ပွင့်စိုက်၊ အ
လံကုဉ်လုံကုဉ်၊ ကတောင် ရွှေပြည့်ရေ၊ ရဲကရွှေချ၊ ထမ်း စင် ဘိနပ်ကုလား
ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊ အဖျား ခြူး၊ ဘောင်ထိပ်
မှော်၊ အကြား သံပွင့်၊ ပန်း လှ၊ ကြာဝတ်ဆံပါ၊ ခါး ပန်း၊ ကမ္ပွတ်၊ တမြူခြူး၊
ကမ္ပွတ်နား အထွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက် ခိုနန်း၊ အထွင်း ကြာရွက်၊ အထွင်း
ကြယ်၊ အနံ့၂ဆင့် ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက် အထွင်း ကုလား ပန်း၊ အ
ဖျား ခြူး၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်အထွင်း ကုလား ပန်း၊ အဖျား ခြူး၊
ထောင့်အုပ်၊ ကျေး စေတီ၊ ကမ္ပွတ်ပေ၇၊ လက်မိုး၊ ကြာဝတ်ဆံပါ၊ အဖြေမြင်း
နား၊ အမိုး ဘုံတဆင့်၊ အထောက်လေး မျက်နှာ၊ ချင်ပိတ် မှော်၊ အကြား သံ
ပွင့်၊ သတောင်း လည် ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊
အထွင်း မှော်တန်း၊ သရက်ကင်း ဘောက်၊ ချင်ပိတ်၊ သား စေ့တပ်၊ ထောင့်
ပိတ်၊ သင်ပုံး ခေါင်း၊ ကြက်မောက်၊ သရက်ကင်း၊ အမိုး ရေခံ၊ အနား စိန်
ညောင်ရွက်၊ အနား သရက်ကင်း ဘောက်၊ အရပ်၁၂၊ ထောင့်အုပ်၊ သင်ပုံး
ခေါင်း၊ အထွတ်ခုံဥဆင့်၊ လည်ရစ်ဖျား ကြာဘူး ဆင်စွယ်ထွတ်၊ ဘိနပ်၊
ဘောင်ပန်း လှ၊ ကမ္ပွတ် ဇာတာကွင်း၊ ထောင့်ကြက်ရင်၊ ချင်ပိတ်၊ သတောင်

လည်။ အမွမ်း ကြက် မေဘက်။ စိန် ညောင်ရွက်။ ထု ပြောက်။ ချင်ပိတ်။ သတောင်
လည်။ ကြက် မေဘက်စိန်။ ညောင်ရွက် ရွှေ၂စု အနီတစု။ တိုင်အထောက် ဘောင်
ပန်း လှ။ အမွမ်း ၊ ကမ္ပတ်ဘေတကွင်း ၊ ဘောင်ကြက်ရင် ၊ ဘောင်ကျေး စေ
တိုင်။ အမိုး အနီ။ ထမ်း ဘိုး အနီ။ ထမ်း ဘိုး ထမ်း ၊ ကမ္ပတ်သံကွင်း ၊ ဘိနပ် ခြေ
ပါ။ ရွှေဘယောင်း ကြွပ်။ လွန်း ကြင်ငှက်ရုပ်။ လည်ရဲ့ ကျောက်တရစ်စီ။ သင်း ခွေ
ချပ်ဝတ်လုံ၂။ စိန် ပြောင်း ၂။ မေဘက်တို၂။ ဆင်စွယ်ပွတ်ခံ။ တံဆိပ်အဝန်း
၃။ မြင့်မိုရ် ဘောင်စဉ်ခနစ်ထပ် နေလရုပ်ပါ။ အောင်း ပန်း ပွား ယင်ယပ်။
ပုဆိုး ဖြူ ရွှေမြိတ်။ ရွှေခြည်ပါအင်္ကျီ။ သက္ကလပ်ဝတ်လုံ။ မောင်း ၅ဆုပ်။ ဖော်အိမ်
ဆောင်မ။ ကွန်း ၅စင်။ လက်ဝဲလက်ယာ။ စင်္ကြာ ၂ပွင့်။ ဆောင် ၂။ နောက်စ
င်္ကြာတမူငဲ့။ ဆောင် ၉။ ဖော်ဦး ၊ ပြင်စည်။ လက်ဝဲလက်ယာ ၊ ခွေးအိပ်ပါလှေ
ကား ဦး တိုက် ၂။ လက်ဝဲလက်ယာ ၊ စင်္ကြာ ၂ပွင့်။ ဆောင်နံပါး ၊ ပြင်စည်တွင်
ခွေးအိပ်ပါလှေကား ဦး တိုက် ၂။ နောက်ဆောင်လက်ဝဲလက်ယာပြင်စည်တွင် ခွေး
အိပ်ပါလှေကား ဦး တိုက် ၂။ နောက်ဆောင်နှစ်ရောင်ပြင်စည်တွင် ခွေးအိပ်ပါ
လှေကား ဦး တိုက် ၂။ ဖော် ဆောင်မ လည်ပေ ၇ အမိုး ဘုံ၂ဆင့်။ ခေါင်
ပုတ်စု။ အုန်း လက်ညွန့်အဖျား ၊ သက္ကဒိန် ၊ ဂွမ်း ဘာသာ ၊ ဝမ်း ဘဲ။ အမွမ်း ၊
မြင်း မိုရ် ဘောင် ဂွက်။ အဖျား သက္ကဒိန်ပါ။ ခေါင်သန်း ရွှေ နောက်။ သက္က
ဒိန် ၊ ဂွမ်း တို့ဘာသာငူ။ ခေါင်သန်း အလယ်ခုံ၃ဆင့်။ လည်ပါရစ်။ အဖျား စိန်
ညောင်ရွက် ၊ ဂွမ်း တို့ဘာသာပါသာ ၊ ဘောင်ပုတ်စုအဖျား ၊ ကြာငုံပါ။ အဖြေလိပ်
ပြာ ဘောင်သတ်။ မုတ်ဆိတ်နှင့်။ ကွန်း မ ၊ ဘောင်ခြင်္သေ့ လက်တပ် ၊ အဖျား ၊
သက္ကဒိန်ပါ။ လည်သီး ၊ ကမ္ပတ်ကြိုး ငယ်။ အကွင်း ဘောင် ၊ လိပ်ပြာ ဘောင်သတ်။
ချင်ပိတ်။ မှော် ခံခြား ၊ အနား ကြိုး အစာထုတ်။ ပဌမဘုံ။ ဘောင်ပုတ်စု။
အုန်း လက်ညွန့်။ အဖျား ၊ သက္ကဒိန်ပါ။ ဂွမ်း တို့ဘာသာ ၊ ဝမ်း ဘဲ။ ဘောင်ပုတ်စု။
ဖျား မုတ်ဆိပ်။ လည်ရစ်တဆင့်။ အဖျား ကြာငုံ ၊ အဖြေ ၊ လိပ်ပြာ ဘောင်သတ်။ မုတ်
ဆိတ်နှင့်။ သည်မ ၊ ခြင်္သေ့လက်တပ် ၊ အဖျား သက္ကဒိန်ပါ။ ချင်ပိတ်။ မှော် ခံခြား ၊
အနား ကြိုး အစာထုတ်။ ခါး ပန်း ပတ်လည် မောင်း မလည်။ ဘိနပ် ၊ တမြူပါ။
ခါး ပန်း ၊ ဘိနပ် ၊ တမြူပါ။ ဦး နံပါး ၃ခန်း ၊ နှစ်ရောင် ၃ခန်း ၊ ပွတ် ၊ လက်

ရန်း တံခါး ၊ နံပါး ၊ နှ ရောင် ၃ ၊ တံခါး တိုင် တောင့် ၊ ဂျေး စေတိုင် ၊ လက်တံ
 ကြိဆစ် ၊ အထွတ်မြူ တာ ခုံပါ ၊ အဖျား ၊ ပန်း ဆုတ် ၊ ထပ်တရံ ပွင့် ၊ တောင့် ၊ ဂျေး
 စေတိုင် ၊ အဖြေ မြင်း နား သတ် ၊ ဆောင်မ ၊ နောက်နံပါး ၊ လက်ဝဲလက်ယာ
 ၃ ခန်း ၊ နှ ရောင် ၊ တခန်း စီ ၊ ပျဉ် တောင် ၊ ကမ္ပတ်ကြီး ငယ် ၊ ပတင်း ၊ အလှား
 ဝီဝီ ၊ အရပ် ဝီ ၊ ကမ္ပတ်ကြီး ငယ် ၊ ပြတင်း ချင်ပွတ် အနီသုတ် ၊ ပြတင်း ၊ ခန်း စေ့ ၊
 အထွင်း မာရဘင် ၊ ထုတ်ခန်း ၊ အထွင်း ၊ ပြတင်း ၊ အလှား ၂ ၊ အရပ် ဝီ ၊ ကမ္ပတ်
 ကြီး ငယ် ၊ ပွတ်ခြမ်း သတ် ၊ အနီသုတ် ၊ ရွှေပြည် ၊ ဟော်ဦး ၊ ပြင်စည် ၊ ပွတ်လက်ရမ်း ၊
 လက်ဝဲလက်ယာ ၊ တံခါး မ ၂ ၊ ရွက်ဘုံး ၊ ဂျေး စေတိုင် ၊ လက်တန်ကြိဆစ် ၊ အထွတ် မြူ
 တာ ခုံပါ ၊ အဖျား ၊ ပန်း ဆုတ် ၊ ထပ်တရံ ပွင့် ၊ အဖြေမြင်း နား ၊ ခွေးအိပ်ပါ
 ပွတ်လက်ရမ်း ၊ ဂျေး စေတိုင် ၊ အဖြေမြင်း နား သတ် ၊ လက်ဝဲလက်ယာ စေတင် ၂ ၊
 ခေါင်ပုတ်စု ၊ အုန်း လက်ညွန့် ၊ အဖျား ၊ သက္ကဒိန် ၊ အမွှမ်း ၊ မြင်း မိုရ် ၊ အဖျား
 စိန် ၊ ခွေပါ ၊ သက္ကဒိန် ၊ ရှမ်း ဘာသာ ချို ၊ အကော့ အောက်နား ၊ သက္ကဒိန် ၊ မြင်း
 မိုရ် ခေါင်သန်း ၊ ရွှေ နောက် ၊ သက္ကဒိန် ၊ ခေါင်သန်း ၊ အလယ် ခုံ ၂ ဆင့် ၊ အဖျား
 ချင်ပု ၊ ချင်ပိတ် ၊ မှော်ကြား ၊ အနား ကြီး အစာထုတ် ၊ ပဌမဘုံ ၊ တောင့်ပုတ်
 စု ၊ အုန်း လက်ညွန့် ၊ အဖျား ၊ သက္ကဒိန် ပါ ၊ ချင်ပိတ် ၊ မှော် ဝီဝီခြား ၊ အနား ကြီး
 အစာထုတ် ၊ ခါး ပန်း ပတ်လည် မောင်း မလည် ၊ ဘိနပ် ၊ တမြူပါ ၊ ဦး အထွင်း
 နံပါး ၂ ခန်း ၊ နှ ရောင် ၂ ခန်း ၊ ပွတ် ၊ လက်ရမ်း ၊ တံခါး တိုင် ၊ တောင့် ၊ ဂျေး
 စေတိုင် ၊ လက်တန်ကြိဆစ် ၊ အထွတ် မြူတာ ခုံပါ ၊ အဖျား ပန်း ဆုတ် ၊ ထပ်တရံ ပွင့် ၊
 တောင့် ၊ ဂျေး စေတိုင် ၊ အဖြေမြင်း နား သတ် ၊ တံခါး ၂ ၊ ပြင်ကြော နောက် ၊ နှ
 ရောင် ၊ အထွင်း နံပါး ၊ တခန်း ၊ ပျဉ် တောင် ၊ ကမ္ပတ်ကြီး ငယ် ၊ ပြတင်း အလှား
 ဝီဝီ ၊ အရပ် ဝီ ၊ ကမ္ပတ်ကြီး ငယ် ၊ ပြတင်း ချင်ပွတ် ၊ အနီသုတ် ၊ ပြတင်း ခန်း စေ့ ၊
 နောက်စ ကြောတမ့် ဆောင် ၉ ၊ အမိုး တောင့်ပုတ်စု ၊ အုန်း လက်ညွန့် ၊ အဖျား ၊
 သက္ကဒိန် ၊ အမွှမ်း ၊ မြင်း မိုရ် ၊ အဖျား စိန် ၊ ခွေပါ ၊ အညွန့် ၊ သက္ကဒိန် ၊ ရှမ်း ဘာ
 သာ ချို ၊ အကော့ အောက်နား ၊ သက္ကဒိန် ၊ မြင်း မိုရ် ၊ ခေါင်သန်း ၊ ရွှေ နောက်
 သက္ကဒိန် ၊ ခေါင်သန်း ၊ အလယ် ခုံ ၂ ဆင့် ၊ အဖျား ချင်ပု ၊ ချင်ပိတ် ၊ မှော် ဝီဝီခြား ၊
 အနား ကြီး အစာထုတ် ၊ ခါး ပန်း ပတ်လည် မောင်း မလည် ၊ နဘူး စည်း သတ် ၊

ခါး ပန်း ၊ ဘိနပ်ပါ၊ ဦး အတွင်း နံပါး ၂ ခန်း ၊ နှ ရေခဲ ၂ ခန်း ၊ ပွတ်
 လက်ရမ်း ၊ ကျေး စေတိုင်၊ လက်တန်၊ ဂြိဆစ်၊ အတွက် မြူကော့ခုံပါ၊ အဖျား
 ပန်း ဆုပ်၊ ထပ်တရံပွင့်၊ အဖြေမြင်း နား သတ်၊ ပျဉ်တောင်၊ ကမ္ပွတ်ကြီး
 ငယ်၊ ပြတင်း ၊ အလှား ခံဒီ၊ အရပ်ခံ၊ ပြတင်း ချင်ပွတ် အနီသုတ်၊ ပြတင်း
 တခန်း ခြား ၊ ပြင်စည်၊ ပတ်လည်စွကမ္ပွတ်ကြီး ငယ်၊ ပြတင်း အလှား ခံဒီ၊ အ
 ရပ်ခံ၊ ပြတင်း ချင်ပွတ် အနီသုတ်၊ ပြတင်း တခန်း ခြား ၊ ခွေး အိပ်၊
 ပွတ်လက်ရန်း ၊ ကျေး စေတိုင်၊ လက်တန်၊ ဂြိဆစ်၊ အတွက်မြူကော့ခုံပါ၊ အဖျား ၊ ပန်း
 ဆုပ်၊ ထပ်တရံပွင့်၊ တံခါး ရွက်ဘုံး ခုံပါ၊ အဖျား ၊ သင်ပုံး ခေါင်း တပ်၊ အ
 မှမ်း အနီသုတ်၊ အမိုး ဖြူ၊ ဟော်ဦး အုတ်ရံပလ္လင်၊ အမြင့် ၂၂၊ အချင်း ၄၊
 အင်္ဂတေ၊ ကမ္ပွတ်ကြီး ငယ်၊ အတွင်း ၊ လိပ်ပြာ တောင်သတ်၊ အနီသုတ်၊ ကမ္ပွတ်ကြီး
 ငယ် ရွှေပြည်၊ တောတံတွင်း အနီ၊ ဟော်ဝင်း အုတ်စီ၊ အမြင့် ၄၊ တံဝန်း
 ၁၅၀၊ တံခါး ၄ မျက်နှာသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိသွင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၂၉²⁹ May 1850¹⁸⁵⁰
 ကျော်စွာတွင်ပြန်) ။

(ချီး ဩည်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်အဒဏ်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စဉ်းသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ပ
ဒုဗ္ဗာဟာ မုံနှင့်တူ သော ရွှေစက်တော်စုံကိုအမြဲဦး ထိပ်ရွက်၍တိုင်း ရေး ပြည်မှ
ကိုစီရင်ရ သောအဂ္ဂမဟာ သေနာ ဗိပတိဝန်ရှင် တော်စစ်သူကြီး မင်း များကြား
လိုက်သည်ကိုး တုံ စော်ဘွား စစ်ကဲတို့ နိုင်ငံ တော်ဖြစ် သော ဇောတိနဂရတိုင်း
ကိုး ဂုံး ကြီး မြို့မှာ သေည်ဝိဘွား တဆယ့်ပန်း နား မြို့စား ဒေါသယား အမတ်တို့
မသင့်မတင့်ရှိသည်နှင့်တရပ်တို့ခံဝန်၍သိမ်း ထား သူမဟာ နွေသား စောငါး ခန်း
နော်ခန်း တို့သည်အလိုင်း တရပ်သီဆွဲကိလဝလူဆိုး တို့နှင့်ပူး ပေါင်း နှောက်ရှက်၍
မြို့ရွာ မငြိမ်မဝပ်သည်အတွင်း ဇင်း မယ်က လောင်လူမျိုး တို့ နှောက်ရှက်ရခန့်
တော်မူသည့် သေည်ဝိဘွား ဇောတိနဂရ မဟာ ဝံသရဇာတိ ကျော်လင်း ဇင်း
လူမျိုး တို့တိုက်ခိုက်သိမ်း ယူပါသွား ရှိပါသည်။ စောငါး ခန်း ၊ နော်ခန်း ငယ်တို့
လည်း ရွှေဘုန်း တော်မြတ် ဤဘဝသိမ်း ဆီး သတ်ဉာဏ် သေဆုံး ရှိပါသည်။ တဆယ့်နှစ်ပန်း
နား မြို့ကျေး ရွာငြိမ်ဝပ်ရှိပါအောင် ရွှေစက်တော်ရင်း ထွင်ထမ်း ရွက်နေသူ
ဇောတိနဂရ မဟာ ဝံသရဇာတိအစ်ကိုအထက် သေည်ဝိဘွား ခန့်ထား ဘူး သည်ရ
ဇောတိနဂရ မဟာ ဝံသရဇာတိအစ်ကိုအထက် သေည်ဝိဘွား ခန့်ထား တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်တဆယ့်နှစ်ပန်း နား
မြို့စား ဒေါသယား အမတ်တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခန့်ထား ရှိသည်။
သေည်ဝိဘွား ဇောတိနဂရ မဟာ ဝံသရဇာတိဇင်း မယ်ကျော်လင်း ဇင်း မြို့
များ သို့ပါသွား ရှိသည်။ ရွှေစက်တော် အောက်လှာ ရောက်ထမ်း ရွက်သည့်အထက်
ဘွား စား ဘူး သူရဇာတိကိုကိုး ဂုံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်နှစ်ပန်း နား နှင့်တ
ကဇောတိနဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည်ဝိဘွား ခန့်၊ ဇောတိနဂရ မဟာသီ
ဟပဝရသုဓမ္မရဇာတိလည်း သနား တော်ခံစေ။ ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း
သစ္စာ တော်ပေး မြဲပေး ၊ သေည်ဝိဘွား တင်ခန့်ထား ရန်စာရင်း ကိုလည်း
သွင်း ၊ သက္ကရာဇ် ၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့် တော်မြတ်^{29 May 1850}
ကိုဦး ထိပ်ရွက်ဆင်ရသည့်အတိုင်း မိုး နဲ ကြောင်း ချီဗိုလ်မှူး တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့သို့မှ
ထား ပြီး လွှတ်မြို့အပါသေည်ဝိဘွား ထွင်အမှူး အကြီး ခန့်ထား ၍အမိန့် တော်စာ
ချန်မှစာပေး အပ်သွား စေ။ ကိုး တုံ စော်ဘွား ကလည်း ထုံး စံရှိသည့်အ

တိုင်း သင့်ရဲ့အမတ်ဘက်ခန့်လိုက်သွား စေ၊ မင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး
 ထိပ်ရွက်ရသည်ဖြစ်၍ မိုး နဲ့ ခြောက်သွေ့ ချီဗိုလ်မှူး တပ်ရုံး စစ်ကဲတို့သို့မှတစ်ဆင့် ပြီး
 လျှင် ဇောတိနဂရ မဟာသီဟပတေ့သုဓမ္မရာဇာတို့ကျင်း ဝံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်
 နှစ်ပန်း နား နှင့်တကွ ဇောတိနဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည်ဝိဘွား ခန့်
 တော် မူသည့်အမိန့်တော်၊ သနား တော် မူသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်
 အမိန့်တော်၊ စာချွန်၊ မှာစာ၊ မြင်း မိုရ်စုံတံဆိပ်များ ကို ပေး အပ်၍ သေည်
 ဝိဘွား နှင့်စစ်ကဲမြို့စား ဒေါသယား အမတ်လုပ်စုံတို့နှင့်အဆောင်တော်မြဲ နေ
 မျိုး မင်း ကျော်ရာဇာတို့ သေည်ဝိဘွား တင်အမှူး အကြီး ခန့်ထား လာ စေသည်၊
 ကျင်း တုံမြို့သို့ ရောက်လျှင်အမိန့်တော်အမှာ တော် များ ကို ကောင်း မွန်ရုံ သေ့စွာ
 ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း နေပြည်တော်ရှိရာဦး ညွတ်နာခံပြီး လျှင်သင့်ရဲ့ဒေါ
 သယား အမတ်တို့ကို ရွေး ခြယ်ခန့်ထား ၍ သေည်ဝိဘွား တင်အမည်ရအမှူး အကြီး လုပ်
 စုံတို့နှင့်အတူဘက်ကည့်လိုက်သွား စေ၊ သေည်ဝိဘွား ကိုလည်း ကျင်း ဝံး ကြီး မြို့လူး တ
 ဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့ကျေး ရွာ နေဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့သဘာဝငြိမ်
 ဝပ်အောင်စီရင်အုပ်ချုပ်စွာ စား မည့်အကြောင်း အမှုတော်ကို ဖြေငြင်း
 ဖြေငြင်းရိုး ရိုး ထမ်း ရွက်မည့်သူဖြစ်၍ ဆောင်ကြီး ရွက်ကြီး နှင့်ချီး မြင့်မြူစု တော်
 မူသည့် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို နေ့ညနှလုံး သွင်း ၍အမှုတော်ကို ဖြေငြင်း ဖြေငြင်း
 ရိုး ရိုး ကြီး ပမ်း ထမ်း မည့်အကြောင်း များ နှင့်မှတစ်ဆင့် မြဲမှတစ်ဆင့် ပြီးလျှင်
 အမိန့်တော်အမှာ တော် များ ကို ကောင်း မွန်ရုံ သေ့စွာလမ်း ခရီး တလျှောက်
 ဆောင်ယူသွား ဤ စေ၊ ပြီး ပြေ၍အမည်ရအမှူး အကြီး တို့ပြန်လာသည်ကလပြီး
 ပြေ ခြောက် ကိုအမှုအကြီး တို့ထွင် ရွှေဘဝါး တော်အောက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်
 စာလျှောက်စာ ပေး အပ်ပြန်လာ စေရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့)။ 29 May 1850

(မျိုး ဩည့်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်အဒွန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
ပဒုမ္မာဏြာ မုံနှင့်တူသော ရွှေပတ်တော်စုံကိုအမြဲဦး ထိပ်ဂွက်၍တိုင်း ရေး ပြည်
မျှကိုစီရင်ရသော အဂ္ဂမဟာ သေနာဓိပတိဝန်ဂွင်တော်စစ်သူကြီး မင်း များ
မှာလိုက်သည်ကိုင်း ၎င်း ကြီး တဆယ်နှစ်ပန်းနား မြို့စား ဒေါက်သား အမတ်တို့၊
လက်နက်နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော ဇောတိနဂရတိုင်း ကိုင်း ၎င်း ကြီး မြို့မှာ သေည်
ဝီဘွား တဆယ်ပန်းနား မြို့စား ဒေါက်သား အမတ်တို့မသင့်မတင့်ရှိသည်နှင့်တ
ရပ်တို့ခံဝန်၍သိမ်း ထား သူမဟာ နွေသား စောငါး ခန်း ၊ နော်ခန်း တို့သည်
အပိုင်းတရပ်ဝံ့ဆွဲခါတို့လဝလူဆိုး တို့နှင့်ပူး ပေါင်း နှောကဲဂွက်၍မြို့ရွာ မငြိမ်မဝပ်
သည့်အတွင်း ဇင်း မယ်က လောင်လူမျိုး တို့နှောကဲဂွက်ရခန့်တော်မူသည် သေည်ဝီ
ဘွား ဇောတိနဂရမဟာ ဝံသရဇာတိကျော်လင်း ဇင်း လူမျိုး တို့တိုက်ခိုက်သိမ်း
ယူပါသွား ရှိပါသည် စော ငါး ခန်း၊ နော်ခန်း ငယ်တို့လည်း ရွှေဘုန်း တော်မြတ်
ကြောင့်ဘမ်း ဆီး သတ်ဉာဏ် သေဆုံး ရှိပါသည်၊ တဆယ်နှစ်ပန်းနား မြို့ကျေး ရွာငြိမ်
ဝပ်ရှိပါ အောင်ရွှေစက်တော်ရင်း ထွင်ထမ်း ရွက်နေသူ ဇောတိနဂရမဟာ ဝံသ
ရဇာအစကိုအထက် သေည်ဝီဘွား ခန့်ထား ဘူး သည်ရဇာပွတ်ကို သေည်ဝီဘွား ခန့်
ထား တော်မူပါမည်အကြောင်း နှင့်တဆယ်နှစ်ပန်းနားမြို့စား ဒေါက်သား အမတ်
တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခန့်ထား ရှိသည့် သေည်ဝီဘွား ဇောတိနဂရ
မဟာ ဝံသရဇာဇင်း မယ် ကျော်လင်း ဇင်း မြို့များ သို့ပါသွား ရှိသည်၊ ရွှေစက်
တော် အောက်လာ ရောက်ထမ်း ရွက်သည့်အထက်ဘွား စား ဘူး သူရဇာပွတ်ကိုကိုင်း
၎င်း ကြီး မြို့လူး တဆယ်နှစ်ပန်းနား နှင့်တကွ ဇောတိနဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို
သေည်ဝီဘွား ခန့်၊ ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရဇာဘွဲ့လည်သနား
တော်ခံစေ၊ ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း သစ္စာတော် ပေး မြဲပေး သေည်ဝီဘွား
တင်ခန့်ထား ရန်စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ သက္ကရာဇာ ၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော်
၄ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း မိုး နဲ
ကြောင်း ချီဇိုလ်များ တပ်၎င်း စစ်ကဲတို့သို့မှာထား ၍ သေည်ဝီဘွား တင်အမည်ရအ
များ အကြီး ခန့်ထား ပြီး လွှင်သနား တော်မြတ်ခံရသည့်အမိန့်တော်စာချွန်မှာစီ

ပေး အပ်သွား စေမင်း တုန်း မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည့်ဖြစ်၍
 မိုး နဲ့ ဧပြီဝင်း ချီဗိုလ်မှူး တပ်ရုံး စစ်ကဲတို့သို့မှတစ်ဆင့် ပြီး လျှင် ဇောတိနဂရ
 မဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရတနာကိုကျွင်း ရုံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်နှစ်ပန်း နား
 နှင့်တကွ ဇောတိနဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည်ဝီရိသွား ခန့်တော် မူသည့်အမိန့်
 တော်သို့ နားတော်မြတ်ခံရသည့်အစီးအနင်းအဆောင်အရွက်အမိန့်တော် ချီချီနီ ၂၁၀
 မြင်း မိုရ်စုံတံဆိပ်များ ကို ပေး အပ်၍ကျွင်း ရုံး ကြီး သေည်ဝီရိသွား စစ်ကဲမြို့စား
 ဒေါဟယား အမတ်လုပ်စုံတို့နှင့်အဆောင်တော်မြဲ နေ မျိုး မင်း ကျော်ရတနာတို့
 သေည်ဝီရိသွား တင်အမှူး အကြီး ခန့်ထား လာ စေသည်။ အမှုတော်ကို ဖြေ ဝင်
 ဖြေ ဝင်ရိုး ရိုး ကျိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်မည်သူဖြစ် သော ဧပြီဝင်ကျွင်း ရုံး ကြီး မြို့မှ
 ဇောတိနဂရ မဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရတနာကို သေည်ဝီရိသွား ခန့်တော် မူ၍ရှိသည်။
 ကျွင်း ရုံး ကြီး မြို့သို့ ရေ ဝက်လျှင်အမည်ရအမှူး အကြီး တို့နှင့် သေည်ဝီရိသွား တင်မြဲ ရှေး
 ထုံး စံရှိသည့်နှင့်အညီ သေည်ဝီရိသွား တင်မြဲတင် စေပြီး လျှင်သနား တော်မြတ်ခံရ
 သည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်မြင်း မိုရ်စုံတံဆိပ်အမိန့်တော်အမှာ တော်စာ
 များ ကို ရှေး အရိုး အစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ကျွင်း ရုံး ကြီး သေည်ဝီရိသွား တဆယ့်
 နှစ်ပန်း နား မြို့စား ဒေါဟယား အမတ်တို့အစုံအညီ ကောင်း မွန်ရို့ သေစွာ နေ
 ပြည်တော်ရှိရတနာ ညွတ်၍သနား တော်မြတ်ခံရမည် ဇောတိနဂရ မဟာသီဟပ
 ဝရသုဓမ္မရတနာကိုကျွင်း ရုံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်ပန်း နား နှင့်တကွ ဇောတိနဂရ
 တိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည်ဝီရိသွား ခန့်တော် မူသည့်အမိန့်တော်မြတ်ရင်း နှင့်အညီ
 မြို့ကျေး ရွာ နေဆင်း ရဲသား ကျွန်တော် မျိုး တို့သဘာဝငြိမ်ဝပ် အောင်စီရင်အုပ်
 ချုပ်သွား စား ရမည်။ သေည်ဝီရိသွား ကိုချီး မြှင့်တော် မူသည့် ကျေး ဇူး သစွာ တော်
 မြတ်ကို နေ့ညနှလုံး သွင်း ၍လည်း အမှုတော်ကို ဖြေ ဝင်ဖြေ ဝင်ရိုး ရိုး ကြီး ပမ်းထမ်း
 ရွက်ရမည်။ မြို့ရေး ရွာ မှအဧပြီဝင်း အရသာရှိသည်များ ကိုလည်း အမည်ရအမှူး အ
 ကြီး တို့ထွင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာ လျှောက်စာ ပေး အပ်ပြန်လော စေရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့)။ ^{29 May 1850}

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၁)

(ရွှေစက်တော်ရင်း တွင်ထမ်း ရွက် နေသူ ဇောတိနဂရမဟာဝံသရဇာဏ်ကို အထက် သေည်ဝိဘွား ခန့်ထား ဘူး သည်ရဇာဏ်ကို ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရ သုဓမ္မရဇာဏ်နှင့်ကျင်း ရုံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်နှစ်ပန်း နား နှင့်တကွ ဇောတိ နဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည်ဝိဘွား ခန့်စေ) အမိန့်တော်အတိုင်း စာပေး ၊ သစ္စာတော်ပြန်တမ်း ခံသောက်စေ ၊ အမှူး အကြီး ခန့်ထား ချီတင်မြဲတင်စေ ၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့် (ကျော်) ၆ ရက် နေ့ ၃၁^{May} ဝန်ရှင်တော် ၁၈၅၀ ကျောက် မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်းတောင်း မြို့စား မင်း ကြီး မိန့်ချက်ဝန်ထောက်တော် လောင်ရှည်မြို့စား မင်း မှတ် ၊

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်) လပြည့် ကျော်ရက် ၁^{June} နေ့စာ ရေး တော်ကြီး ၁၈၅၀ ဦး တွန် ရွှေစာ ရေးငပုဏ္ဏား ဆင် ။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဘုရား ဣန်တော်မင်း လှမင်း တင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ပါသည်ဘုရား ၊

ကျင်း ရုံး မြို့ကြီး စစ်ကဲခန့်အထက်စစ်ကဲတို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အ
ရွက်သနား တော်ခံစေဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရပါသည်
အမိန့်တော်အရဆင့်ဆိုကယ်မတော်မူပါမည်အကြောင်း ကိုရှိခိုး သံတော်ဦး တင်
ပါသည်ဘုရား ၊ မင်း လှမင်း တင်ကိုကျင်း ရုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲခန့်၊ ကျင်း ရုံး ကြီး
မြို့စစ်ကဲမင်း လှမင်း တင်ကိုကျင်း ရုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲအရခွင့်အမှုတော်ကိုထမ်း
ရွက်သည့်အတွင်း အထက်ကျင်း ရုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲတို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်
အရွက်သနား တော်ခံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား^{31 May} ခံစမြေဝင်မှူး¹⁸⁵⁰
မဟာမင်း လှသင်္ခသူထွင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

မေတ်လူး မြို့စား မင်း ရဲသီဟရတော သေလွန်သည်ကို ပျဉ်ကမ္ဘီပါ ရွှေ မှော်ကြွန်ငဲ့
လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု နယုန်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံး ၇ June ကျောက်ရစ်¹⁸⁵⁰
'မြို့စား ထွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

မြို့ဝန် နေဘက် တော် ပါမြင်း ဝန်အာ ဆေလွန်သည်ကို ပျဉ်ကတ္တီပါ မှော်ကြံ နှင့်လုပ်
ဆောင်သင်္ကြံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပဋ္ဌမ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၅ မိနစ် ၁၈
တွင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

ဘုရား ဣန္ဒြေတော်မိုင်းလည်း ဤ စော်ဘွား အမတ်တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်
 ပါသည်ဘုရား ၊ စောဟုံခန်း ကိုမိုင်းလည်း ဤ မြို့စော်ဘွား ခန့်၊ ဘွဲ့အစီး
 အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံစေ၊ ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး
 ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည်အတိုင်း အမိန့်တော်အရစာကယ်မသနား တော်မူပါ
 မည်အကြောင်း ကိုရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ပါသည်ဘုရား ၊ စောဟုံခန်း ကိုမိုင်း
 လည်း ဤ စော်ဘွား ခန့်အမိန့်တော်၊ မိုင်းလည်း ဤ မြို့စော်ဘွား မြို့စား
 ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့ကလက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ် သောပေခရေတိုင်း မိုင်းလည်း
 ဤ မြို့မှာအထက် စော်ဘွား စောမုန်း ခန်း မရှိလျှင်သား စောဟုံခန်း ငယ်
 ရွယ်သည်အတွင်း ဘဏ္ဍေး စောခန်း ဆုံဘွား စား ရာအိုမစွမ်း ရှိ၍အထက် စော
 မုန်း ခန်း သား စောဟုံခန်း ကို စော်ဘွား အရလွှဲအပ်ပါသည်၊ စောဟုံခန်း
 လည်း မိုင်းလည်း ဤ မြို့ဧကား ရွာမှာ ခါကီလဝလူဆိုး တို့မငြိမ်မသက်ရှိ၍ ရွှေစက်
 တော် အောက်မလော မရောက်ရရှိပါသည်၊ စောမုန်း ခန်း သား စောဟုံခန်း
 ကို စော်ဘွား ခန့်ထား တော်မူပါမည်အကြောင်း ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အ
 တိုင်း စောခန်း ဆုံကိုမိုင်းလည်း ဤ မြို့စော်ဘွား အရကနှုတ်၊ စောဟုံခန်း
 ကိုမိုင်းလည်း ဤ မြို့စော်ဘွား ခန့်၊ ပေခရေ မဟာဇေယပဝရဓမ္မရာဇာ
 ဘွဲ့သနား တော်ခံစေ၊ ရွှေထုံး စံရှိသည်အတိုင်း သစ္စာတော်ပေး မြဲပေး ၊
 မိုင်းလည်း ဤ မြို့စော်ဘွား ပေခရေ မဟာဇေယပဝရဓမ္မရာဇာကိုထီး ဖြူ
 ရွှေညောင်ရွက်၃ဆင့်တပ်၊ ညောင်ရွက်ရေ၃၆၊ ထီးချက်၊ ထီးထွတ်၊ ရွှေထည်၊
 ထီးရိုး ဂျီရွှေဝိန်း ၊ သံလျက်အိမ်ဖြူ၊ သံပတ်ရတနံ၊ ပတ္တမြား စီး၊ အရိုး ရွှေကွပ်၊
 ရင်းဖျား ပတ္တမြား တရစ်စီ၊ ရွှေသား ခြေခင်း ၊ သား ဖြိုးယပ်၊ အရိုး ရွှေ
 ထည်၊ ရင်းဖျား ကျောက်တရစ်စီ၊ သင်းကွပ် ရွှေသား ၊ ကွမ်းခွက်၁၂ ရာသီ၊
 ပတ္တမြား ၃ရစ်စီ၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်းဝတ်၊ အနား အထက်ပတ္တမြား ၃ရစ်
 စီ၊ ကွမ်းလိပ်၃မြွေ၊ အနား ပတ္တမြား ၃ရစ်စီ၊ ဂြုတ်ခွက်အုံ၊ ရွှေဈေး အင်၊
 ရွှေစလွယ်၁၅သွယ်၊ ရှမ်းပေါင်း ဖြူ၊ မြစ်ညွန့်၊ ပြစ်ချမ်း ၊ ရွှေပန်း ၁၅၊ တမိ
 ရွက်ထောင်၁၅၊ ရွှေနား တောင်း ၊ မီးထွင်း ၊ ကံတော့ခံ၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘဲ
 ဂုံ၂ဆင့်တပ်၊ ဓါး ၊ မိုးကြိုး စင်၊ ရွှေခြည်စုံ၊ အိမ်ဖြူ၊ သက္ကလပ်၊ အိတ်နီသွပ်၊ စုံတံ

ဆိပ်၊ ဓါး လိုက်၊ အရိုး ခွေကွပ်၊ အိမ်ဖြူစင်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ဇွဲ၊ ဇွဲ၊
 ကွင်း ၊ ခွေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြေဘင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ခွေဇ
 ဝါ၊ ကတောင်၊ ခွေပိန်း ၊ မြင်း ဤ၊ ကတ္တီပါ၊ ခွေကြယ်တပ်၊ စီး နီး ၊ တင်ရမ်း ၊
 ကတ္တီပါ၊ စက်ခွန်း၊ ဥဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း ၊ ကခွက်၊ ခွေတစုအနီ၂စု၊ တိုင်ထုပ်
 လျောက် ခွေပိန်း ၊ အုံးနီ၊ ယဝ်နီ၊ ချင်ပိတ်၊ ခွေ၂စုအနီတစု၊ အထွတ် ခွေပိန်း ၊
 အလံကုဉ်၊ လှံကုဉ်၊ ရင်း ဖျား ခွေဝိ၊ ကတောင် ခွေရေး ၊ ရဲကခွက်၊ ခွေ၂စု
 အနီတစု၊ တိုင် ခွေပိန်း၊ ကတောင် ခွေရေး၊ အလံကုဉ်လှံကုဉ်၊ ရင်း ဖျား ခွေဝိ၊ စည်နီရ၊
 စည်ပုတ်၊ ပုံသဘာ၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ငွေနှဲကြီး ၁၊ ငွေနှဲငယ်၂၊ ငွေခရ၁၂၊
 ငွေတံပိုး ၁၊ ဆောင်း ထီး အလယ်သံငုံလှပ်၊ ခွေထည်၊ ဆင်ပေါက်၃၊ ဆင်မ၁၊
 အိမ်၊ ဟော်၊ အဆောင်မ၊ ဆောင်ဦး ၊ လည်ပေ၇၊ အနီသုတ်၊ အမိုး ဖြူ၊ ပြတင်း
 ခွေချ၊ လက်ဝဲ ဆောင်၊ လက်ယာ ဆောင်၊ နောက်၃ ဆောင်၊ စင်္ကြံ၂ပွင့်၊
 ချင်ပိတ်၊ အမွမ်း လည်ပြောက်၊ အနီသုတ်၊ ဟော်၊ ပလ္လင်အရပ်၂၊ အချင်း ငုံ၊
 ခွေ၂စုအနီ၁စုသနား ဟော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပထမ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် ၁၈²⁸ June ၁၈⁵⁰ ခုမဟာမင်း

ထင် ကျော်စွာထွင်ပြန်) ။

(မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်း မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ပဒု
မ္မာဏ္ဍာ မုံနှင်တူသော ရွှေစက်တော်စုံကိုအမြဲဦး ထိပ်ရွက်၍တိုင်း ရေး ပြည်မှကို
စီရင်ရသောအဂ္ဂမဟာ သေနာဇီပတိဝန်ရှင် တော်စစ်သူကြီး မင်း များ ကြား
လိုက်သည်။ မိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား မြို့စား ဒေါက်တာ အမတ်တို့၊ မိုင်း လည်း
ကြီး မြို့စော်ဘွား မြို့စား ဒေါက်တာ အမတ်တို့လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်သော
ပေခရဌတိုင်း မိုင်း လည်း ကြီး မြို့မှာအထက်စော်ဘွား စောမျည်း ခန်း မရှိ
လျှင်သား စောဟုံခန်း ငယ်ရွယ်သည်အတွင်း ဘဏ္ဍေး စောခန်း ဆုံဘွား စား
ရဘိမင်း မစွမ်း ရှိ၍အထက်စောမျည်း ခန်း သား စောဟုံခန်း ကိုစော်
ဘွား အရဘွဲ့အပ်ပါသည်။ စောဟုံခန်း လည်း မိုင်း လည်း ကြီး မြို့ကျေး ရွာ
မှာခါကီလဝလူဆိုး တို့မငြိမ်မသက်ရှိ၍ ရွှေစက်တော် အောက်မလာမရောက်ရရှိ
ပါသည်။ စောမျည်း ခန်း သား စောဟုံခန်း ကိုစော်ဘွား ခန့်ထား တော်မူ
ပါမည်အကြောင်း နှင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စောခန်း ဆုံကိုမိုင်း
လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား အရဘွဲ့နှုတ်။ စောဟုံခန်း ကိုမိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်
ဘွား ခန့်၊ ပေခရဌမဟာဇေယပဝရဓမ္မရာဇာဘွဲ့သနား တော်ခံစေ၊
ရှေး ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း သစ္စာတော်ပေး မြဲပေး ၊ သက္ကရာဇ် ၂၁၂၁ ခု 28 June 1850
ပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်
ရသည်အတိုင်း မိုး နဲ ကြောင်း ချီဇိုလ်မျှား တပ်ရုံး စစ်ကဲတို့သို့မှာထား ၍ စောဟုံ
ခန်း ကိုမိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား ခန့်တော်မူသည်အမိန့်တော်၊ သနား တော်
မြတ်ခံရသည့်အပုံအစီးအနင်းအဆောင်အရွက်အမိန့်စာချွန်၊ မှာစောများ နှင်
အမျှား အကြီး ခန့်ထား ပြီး လျှင်စော်ဘွား တင်မြို့အပ်သွား စေ၊ စော်ဘွား မြို့
စား ဒေါက်တာ အမတ်တို့ကိုလည်း သစ္စာတော်ပေး မြဲပေး စေမင်း တုံး မင်း
အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်ဖြစ်၍ မိုး နဲ ကြောင်း ချီဇိုလ်မျှား တပ်ရုံး စစ်ကဲ
တို့သို့မှာထား ပြီး လျှင်အမည်ရအမျှား အကြီး လှင်စုံတို့ကိုအမိန့်တော်စာချွန်မှာစာ
သနား တော်မြတ်ခံရသည့်အပုံများ ကိုပေး အပ်၍မြို့အပ်စော်ဘွား တင်သစ္စာ
တော်ပေး ခန့်ထား လာစေသည်။ မိုင်း လည်း ကြီး မြို့သို့ရောက်လျှင် ရှေး အရိုး

အစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း မြို့စား ဒေါသယား အမတ်တို့နှင့်အမိန့်တော်အမှတ်တော်များကိုကောင်းမွန်ရှိသောစွာနာခံပြီး လျင်မိုင်းလျည်းကြီး မြို့စော်ဘွားကိုသနားတော်မူသည့်အတိုင်း အနင်း အဆောင်အရွက်များကိုကောင်းမွန်ရှိသောစွာနေပြည်တော်ရှိရင်း ညွတ်၍သနားတော်မြတ်ခံရမည်။ သို့သော်တော်ကိုရှိသောစွာစောင့်၍ခံယူရခြင်းလည်း အသက်ရှည်သည်အနာရောဂါဘေးအန္တရာယ်ကင်းငြိမ်းသည်။ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့အချိုးအစားခံရသည်များကိုအမြဲနှလုံးသွင်း၍မိုင်းလျည်းကြီး စော်ဘွား မြို့စား ဒေါသယား အမတ်တို့ရှေးအသုံးအစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း သို့သော်တော်ကိုခံကြရမည်။ ပေခရဌမဟာဇေယပဝရဓမ္မရာဇာကိုမိုင်းလျည်းကြီး မြို့စော်ဘွား ခန့်တော်မူသည့်အမိန့်တော်မြတ်ရင်းနှင့်အညီမိုင်းလျည်းကြီး မြို့နယ်ပယ်ရေမြေအတွင်း မြို့ကျေးရွာနေဆင်းရဲသားကျွန်တော်မျိုးတို့သဘာဝငြိမ်ဝပ်အောင်ဘွားစားအုပ်ချုပ်စီရင်ရမည်။ မိုင်းလျည်းကြီး စော်ဘွားနှင့်မြို့စား ဒေါသယား အမတ်တို့တရုတ်လည်း ချီးမြှင့်ပြုစုတော်မူသည့်ကျေးဇူးသို့သော်တော်မြတ်ကိုနေ့ညမပြတ်နှလုံးသွင်း၍အမှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုးကြိုးပမ်းထမ်းရွက်ကြရမည်။ မြို့ရေရွာမှအကြောင်းအရာရှိသည်များကိုလည်း အမည်ရအမျိုးအကြီးတို့ထွင်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်စီလျှောက်စာပေးအပ်ပြန်လောစေရမည်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဆင်မင်း ဝန်မင်း ဦး မဟာ ကျော်ထင်တရဖူးသမီး သေလွန်သည်မှာ ပျက်ကွဲပါ
မှော်ကြွနှင်လုပ် ဆောင်သင်္ကြံစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၂ ခု ပဌမ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ရက် ၃၀³⁰ June စ မြေ ၁၀¹⁸⁵⁰
တွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

(မိုင်း လည်း ငြီး မြို့အထက် စော်ဘွား စောမျှား ခန်း သား စောဟုံခန်း ကို
 မိုင်း လည်း ငြီး မြို့စော်ဘွား ခန့်ထား ချီ ပေခရဌ မဟာ ဇေယပဝရဓမ္မရာ
 ဇာဘွဲ့ သနား ဖော်ခံစေ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပထမ^{28 June} ၁၈၅၀¹⁸⁵⁰ ခုနှစ်
) အမိန့် ဖော်အတိုင်း စာပေး သစ္စာတိုက် စော်ဘွား ထင်ခန့်ထား သွား
 စေရန်ကိုလည်း ပေး ရန်စာစာရင်း များ နှင့် လျှောက်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပဌမ^{7 July} ၁၈၅၀¹⁸⁵⁰ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်
 ဝန်ရှင် ဖော် ကျောက်ပန်း ဖောင်း မြို့စား မင်း ငြီး မိန့်ချက် ဝန်ထောက် ဖော်
 ကောလိယမြို့စား မင်း မှတ်၊ စာရေး ဖော်ကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်သူ၊ စာ
 ရေး ငတိုက်၊ ငပုဏ္ဏား ဆင့်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၁)

ဝန်ဆောင်မင်းကြီး မဟာစည်သူကိုး ကွယ်ရင်း ဂုဏ်မုနိန္ဒာဘိသဒ္ဓိဗ္ဗမဟာဓမ္မ
 ရာဇာဓိရာဇဂူရုဘုတ်ကန်ဆရာတော်ဘဝတပါး ပြောင်း သွား သည်မှတစ်ဆင့်
 ရာဇာတော်ကြီး တို့ဘဝ ပြောင်း ရာလုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်
 သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ၉ July 1850
 တွင်ပြန်။

(မ ကျေး ဇာ ဝါစု)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှသီဟသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း
 ထင်၊ မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်
 ရာဇာဏ္ဍား လိုက်သည်။ မိုး နဲ့ ဧကောင်း ချီဇိုလ်မှူး ရွှေဝင်း တော်မှူး သတိုး မင်း
 ကြီး မဟာသီဟမင်း ထင်၊ မိုး နဲ့တပ်စစ်ကဲတို့၊ မင်း လှမင်း ထင်ကိုကျင်း ဂုံး ကြီး
 မြို့စစ်ကဲခန့်၊ ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲမင်း လှမင်း ထင်ကိုကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲ
 အရခန္ဓာအမှတော်ကိုထမ်း ရွက်သည်အတွင်း အထက်ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲတို့နည်း
 ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံစေ၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနှစ်
 ယုန်လပြည့်ကျော်ရက်နေ့ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိင်ထက်ဆင်ရွက်ရသည်¹⁸⁵⁰
 အတိုင်း ပြန်ဆိုမှတော့ ရမည်မင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်
 ဖြစ်၍အမိန့်တော်၊ စာချွန်၊ မှာစာပေး အပ်လိုက်သည်။ မင်း လှမင်း ထင်ကို
 ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့စစ်ကဲခန့်တော်မူသည့်အမိန့်တော်မြတ်ရင်း နှင့်အညီဆင်ဆိုထမ်း
 ရွက်စေ၊ စစ်ကဲအရခန္ဓာအမှတော်ကိုထမ်း ရွက်သည်အတွင်း အထက်ကျင်း ဂုံး ကြီး
 မြို့စစ်ကဲတို့နည်း ထီး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုလည်း သနား တော်
 မြတ်ခံစေရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၉ ရက်နေ့မင်း^{17. July} တုံး မင်း မှာတင်¹⁸⁵⁰
 ဂျော့ကလောင်သင်္ဂြိုဟ်အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်။ ဝန်ရှင် တော် ကျောက်မော်
 မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း မင်း ကြီး ၊ သုံး
 ဆယ်မင်း ကြီး များ မှာလှည့်၍ဘတ်ဂျော့ကလောင်အစီရင်ခံလှောင်သင်္ဂြိုဟ်မိန့်ချက်နှင့်
 မှာစာကိုရေး သား တံဆိပ်ခတ်မှတ်ပြီး လှောင်ဆင်ရင်း ဝန်ထောက်တော်လောင်
 ရှည်မြို့စား မင်း မှာပြသအစီရင်ခံ၍ကျင်း ဂုံး ကြီး စစ်ကဲအပ်သည်။
 (မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၁)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာ မင်း လှသီဟသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာ မင်း
ထင်၊ မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှ မဟာ မင်း ခေါင်
ရတနာကြား လိုက်သည်မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်မှူး ရှေ့ဝင်း တော်မှူး သတိုး မင်း
ကြီး မဟာသီဟမင်း ထင်၊ မိုး နဲတပ် စစ်ကဲတို့၊ လက်နက် နိုင်ငံဖြစ် သော ဇောတီ
နဂရတိုင်း ကျွင်း ဂုံး ကြီး မြို့မှာ သေည် ဝိဘွား တဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့စား ဒေါ
ဘယား အမတ်တို့မသင် မတင်၍သည် နှင့်တရုတ်တို့ခံ ဝန်ဈာသိမ်း ထား သူမဟာ နွဲသီး
စောငါး ခန်း ၊ နော်ခန်း တို့သည်အရိုင်း တရုတ်ဆီဆွဲ ခါကီလ ဝလုဆိုး တို့နှင့်ပူး
ပေါင်း နှောက်ရှက်၍ မြို့ရွာ မငြိမ် မဝပ်သည်အတွင်း ဇင်း မယ်က လောင်လူမျိုး
တို့ နှောက်ရှက်ရ ခန့် တော် မူသည့် သေည် ဝိဘွား ဇောတီနဂရ မဟာ ဝံသရ ဇာ
တကို ကျော်လင်း ဇင်း လူမျိုး တို့တိုက်ခိုက်သိမ်း ယူပါသွား ၍ ပါသည်၊ စောငါး
ခန်း ၊ နော်ခန်း ငယ်တို့လည်း ရွှေဘုန်း တော်မြတ် ခြောက် ငါး နှစ် သတ်ညှစ်
သေဆုံး ၍ ပါသည်၊ တဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့ကျေး ရွာငြိမ် ဝပ်၍ ပါအောင် ရွှေစက်
တော်ရင်း ထင်ထမ်း ရွက် နေသူ ဇောတီနဂရ မဟာ ဝံသရ ဇာ အစ်ကိုအထက် သေည်
ဝိဘွား ခန့်ထား ဘူး သည်ရတနာပွတ်ကို သေည် ဝိဘွား ခန့်ထား တော် မူပါမည့်အ
ခြောက် နှင့်တဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့စား ဒေါဘယား အမတ်တို့ရှိခိုး သံ တော်ဦး
တင်ချက်အတိုင်း ခန့်ထား ၍သည့် သေည် ဝိဘွား ဇောတီနဂရ မဟာ ဝံသရ ဇာ
ကျော်လင်း ဇင်း မြို့များ သို့ပါသွား ၍ပါသည်၊ ရွှေစက် တော် အောက်လ ဂျောက်
ထမ်း ရွက်သည့်အထက်ဘူး စား ဘူး သူရတနာပွတ်ကိုကျွင်း ဂုံး ကြီး မြို့လူး တဆယ့်နှစ်
ပန်း နား နှင့်တကွ ဇောတီနဂရတိုင်း တတိုင်း လုံး ကို သေည် ဝိဘွား ခန့်၊ ဇော
တီနဂရ မဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရတနာဘွဲ့လည်း သနား တော်ခံ စေ၊ ရှေး ထုံး စံ
၍သည့်အတိုင်း သစ္စာ တော် ပေး မြဲ ပေး ၊ သေည် ဝိဘွား တင်ခန့်ထား ရန်စာ
ရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ သက္ကရာဇ် ၂၁၂ ခု နယုန်လပြည့် ကျော် ၂၄ ရက် နေ့ဘုရား^{29 May 1850}
အမိန့် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင် ရွက်ရသည်အတိုင်း မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်မှူး
တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့သို့မှာသား ၍မြို့အပ် သေည် ဝိဘွား တင်အမှူး အကြီး ခန့်ထား ပြီး
လျှင်အမိန့် တော်စာ ချွန်မှာစာ များ ကို ပေး အပ်သွား စေမင်း တုံး မင်း အ
မိန့် တော်ကိုဦး ထိပ် ရွက်သည့်ဖြစ်၍ ဇောတီနဂရ မဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရတနာ

ကိုကျင်း ဂုံး ဂြိုး မြို့လူး တဆယ်နှစ်ပန်း နား နှင့်တကွ ဇောတိနဂရတိုင်း တတိုင်း
လုံး ကို သေည်ဝိဘွား ခန့်တော် မူသည့်အမိန့်တော်၊ သနား တော် မူသည့်အစီး အ
နင်း အဆောင်အရွက်အမိန့်တော်၊ စာချွန်၊ မှာစာ၊ မြင်း မိုရ်စုံတံဆိပ်များ
ကို ပေး အပ်၍ သေည်ဝိဘွား နှင့်စစ်ကဲမြို့စား ဒေါက်ဃား အမတ်လုပ်စုံတို့နှင့်အ
ဝေး ဇရာကစာ ရေး မဟာမင်း လှမင်း ကျော်ရဇာဇာကိုမြို့အပ် သေည်ဝိဘွား
တင်အမှူး အဂြိုး ခန့်ထား လာစေသည်။ မိုး နေတပ် တော်သို့ ဇရာကလျှင်အမှူးတော်
ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကျိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်မည်သူဖြစ် သော ဖြောင့်ဇောတိ
နဂရမဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရာဇာကိုကျင်း ဂုံး ဂြိုး မြို့မှာ သေည်ဝိဘွား ခန့်
တော် မူ၍ရှိသည်။ ဇောတိနဂရတိုင်း ကျင်း ဂုံး ဂြိုး လူး တဆယ်နှစ်ပန်း နား
မြို့ကျေး ရွာ နေဆင်း ရဲသား ဣန်တော်မျိုး တို့သာယာငြိမ်ဝပ် အောင်စီရင်
အုပ်ချုပ်ဘွား စား မည်အကြောင်း ကျင်း ဂုံး ဂြိုး သေည်ဝိဘွား ကို ဆောင်ကြီး
ရွက်ကြီး ချီး မြှင့်ပြုစု တော် မူသည့် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို နေ့ညနှလုံး သွင်း
ပြီး လျှင်အမှူးတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကျိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်မည်အကြောင်း
များ နှင့်အကျိုး တော်ရှိရာမှာထား ချိတ်ပုံရုံး တော်က ရှေး အရိုး အစဉ်ထုံး
စံရှိသည်အတိုင်း သင့်ရာ ရေခြား လိမ်မာသူတို့ကိုဘက်ခန့်ပြီး လျှင် သေည်ဝိဘွား
တင်အမှူး အဂြိုး လုပ်စုံတို့နှင့်လိုက်သွား စေ၊ ပေး အပ်လိုက်သည့်အမိန့်တော်၊ အ
မှာ တော်စာများ ကိုလည်း လမ်း ခရီး တလျှောက် ကောင်း မွန်ရှိ သေစွာ ဆိုင်
ယူသွား ဤစေ၊ ကျင်း ဂုံး ဂြိုး မြို့သို့ ဇရာကကလသနား တော်မြတ်ခံရသည့်အစီး
အနင်း အဆောင်အရွက်၊ မြင်း မိုရ်စုံတံဆိပ်၊ အမိန့်တော်၊ အမှာ တော်စာများ
ကို ရှေး အရိုး အစဉ်ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း ကျင်း ဂုံး ဂြိုး သေည်ဝိဘွား တဆယ်နှစ်
ပန်း နား မြို့စား ဒေါက်ဃား အမတ်တို့ကောင်း မွန်ရှိ သေစွာ နေပြည် တော်
ရှိရာဦး ညွတ်သနား တော်မြတ်ခံစေ၍ သေည်ဝိဘွား တင်မြှတ် စေပြီး လျှင်
သေည်ဝိဘွား တင်မြို့အပ်ခန့်ထား သွား စေသူတို့မှာ သေည်ဝိဘွား တဆယ်နှစ်
ပန်း နား မြို့စား ဒေါက်ဃား အမတ်တို့ကအထိုက်အလိုက်ပန္နာကကရထုံး စံရှိရာ
ပေး ကမ်း သည်ပြင်ပိုမို၍ ခြေး ငွေမတောင်း မယူစေနှင့်၊ မြို့ရေး ရွာမှအ
ကြောင်း အရတင်စာ လျှောက်စာ၊ သေည်ဝိဘွား တဆယ်နှစ်ပန်း နား မြို့စား

ဒေါက်တာသား အမတ်တို့မှာ တောဝင်း ယူ၍အများ အကြီး လုပ်စုံတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်
အောက်ပြန်လာစေ။ မြို့ပတ် သေဉ်းစီးဘူး တင်အများ အကြီး လုပ်စုံတို့နှင့် သေဉ်း
စီးဘူး စစ်ကဲမြို့စား အမတ်တို့ကိုကျင်း ဝုံး ကြီး မြို့သို့တက်သွား စေရန်အရေး
မှာလည်း သေဉ်းစီးဘူး ကိုအကြံအယူမည်သည်မြို့စား ဒေါက်တာသား အမတ်တို့နှင့်လူ
မည်မျှမည်သည်စခန်း သို့ဆိုက် ရောက်ရှိသည်မရှိသည်သိသော အောင်တပ်ဝုံး တော်
သို့ ရောက်ကာလ သေဉ်းစီးဘူး နှင့်ပါရင်း အမတ်တို့ကို ရွှေလွန် စေလွှတ် ထောက်
လှမ်း အစီရင်ခံ စေ၍အကြံလော ရောက်သည်ပန်း နား မြို့စား လူအင်အား နှင့်
အများ အကြီး သေဉ်းစီးဘူး စစ်ကဲမြို့စား အမတ်တို့ကျင်း ဝုံး ကြီး မြို့ရောက်တက်
သွား နိုင်မည်။ မသွား နိုင်မည်။ လမ်း ခရီး အနှောက်အယှက်ရှိသည်မရှိသည်
မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်များ တပ်ဝုံး စစ်ကဲတို့ကချင်ချိန် ထောက်လှမ်း ၍အကြံလော
ရောက်သည်ပန်း နား မြို့စား လူအင်အား နှင့်တက်သွား နိုင်လျှင်လမ်း ခရီး
အနှောက်အယှက်မရှိရ အောင်ဆင်ဆို၍အများ အကြီး သေဉ်းစီးဘူး စစ်ကဲမြို့စား
အမတ်တို့ကိုအလျှင်အမြန်တက်သွား စေ။ အကြံလော ရောက်သည်ပန်း နား မြို့စား
လူအင်အား နည်း ၍လမ်း ခရီး အဝိုင်း လူမျိုး တို့နှောက်ယှက်ရန်အရေး ရှိလျှင်
လည်း မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်များ တပ်ဝုံး စစ်ကဲတို့ကသင့်ရသင့်ဆိုခန့်ထား ၍အ
မှုထမ်း လူလက်နက် တော်သင့် အောင် ပေး အပ်ပြီး လျှင်ကျင်း ဝုံး ကြီး မြို့ရောက်
ကြပ်မလိုက်ပို့စေ။ မည်သည့် နေ့အများ အကြီး သေဉ်းစီးဘူး စစ်ကဲမြို့စား အမတ်တို့
တပ်ဝုံး တော်သို့ ရောက်၍တပ်ဝုံး တော်ကမည်သည့် နေ့မည်သို့ဆင်ဆိုတက်သွား စေ
သည်အကြောင်း အရာများ ကိုလည်း လျှောက်ထား လိုက်ရမည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂
ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့ကျင်း ဝုံး ကြီး မြို့သေဉ်းစီးဘူး ^{17 July} ခန့်အစီအနင်း ¹⁸⁵⁰
ဆောင်အမှုအမိန့် တော်စာရကျင်း ဝုံး ကြီး မြို့သို့ ပေး ရန်စာ။ ကျင်း တုံ
မြို့သို့ ပေး ရန်စာ။ မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်များ စစ်ကဲတို့သို့ ပေး ရန်စာများ ကိုအ
မိန့်တော် ရေး နေမျိုး သိရှိစေရမည်။ အမှာ တော် ရေး မင်း လှမင်း တင်
ကျော်သူ။ ကျင်း ဝုံး ကြီး သေဉ်းစီးဘူး တို့နှင့်အစုံအညီမင်း တုံး မင်း၊ ဝန်ရှင်
တော် ကျောက် မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်
ပန်း တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ သုံး ဆယ်မြို့စား မင်း ကြီး အိမ်မှာလှည့်၍တင်

လျှောက်အစီရင်ခံလျှင်သင့်ပြီထပ်မိန့်ချက်နှင့်ကျင်း ဂုံး ကြီး ! ကျင်း ဘုံသို့ ပေး
 ရန်မှာစာ ခွေကို ရေး သား ပြီး လျှင်နီပါး တည်အိတ်သွတ်၍ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့
 တဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့စား ဒေါက်ကယား အမတ်တို့ကို ပေး ၊ ကျင်း တုံ စော
 ဘွား စစ်ကဲတို့ကို ပေး ၊ ထန်း ရွက်စီး ၄ ခန်း ထွင်လိပ်မှတ်စာအသိအသတတ်
 ပြီး လျှင်စုံတံဆိပ်ခတ်ရသည်။ မိုး နဲ ခြောက် ချီဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့ကို ပေး သည်။
 ထန်း ရွက်စာ ခွေမှာဟင်္သာတံဆိပ်ခတ်ရသည်။ ပြီး လျှင် (သက္ကရာဇ်) ၁၂၁၂ ခု
 ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့လွယ် တော်အစုံအညီတွင်အစီရင်ခံ^{19 July} ဝန်ထောက်¹⁸⁵⁰ တော်
 လောင်ရှည်မြို့စား မင်း ထပ်၍အစီရင်ခံပြီး မှမှာစာကိုစာ ရေး တော်ကြီး
 ဦး ကွန်း ၊ စာ ရေး ငတိုက်၊ ငပုဏ္ဏား တို့ကိုအပ်သည်။
 (မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှသီဟသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း
ထင်၊ မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်
ရဇာဏာကြား လိုက်သည်။ မိုး နေ့ကြောင်း ချီတိုက်များ ရွှေဝင်း တော်များ သတိုးမင်း
ကြီး မဟာသီဟမင်း တင်၊ မိုး နေ့တပ်စစ်ကဲတို့၊ မိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား မြို့
စား ဒေါက်သား အမတ်တို့ကလက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်သော ပေခရဌတိုင်း မိုင်း
လည်း ကြီး မြို့မှာအထက်စော်ဘွား စောမျှား ခန်း မရှိလျှင်သား စောဟုံခန်း
ငယ်ရွယ်သည်အတွင်း ဘဏ္ဍေး စောခန်း ဆုံဘွား စား ရာအိုမင်း မစွမ်း ရှိ၍
အထက်စောမျှား ခန်း သား စောဟုံခန်း ကိုစော်ဘွား အရလွှဲအပ်ရပါသည်။
စောဟုံခန်း လည်း မိုင်း လည်း ကြီး မြို့ဧကား ရွှေမာခါတို့လဝလှဆိုး တို့မငြိမ်မသက်
ရှိ၍ ရွှေစက်တော် အောက်မလောမရောက်ရရှိပါသည်။ စောမျှား ခန်း သား
စောဟုံခန်း ကိုစော်ဘွား ခန့်တော်မူပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး
တင်ချက်အတိုင်း စောခန်း ဆုံကိုမိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား အရကနှုတ်၊ စော
ဟုံခန်း ကိုမိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား ခန့်၊ ပေခရဌမဟာဇေယပဝရဓမ္မရီ
ဘွဲ့သနား တော်ခံစေ၊ ရှေး ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း သစ္စာတော်ပေး ပြုပေး ၊
သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ဘုရား^{28 June 1850} အမိန့်တော်မြတ်ကို
ဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည်အတိုင်း မိုင်း လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား ခန့်တော်မူသည်
အမိန့်တော်၊ သနား တော်မြတ်ခံရသည်အတိုင်း အစိုး အနင်း အဆောင်အရွက်အမိန့်
တော်၊ စာချွန်၊ မှာစာများ ကိုပေး အပ်၍ စော်ဘွား တင်မြို့အပ်သစ္စာတော်
ပေး အများ အကြီး လုပ်ရုံခန့်ထား သွား စေ၊ မိုး နေ့တပ်ရုံး တော်ကလည်း ရှေး
အရိုး အစဉ်ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း ရေး ခြား လိမ္မာသူတို့ကို ရွေး ချယ်၍ ရွှေဘဝါး
တော် အောက်ကခန့်ထား သွား စေသူတို့နှင့်ဘက်ခန့်သွား စေပြီး လျှင်မြို့အပ်စော်
ဘွား တင်သစ္စာတော်ပေး သွား စေမင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်
ရသည်ဖြစ်၍ မိုင်း လည်းကြီး မြို့ကလောရင်း အမတ်ဒေါက်သား တို့နှင့်အမည်ရအများ အ
ကြီး လုပ်ရုံတို့ကိုအမိန့်တော်၊ စာချွန်၊ မှာစာ၊ မှတ်စာပေး အပ်ပြီး လျှင်စော်
ဘွား တင်မြို့အပ်သစ္စာတော်ပေး ခန့်ထား လာစေသည်။ မိုး နေ့တပ်ရုံး တော်သို့
ရောက်လျှင်တပ်ရုံး တော်က ရှေး အရိုး အစဉ်ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း ရေး ခြားလိမ္မာ

သူတို့ကို ရွေး ချယ်ခန့်ထား ဘက်ခန့်မြဲဘက်ခန့်လိုက်သွား စေ။ မိုင်း လည်း ကြီး
 စော်ဘွား မြို့စား ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့ကို ဆောင်ကြီး ဂွက်ကြီး ချီး မြင်ပြုစု
 တော်မူသည့် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို နေ့ည မပြတ်နှလုံး သွင်း ချီအမှု တော်ကို
 ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြီး ပမ်း ထမ်း ဂွက်ပြုရမည်အကြောင်း များ နှင့်အကျိုး
 တော်ရှိရသော ဘေး ဆင်ဆို၍ မိုင်း လည်း ကြီး စော်ဘွား ကိုဘိုး ဘအရသော်
 ဘွား တင်မြို့အပ်သစ္စာ တော် ပေး လာရသည်။ ရွေး အစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း
 အမိန့်တော် များ ကိုတင်ထား မြဲတန်ဆောင်း တဲကနွား များ ကို ဆောက်လုပ်အ
 သင်္ဂြို စေရမည်အကြောင်း မိုင်း လည်း ကြီး မြို့ဒေါ်ဘယား အမတ်လူကြီး တို့မည်သည်
 စခန်း ရောက်ကြိုဆို ဆောင်ယူမည်အကြောင်း များ နှင့် ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့က
 ရွှေလွန် စေလွှတ်ကြိုဆို စေပြီး လျှင် ပေး အပ်လိုက်သည့်အမိန့်တော်အမှာ တော်စာ
 များ ကိုလမ်း ခရီး တလျှောက် ကောင်း မွန်ရို သေစွာ ဆောင်ယူသွား ပြစေ။
 မိုင်း လည်း ကြီး မြို့သို့ ရောက်ကာလအမိန့်တော်အမှာ တော် များ ကို ကောင်း
 မွန်ရို သေစွာ နာခံ စေ၍ စော်ဘွား တင်မြတ် စေပြီး လျှင်သနား တော်မြတ်
 ခံရသည့်အပုံ၊ အစီး အနင်း အဆောင်အရွက် များ ကို နေပြည် တော်ရှိရသည့် ညွတ်
 ၍သနား တော်မြတ်ခံ စေ။ သစ္စာ တော်ကိုလည်း ရွေး အစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း
 မိုင်း လည်း ကြီး စော်ဘွား မြို့စား ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့ကောင်း မွန်ရို သေစွာ
 ခံသောက်ပြ စေ။ စော်ဘွား တင်မြို့အပ်သစ္စာ တော် ပေး ခန့်ထား သွား စေသူ
 တို့မှာလည်း စော်ဘွား မြို့စား ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့ကအထိုက်အလိုက် ပနွာကတရထုံး
 စံရှိရသော် ကမ်း သည်ပြင်ပိုမို၍ ဖြေး ငွေမတောင်း မယူ စေနှင့်။ ရှိခိုး သံ
 တော်ဦး တင်စာ တောင်း ယူပြီး လျှင်မြို့ရွာအကြောင်း အရသာ နေအထား များ
 ကိုမှတ်သား ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်အလျှင်အမြန်ပြန်လာ စေရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့ ၀၃^{22 July} ၁၈၅၀¹⁸⁵⁰
 လိယမြို့စား မင်း မှာအစီရင်ခံလျှင်မင်း တုံး မင်း နှင့်မင်း ကြီး များ မှာအစီ
 ရင်ခံ၍ ထပ်ဆင့်ချက်အတိုင်း မင်း တုံး မင်း မှာတင်လျှင်သင့်ပြီး အမိန့်တော်ကိုဦး
 ထိပ်ဂွက်ရသည်။ ဝန်ရှင် တော် ကျောက် မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မြို့
 စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ သုံးဆယ်မြို့စားမင်း

ကြီး များ မှာလှည့်၍ဘတ် လျှောက်အစီရင်ခံလျှင်သင့်ပြီထပ်မိန့်ချက်အတိုင်း မိုင်း
 လည်း ကြီး မြို့စော်ဘွား မြို့စား ဒေါ်ဘယား အမတ်တို့ကို ပေး ရန်စာ ၊ မိုး နဲ
 ခြောက် ချီဗိုလ်မှူး စစ်ကဲ ပေး ရန်စာ များ ကို ရေး သား ပြီး လျှင်မိုင်း လည်း
 ကြီး မြို့သို့ ပေး ရန်စာ မှာ နီပါး ထည်အိတ်သွတ်၍တံဆိပ်ခပ်ရသည် ၊ မိုး နဲ ခြောက်
 ချီဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့သို့ ပေး ရန်စာ မှာ စာတည်းတံဆိပ်ခပ်မှတ်ရသည်ပြီး လျှင်
 (သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့လွန် ၂၂^{July} ၁၈⁵⁰
 စီရင်ခံပြီး မှမှာစာကိုစာ ရေး ဘော်ကြီး ဦး ကွန်း စာ ရေး ငထိုက် ငပုဏ္ဏား
 တို့ကိုအပ်သည်။

(မိုး ဩဇာ ၊ ပု ၊ ၆၁၁)

ဘုရား၊ ဣန်တော်ကျင်း၊ ဂုံး၊ ကြီး၊ သေဝိဘွား၊ ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရသု
 ဓမ္မရဘောဂ္ဂိုဓိုး၊ သံတော်ဦး၊ တင်ပါသည်ဘုရား၊ ၊ ကျင်း၊ ဂုံး၊ ကြီး၊ မြို့မှာအထက်
 သေဝိဘွား၊ ချေး၊ ယူသည့်၊ ခြွေး၊ မြို့ရပ်များ၊ ကိုအတောင်း၊ အခံမရှိ စေနှင့်နှစ်
 နှစ်ရပ်ဆိုင်း၊ ဤပေး၊ ဆပ်စေဘုရား၊ အမိန့်တော်မြတ်ရင်း၊ အတိုင်း၊ မှာစာကယ်
 မသနား၊ တော်မူပါမည်အကြောင်း၊ ကိုဂိုဓိုး၊ သံတော်ဦး၊ တင်ပါသည်ဘုရား၊ ၊
 ကျင်း၊ ဂုံး၊ ကြီး၊ သေဝိဘွား၊ ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရဘောကညီ
 ဥပရဘောကိုသေဝိဘွား၊ အရခန့်အပ်တက်သွား၊ ရောက်လျှင်နှစ်လမကြာ
 နော်ခန်း၊ ၊ ဧကင်း၊ ခန်း၊ တို့တရပ်သီဆုံလူမျိုး၊ တို့နှင့်ပူး၊ ပေါင်း၊ တိုက်ခိုက်ပျက်ပြား
 ဤအမိညီသား၊ တို့သည်မြို့ကျေး၊ ရွာမှာမရပ်မနေနိုင်အသီး၊ အသီး၊ ဆုတ်ခွါ၊ ထွက်သွား
 ကြရသည့်ဥယျာဓိ၊ အမိတို့ကျော်လင်း၊ ဇင်း၊ သို့ပါသွား၊ သည်နှင့်ကျင်း၊ ဂုံး၊ ကြီး၊ တဆယ်
 နှစ်ပန်း၊ နား၊ မြို့ကျေး၊ ရွာမငြိမ်မဝပ်ပျက်ပြား၊ လစ်လပ်ရှိသည်ကိုသေဝိဘွား
 အရခန့်အပ်တော်မူ၍နေ့ရက်မကြာတက်သွား၊ အုပ်ထိန်း၊ သိမ်း၊ သွင်း၊ ပြုစုရမည်
 ဖြစ်ပါသောကြောင့်အထက်ညီဥပရဘောကိုခန့်အပ်တက်သွား၊ သည်ကလေးမြို့မှထွက်
 ချေး၊ ငှါး၊ ပေး၊ ဆောင်ရသည့်အရပ်ရပ်၊ ခြွေး၊ ဟောင်း၊ မြို့ဟောင်း၊ များ၊ ကိုမြို့
 ကျေး၊ ရွာမဖြစ်မထွန်း၊ သည်အတွင်း၊ နှစ်နှစ်ရပ်ဆိုင်း၊ ပေး၊ ဆပ်ရပါမည်အကြောင်း
 နှင့်ဂိုဓိုး၊ သံတော်ဦး၊ တင်ချက်အတိုင်း၊ ကျင်း၊ ဂုံး၊ ကြီး၊ မြို့မှာအထက်သေဝိဘွား၊ ချေး၊
 ယူသည့်၊ ခြွေး၊ မြို့ရပ်များ၊ ကိုအတောင်း၊ အခံမရှိစေနှင့်၊ နှစ်နှစ်ရပ်ဆိုင်း၊ ဤပေး၊
 ဆပ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား၊ ^{11 July} ၁၆ မဟာမင်း၊ ¹⁸⁵⁰
 မင်း၊ ဇွန်ဘုရားပြန်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့မင်း၊ ^{26 July} တူး၊ မင်း၊ မှာ
 တင်လျှောက်လျှင်သင့်ပြီအမိန့်တော်ကိုဦး၊ ထိပ်ရွက်ရသည်၊ ဝန်ရှင်တော်ကျောက်
 မော်မြို့စား၊ မင်း၊ ကြီး၊ ၊ စစ်တောင်း၊ မြို့စား၊ မင်း၊ ကြီး၊ ၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊
 မြို့စား၊ မင်း၊ ကြီး၊ ၊ သုံးဆယ်မြို့စား၊ မင်း၊ ကြီး၊ တို့မှာလှည့်၍ဘတ်လျှောက်အစီရင်ခံ
 လျှင်သင့်ပြီထပ်မိန့်ချက်နှင့်မှာစာကိုရေးသား၊ တံဆိပ်ခတ်မှတ်ပြီး၊ လျှင်ကျင်း၊ ဂုံး၊
 ကြီး၊ စေဘွား၊ ကိုအပ်သည်။

(မျိုး၊ ဩ၊ ပု၊ ၆၀၀)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လွယ်တသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း
 ထင်၊ မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လွယ်တမင်း ခေါင်
 ရာဇာဏ္ဍား လိုက်သည်။ မိုး နဲ့ ကြောင်း ချီဗိုလ်မှူး ဂွေဝင်း တော်မှူး သတိုးမင်း
 ကြီးမဟာမင်း ထင်၊ မိုး နဲ့တပ်စစ်ကဲတို့ကျင်း ဂုံး ကြီး သေည်ဝီသွား တောကိနဂ
 ရမဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရာဇာကညီဥပရာဇာကို သေည်ဝီသွား အရာခန့်အပ်
 တက်သွား ရေဘက်လျှင် နှစ်လမကြာ နော်ခန်း၊ တောဝါး ခန်း တို့တရပ်သီဆွဲလူမျိုး
 တို့နှင့်ပူ ပေါင်း တိုက်ခိုက်ပျက်ပြား ချီအမိညီသား တို့သည်မြို့ကျေး ရွာမှာမရပ်မ
 နေနိုင်အသီး အသီး ဆုတ်ခွာထွက်သွား ကြရာညီဥပရာဇာအမိတို့ ကျော်လင်း ဇင်း
 သို့ပါသွား သည်နှင့်ကျင်း ဂုံး ကြီး တဆယ့်နှစ်ပန်း နား မြို့ကျေး ရွာမငြိမ်မဝပ်
 ပျက်ပြား လစ်လပ်ရှိသည်ကို သေည်ဝီသွား အရာခန့်အပ် တော်မူ၍ နေ့ရက်မကြာ
 တက်သွား အုပ်ထိန်း သိမ်း သွင်း ပြုစုရမည်ဖြစ် သော ကြောင့်အထက်ဥပရာဇာ
 ကိုခန့်အပ်တက်သွား သည်ကလေးမြို့မှထွက် ချေး ငှါး ပေး ဆောင်ရသည့်အရပ်ရပ်
 ကြွေး ဟောင်း မြို့ဟောင်း များ ကိုမြို့ကျေး ရွာမဖြစ်မထွန်း သည်အတွင်း နှစ်
 နှစ်ရပ်ဆိုင်း ပေး ဆပ်ရပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
 ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့မှာအထက် သေည်ဝီသွား ချေး ယူသည့် ကြွေး မြို့ရပ်များ ကိုအတောင်း
 အခံမရှိ စေနှင့်နှစ်နှစ်ရပ်ဆိုင်း ၍ ပေး ဆပ် စေသက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါ
 ဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိက်ထက်ဆင် ၁၁^{July} ရက်ရသည့်အတိုင်း¹⁸⁵⁰
 ပြန်ဆိုမှာထား ရမည်မင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရက်ရသည့်ဖြစ်၍အ
 မိန့်တော်မှာစာ ပေး အပ်လိုက်သည်။ ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့မှာအထက် သေည်ဝီသွား
 ချေး ယူသည့် ကြွေး မြို့ရပ်များ ကိုအတောင်း အခံမရှိ စေနှင့်အမိန့်တော်မြတ်
 ရင်း အတိုင်း နှစ်နှစ်ရပ်ဆိုင်း ပေး ဆပ် စေရမည်။ အမိန့်တော်အတိုင်း စာ
 ပေး ၊ ပေး ရန်စာနှင့် လျှောက်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့လွယ်တော်တွင် ၁၁^{July} ရက်¹⁸⁵⁰
 တော် ကျောက် မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ သုံး ဆယ်မြို့စား မင်း ကြီး မိန့်ချက်ဝန်
 ထောက် တော် လောင်း ဂွဉ်မြို့စား မင်း မှတ်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့မင်း တုံး မင်း မှာ^{28 July 1850}

တင် လျှောက်လျှင်သင့်ပြီအမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်။ ဝန်ရှင် တော် ကျောက်
မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်းတောင်း
မြို့စား မင်း ကြီး ၊ သုံးဆယ်မြို့စား မင်း ကြီး များ မှာလှည့်၍ဘတ် လျှောက်အစီ
ရင်ခံလျှင်သင့်ပြီအမိန့်ချက်နှင့်မှတစ်ဆင့်ကို ရေးသား တံဆိပ်ခတ်မှတ်ပြီး လျှင်
ကျင်း ဝံး ကြီး စော်ကား ကိုအပ်သည်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

ရွှေနန်း၊ ဂိုး၊ လမိုင်း၊ ဝန်မင်း၊ ကြီး၊ မဟာမင်း၊ လှမင်း၊ ခေါင်ကျော်၊ ဆွေလွန်
သည့်မှာ၊ ဘော်၊ နေရဘဲ၊ နေထို၊ ဆွေလွန်ရဘဲ၊ သြိုဟ်သည့်နည်း၊ လုပ်၊ ဆောင်သြိုဟ်စေ၊
ကုန်ဝင်ရန်ကိုလည်း၊ ရွှေတိုက်၊ ဘော်ကထုတ်ပေးစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၄ ရက်၊ နေ့နား ၁၁ နေ့၊ 11 August 1850
ပြန်။

(မကွေး၊ လှစိစု)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှသီဟသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း
 ထင်၊ မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်
 ရာဇာဏ္ဍား လိုက်သည်။ မိုး နဲ့ ကြောင့် ချီဗိုလ်မှူး ရွှေဝင်း တော်မှူး သတိုးမင်း
 ကြီး မဟာသီဟမင်း တင်၊ မိုး နဲ့တပ်စစ်ကဲတို့ကျင်း ဂုံး ကြီး သည်ဝိဘွား ဇောတိ
 နဂရမဟာသီဟပဝရသုဓမ္မရာဇာတဆယ်နှစ်ပန်း နား မြို့စား ဒေါဟယား အ
 မတ်တို့ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့ကျေး ရွာမငြိမ်မဝပ်ပျက်ပြား လွှင်မြို့ရွာ နေဆင်း ရဲသီး
 တို့ကျင်း တုံ၊ ကျင်း ချိုင်၊ မိုင်း လည်း ကြီး ၊ မိုင်း သွေးဝင်း မြို့ကျေး ရွာနယ် မြေ
 များ သို့အသီး အသီး ထွက်သွား ခိုမှီ နေထိုင်ရှိသည်ကို ခေယူသိမ်း သွင်း ပြုစုပါရ
 မည်အကြောင်း နှင့်တင်ချက်အတိုင်း ကျင်း ဂုံး ကြီး တဆယ်နှစ်ပန်း နား မြို့ကျေး
 ရွာများ ကကျင်း တုံ၊ ကျင်း ချိုင်၊ မိုင်း လည်း ကြီး ၊ မိုင်း သွေးဝင်း မြို့များ သို့
 ဝင် နေလာ ရောက်သူတို့ကို နေရင်း မြို့ကျေး ရွာသို့ပြန်လို့လွှင်ပြန်သွား စေ၊ မြို့
 ရွာရွာရွာတို့ကအဆီး အတား မရှိ စေနှင့်၊ မိုး နဲ့ ကြောင့် ချီဗိုလ်မှူး တပ်ဂုံး
 စစ်ကဲတို့သို့ပြန်ဆိုမှတစ်ဆင့် ရမည်မင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်
 ဖြစ်၍မှတစ်ဆင့် ပေး အပ်လိုက်သည်။ ကျင်း ဂုံး ကြီး တဆယ်နှစ်ပန်း နား မြို့ကျေး
 ရွာများ ကကျင်း တုံ၊ ကျင်း ချိုင်၊ မိုင်း လည်း ကြီး ၊ မိုင်း သွေးဝင်း မြို့များ သို့
 ဝင် နေလာ ရောက်သူတို့ကို နေရင်း မြို့ကျေး ရွာများ သို့ပြန်လို့လွှင်ပြန်သွား စေ၊
 မြို့ရွာရွာရွာ စော်ဘွား မြို့စား စစ်ကဲအမတ်တို့ကအဆီး အတား အနှောင့်အယှက်
 မရှိ စေနှင့်၊ မိုး နဲ့ ကြောင့် ချီဗိုလ်မှူး တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့ကဆင်ဆိုရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့ဝန်ရှင်^{25 August 1850} တော်ကျောက်မော်
 မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး နှစ်ပါး မိန့်ချက်
 ဝန်ထောက်တော် လောင်ရှည်မြို့စား မင်း မှတ် (သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု ဝါခေါင်^{25 August 1850}
 လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့) စာရေး တော်ကြီး ဦး ကွန်း ကိုပင်စာလွှာအပ်သည်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၁)

အတွင်း ဝန် မေရုဇယမြို့စား သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်မင်း ထင်ကိုး
ကွယ်သည့်အခါ လောကဝိသဘာဝဓမ္မမဟာဓမ္မရတနာဂုဏ်တော်ရသရတတော်
ဘဝပြောင်း သည်ကို နေရင်း ဆရာတော်အနိန္ဒာဘိသီရိပရမဓမ္မမဟာဓမ္မရတ
အာဓိရတနာဂုဏ်တော်ရသရတတော်ဘဝပြောင်း ရသသြိုဟ်သည့်နည်းလှ
ဆောင်သြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၄ ရက်နေ့ ၉ September 1850
ထင်ကျော်စွာတွင်ပြန်။
(မကွေး ဝှစ်စု)

တောင်ဒဝယ်ဗိုလ်အစကိုမင်း ခေါင်သီဟမင်း ထင်သေလွန်သည်ကို တော်နေရသ
နေတို့သေလွန်သဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သဂြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုသီတင်းကျွတ်လဆန်း ၉ ရက်နေ့နံနက် ၁၁ ခြောက်နာရီ ၁၄ October 1850
တွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ဝန်ထောက်ဟောင်း ငရွှေတိုက်အမိဘသက်ရဝ ကျော်ရွယ်သူ သေလွန်သည်ကို

တော်နေရသ နေတို့ သေလွန်သြိုဟ်သည့်နည်း လုပ်ဆောင်သြိုဟ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုသီတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် ^{2 November} နေ့နား ခဲမဟာ 1850

မင်းထင် ကျော်စွာတွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

ဘုရား ဣန်တော်ကျင်း ဂုံးကြီး သေည်ဝိဘွား ဇောတိနဂရမဟာသီဟပဝရ
 သုဓမ္မရာဇာ၊ တဆယ့်နှစ်ပန်း နားမြို့စား ဒေါက်သား အမတ်တို့ရှိခိုး သံတော်
 ဦးတင်ပါသည်ဘုရား ၊ ကျင်း ဂုံးကြီး မြို့ကျေး ရွာမငြိမ်ဝပ်ပျက်ပြား လျှင်မြို့
 ကျေး ရွာနေဆင်း ရဲသား တို့သည်ကျင်း တုံ၊ မိုင်း လည်း ကြီး ၊ ကျင်း ချိုင်း၊ မိုင်း
 ညောင်း မြို့ကျေး ရွာနယ် မြေများ သို့ထွက်သွား ခိုမှီ နေထိုင်သည့်အိမ် ခြေအိမ်
 ထောင်လူတို့ကို ခေပ်ယူသိမ်း သွင်း ပြုစုပါရမည်ဖြစ်ပါ၍မြို့ရှင်ရွာရှင်တို့ကအတား
 အဆီး မရှိအသွင်ဥယျာဉ်တော်မြို့ကျေး ရွာသို့ဝင် နေပြုစုပါရ အောင်စာကယ်မသ
 နား တော်မူပါမည်အကြောင်း ကိုရှိခိုး သံတော်ဦးတင်ပါသည်ဘုရား ၊ ကျင်း
 တုံ၊ မိုင်း လည်း ကြီး ၊ ကျင်း ချိုင်း၊ မိုင်း ညောင်း မြို့များ သို့ကျင်း ဂုံးကြီး မြို့က
 ဝင်နေလာ ရောက်သူတို့ နေရင်း မြို့ကျေး ရွာသို့ပြန်လိုလျှင်ပြန်သွား စေ၊ မြို့ရှင်
 ရွာရှင်တို့ကအဆီး အတား မရှိစေနှင့်မှစာ ဟောသည်ကိုအမှူး အကြီး ခန့်ထား ၍
 သေည်ဝိဘွား တင်မြှောင် စေ၊ ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည်
 အတိုင်း မိုး နေ့ကြောင်း ချီဇိုလ်မှူး တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့သို့ပြန်ဆိုမှတည်း ငြိမ်း လျှင်အမိန့်
 တော်မှစာမှတ်စာ ပေး အပ်အလျှင်အမြန်တက်သွား စေမင်း တုံး မင်း အမိန့်
 တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည်ဖြစ်၍အဆောင် တော်မြို့မင်း ထင်မင်း ခေါင်ကိုအမိန့်
 တော်မှစာမှတ်စာ ပေး အပ်အမှူး အကြီး ခန့်ထား လာစေသည်၊ မိုး နေ့တပ်
 တော်သို့ ရောက်လျှင်အထက်မှတည်း ဂွီသည့်အတိုင်း ဆင်ဆိုခန့်ထား ၍ သေည်ဝိဘွား
 တင်မြှောင် စေရမည်၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုသတင်း ဣတ်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့ ပေး
 ရန်စာကိုမင်း တုံး မင်း ထံတင် လျှောက်ရသင့်ပြီအမိန့် တော်ရှိသည်၊ (၁၂၁၂ ခု
 သတင်း ဣတ်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့ စစ်တောင်း မင်း ကြီး^{27 October 1850} ၊ သုံးဆယ်မင်း ကြီး^{30 October 1850}
 နှစ်ပါး မှာအစီရင်ခံရလည်း သင့်ပြီအမိန့်ရှိကြသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခု) တန်
 ဆောင်မုန်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့ကျောက်မော်မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း
 မင်း ကြီး နှစ်ပါး လွှတ်တော်မှစာဝန် ထောက်တော် လောင်း ရှည်မြို့စား မင်း အ
 စီရင်ခံရလည်း သင့်ပြီအမိန့်ရှိ၍မှစာကို ရေး သား တံဆိပ်ခတ်မှတ်ပြီး လျှင်ကျင်း
 ဂုံးကြီး ကျင်း တုံများ သို့အထက် ပေး သည်စာအရလဲသည်စာများ နှင့်စာ ရေး တော်
 ကြီး ဦး ထွန်း စာ ရေး ငပုဏ္ဏား သို့အပ်သည်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၁)

မင်း တိုင်ပင်အမတ်မင်း တပ်မြို့စား မဟာမင်း လှ ကျော်ထင် သေလွန်သည်ကို
ပျဉ်ကတ္တီပါ မှော်ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား
မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

ရွှေဝင်း မှူး မိုး နဲ ဗိုလ် မှူး သတိုး မင်း ကြီး မဟာသီဟမင်း ထင်မယား ဘေး
လွန်သည်ကိုချစ်ကတ္တီပါ မှော်ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်သင်္ကြံ ဟိ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ ရက် 12 November 1850
မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစ)

မယ် တော်ဘုရား ဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာ မင်း လှမင်း ထင်ဦး ရိုး အသက်

၈၀ ကျော် သေလွန်သည်ကို ပျဉ်ကတ္တီ ဝါ ဝေ့ မှတ်ကြံ နှင့် လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတန် ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် ^{15 November} နေ့နား ခံ ပြော။ ¹⁸⁵⁰

ကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှစိစု)

စလင်း မြို့ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လှမ်း ခေါင်မယား စလင်း မြို့တွင် သေ
လွန်သည်ကို ဖျတ်ကတ္တီ ပါ ရွှေ မှော်ကြီး နှင့် လှော် ဆောင်သြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား 4 December 1850
မင်း လှော်ဇာတွင် ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

အတွင်း ဝန်ပန်း ဘဲဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်သူ ယောက္ခမ ယေ
လွန်သည်ကို ပျဉ်ကတ္တီပါ မှော်ကြံ နှင့် လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ၆ December 1850
ကျော်စွာ တွင်ပြန်။

(မ ကျေး ဦး လှစိစု)

နား ခံမဟာမင်း ထင်မင်း လှရဘော ယောက္ခမဆင်ဝန် ဟောင်း ဂဂန္ဓ
 ရွယ်သူ သေလွန်သည်မှာ ဟော် နေရဘဲ နေတို့ သေလွန်ရသဖြင့်နည်း လုပ်
 ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစမြေဝင်မှူး^{30 January 1851}
 တွင်ပြန်။

(မကွေး လှစိစု)

သၢ ခေါင်ရပ် နေအသည့်အလၢအစုအမှူထမ်း ခြေး ထမ်း ကြီး ငယ်တစုတို့၊ သၢ
 ခေါင်ရပ် သွေး ကြီး င ခွေး အဘိုး မစွမ်း ဖြစ်၍ မင်း မှုတော် ပေၤ ပေါက်ကြ
 ရောက်လျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်း မရှိဖြစ်မည်။ သၢ ခေါင်ရပ် မှာ
 မြို့သူကြီး င ခွေနှစ်ကိုဆင့်ဆိုအုပ်ထိန်း စေသည်။ င ခွေနှစ်ဆင့်ဆိုရၢနာခံကြရ
 မည်။ င ခွေနှစ်လည်း သၢ ခေါင်ရပ် နေအသည့်အလၢအစုအမှူထမ်း တို့ကိုသၢယၢ
 ငြိမ်ဝပ် အောင်သိမ်း ပိုက်ပြုစု၍ မင်း မှုတော် ပေၤ ပေါက်ကြ ရောက်သည့် မှား
 ကိုသၢ နါညီမျှဆင့်ဆိုခန့်ထား ကောက်ခံပြီး လျှင်ရုံး တော်ကဆင့်ဆိုရၢနာခံထမ်း
 ရွက်ရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့) မြို့ဝန်မင်း စာ။^(2 February 1851)
 (မန်း တက်သမိုင်း)

အဝမြို့ကျေး ရွာအစီရင်သူကြီး ခေါင်း အကြီး အသည်အလှဝင် နေကပ်ပါး ဖြေး
 ထမ်း ကြီး ငယ်တစုတို့၊ ငရွှေနှစ်ကရတနာပူရအဝမြို့မှာအဘ မြေတိုင်မြို့သူကြီး သိ
 ဟနန္ဒဗိုလ်ကိုမဟာဇောတရဘာဇာနည်နှင့် ရွှေပြည်စိုး ခန့်တော်မူ၍ထမ်း ရွက်ပါရသည်။
 အဘမရှိလျှင်ရိုး ဆက်ရဘဲ ခံမှန်သည်နှင့်အညီအဘကံဆိပ်စာချွန်တော်လက်ရှိအတိုင်း
 အဝမြို့မှာမြို့သူကြီး အရဘကြီး စိုး ဆောင်ရွက်ပါရမည်အကြောင်း နှင့် လျှောက်ချက်
 အတိုင်း အဝမြို့စာရေး တို့ကိုမေး လျှင်ရတနာပူရအဝမြို့မှာဘကြီး တော်ဘုရား
 စံတော်မူသည်။ ရွှေပြည်စိုး ခန့်ထား ရှိကြောင်း ကိုကြား သိပါသည်။ ငရွှေနှစ်
 ဘမြေတိုင်သူကြီး သိဟနန္ဒဗိုလ်ကိုမဟာဇောတရဘာဇာနည်နှင့် ရွှေပြည်စိုး ခန့်ထားသည်
 ဖြစ်မည်။ မည်သူ ရွှေပြည်စိုး ဖြစ်မည်ကိုမသိ။ ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် တော်
 ကသည်ဘုရား ရွှေလက်ထက် တော်မဟာမင်း ခေါင်ရဘာတိုင်မြို့ဝန်အဆက်ဆက်
 ရတနာပူရအဝမြို့မှာမြို့သူကြီး ခန့်ထား ဆောင်ရွက်သူမရှိကြောင်း နှင့်ထွက်ဆို
 သည်။ အဝမြို့မှာဘကြီး တော်ဘုရား စံတော်မူသည်ကလေးမြေတိုင်သူကြီး သိဟနန္ဒ
 ဗိုလ်ကိုမဟာဇောတရဘာဇာနည်နှင့် ရွှေပြည်စိုး ခန့်တော်မူ၍ကြီး စိုး တိုင်အောင် ထမ်း
 ရွက်ရသည်။ မဟာဇောတရဘာဇာနည်သား ငရွှေနှစ်အဘကံဆိပ်စာချွန်လက်ရှိအ
 တိုင်း သူကြီး အရဘနှင့်ကြီး စိုး ဆောင်ရွက်စေမင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး
 ထိပ်ရွက်ရသည်ဖြစ်၍ ငရွှေနှစ်ကိုအဝမြို့မြေတိုင်သူကြီး အရဘခန့်ထား ကြီး စိုး ဆောင်
 ရွက်စေသည်။ အဝမြို့ကျေး ရွာအစီရင်သူကြီး ခေါင်း အကြီး အသည်အလှဝင် နေကပ်
 ပါး ဖြေး ထမ်း ကြီး ငယ်တစုတို့၊ မင်း မှုတော်ပေတီထွက်၍ ရောက်သည်များ ကိုမြေ
 တိုင်သူကြီး ငရွှေနှစ်ဆင့်ဆိုရဘဲ ခံဆောင်ရွက်ကြရမည်။ မြေတိုင်မြို့သူကြီး ငရွှေ
 နှစ်လည်း မင်း မှုတော်ပေတီထွက်၍ ရောက်သည်များ ကိုဆင့်ဆိုရဘဲ ခံ၍မြို့ကျေး
 ရွာနေအသည်အလှဝင် နေကပ်ပါး ဖြေး ထမ်း ကြီး ငယ်တစုတို့မှာသဘာဝသို့မူခွဲ
 ခန့်၍ ပြေကုန်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၂၁၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက်နေ့) စာချွန်တော်။ (2 February 1851)

(မန်း တက်သမိုင်း)

မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှသီတသူ၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ထင်၊
 မင်း သတိုး မင်း ခေါင်၊ မင်း သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်ရံ
 ဇာဏ္ဍား လိုက်သည်မိုး နဲ့ ဧကောင်း ချီဇိုလ်မှူး ရွှေဝင်း တော်မှူး သတိုး မင်း ကြီး
 မဟာသီတမင်း ထင်၊ မိုး နဲ့တပ်စစ်ကဲတို့ကျင်း ဂုံး ကြီး မြို့သို့ သေည်ဝိဘွား တင်ခန့်
 ထား တက်သွား စေသည်အမှူး အကြီး အဆောင် တော်မြဲ နေ မျိုး မင်း ကျော်ရံဇာ
 ကို သေည်ဝိဘွား တင်အမှူး အကြီး ထပ်မံခန့်ထား ချီ သေည်ဝိဘွား တင်မြဲတင် စေဘု
 ရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း မိုး နဲ့ ဧကောင်း ချီဇိုလ်မှူး
 တပ်ဂုံး စစ်ကဲတို့သို့ပြန်ဆိုမှတည်း ပြီး လျှင်အမိန့်တော်၊ မှာစာ၊ မှတ်စာ ပေး
 အပ်အလျှင်အမြန်တက်သွား စေ၊ မင်း တုံး မင်း အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည့်
 ဖြစ်၍အဆောင် တော်မြဲ နေ မျိုး မင်း ကျော်ရံဇာကိုအမိန့်တော်၊ မှာစာ၊ မှတ်
 စာ၊ ပေး အပ် သေည်ဝိဘွား တင်အမှူး အကြီး ခန့်ထား လာ စေသည်၊ မိုး နဲ့တပ်
 တော်သို့ ရောက်လျှင် စော်ဘွား စစ်ကဲပန်း နား မြို့စား တို့သို့ဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆို၍
 သေည်ဝိဘွား နှင့်မိုး နဲ့တပ် တော်ကခန့်ထား သည်အမှူး အကြီး သွေး သောက်စု
 မြင်း တော်သည်လုပ်စုံတို့မှီရံ ရောက် (အောင်) အလျှင်အမြန်တက်သွားစေပြီးလျှင်
 ရှေးထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း သေည်ဝိဘွား တင်မြဲတင် စေရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့ကျင်း ဂုံး ကြီး သေည်ဝိဘွား ^{2 February 1851}
 တင်စာ များ ကိုအသစ်လဲလှယ် ရေး သား ပေး အပ်ရမည်ဝန်ထောက် လောင်ရှည်
 မြို့စား မင်း ၊ စာ ရေး တော်ကြီး ဦး ကွန်း တို့ဆင့်ဆို သော ဧကောင်မှာစာကိုစီ
 ကုံး ရေး သား ၍ မင်း တုံး မင်း မှာတင် လျှောက်လျှင်သင့်ပြီအမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်
 ရွက်ရသည့်အတိုင်း ဝန်ရှင် တော် ကျောက် မော်မြို့စား မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း
 တောင်း မြို့စား မင်း ကြီး ၊ စစ်တောင်း မင်း ကြီး ၊ သုံး ဆယ်မင်း ကြီး များ
 မှာလှည့်၍ဘတ် လျှောက်အစီရင်ခံလျှင်သင့်ပြီထပ်မံန့်ချက်နှင့်မှာစာကို ရေး သား
 တံဆိပ်ခတ်မှတ်၍ (သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက်) ^{2 February 1851} နေ့ကျောက် မော်
 မင်း ကြီး ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း မင်း ကြီး နှစ်ပါး လွှတ်တက်ထွင်ပြသစီရင်ခံ
 ပြီး လျှင်စာ ရေး တော်ကြီး ဦး ကွန်း သို့အပ်သည်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

မင်း တုံး မင်း အထိန်း အသက် ၇၀ ကျော် ရွယ်သူ သေလွန်သည်ကိုသရက် မင်း သား

အထိန်း မိဒါလီ သေလွန်ရသဖြင့်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၉ မတ် ၁၈၅၁
ကျော် ၈၁ တွင်ပြန်။

(မ ကျေး လှ စိစု)

မြို့ဝန် နောက် တော်ပါမြင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လှသီရိကိုး ကွယ်သည့်
ကဝိန္ဒာဘိသီရိသဒ္ဓမ္မဓမ္မမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂူဂုဏ်ဆီရိ တော်ရဆရာ
တော် ကျေး ရွာသို့ဗ္ဗာဒ် ရာဇဂူဒ် သူငယ်တောမိုး ကောင်း တောင်တွင်းတော
ပြောင်း သည်မှာ မဲထီး ဆရာ တော်တောပြောင်း ရာသင်္ကြာသည့်နည်း လှပ
ကောင်း မွန်အောင်လုပ် ဆောင်သင်္ကြာစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၂ ခုတပေါင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် ^{18 March} နေ့နံနက် ¹⁸⁵¹ ခုစ မြေခင်း
မှူး တွင်ပြန်။

(မ ကျေး . လှစိစု)

ရွှေတိုက် ဝန်ခဲ ပေါင်မင်း သား တူသုံး နှစ်ရွယ်သူ ဆွေလွန်သည်ကို မင်း သား လတ်
သား သမီး တို့ ဆွေလွန် ဂုဏ်သိက္ခာရှိသည့်နည်း လုပ် ဆောင်သြိုက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၄ မိနစ် ၁၄
မြို့စား ထင်ပြန်။

(မ ကွေး လှ စိစု)

စမ္ဘိယံ နဂိုရ်မြို့စား အမိ သေလွန်သည်မှ ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် ဗန်း

မော်မြို့စား အမိ သေလွန်ရသဖြင့် သည်နည်း လုပ် ဆောင်သဖြင့် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုတန်ခူး လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ၂၈ April 1851 ခမတ်မင်း

ထင်မင်း လှဘေအောင်ပြန်။

(မ ကွေး လှစိစု)

စာ ရေး ဂြို: မဟာမင်း လှမင်း ကျော်ရတနာ သေလွန်သည်ကို ဖော် နေရာ
 နေတို့ သေလွန်ရာသဂြိုဟ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုကဆုန်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ၁၈^{7 May} မြောက် ၄¹⁸⁵¹ ဖွင့်
 ပြန်။

(မ ကျေး လှစိစု)

ကျောက်ဆောက်မြို့စား ဟောင်း သေလွန်သည်ကို တော် နေရာ နေ့တို့ သေလွန်
ရသမျှတည်း(လုပ် ဆောင်သမျှတည်း)။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုကဆုန်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့ (20 May 1851)
ထွင်ပြန်။

(မေး: လွှဲစီစဉ်)

ပညာရှိတို့သိက် တော်ဆက်သီရိသက္ကမဟာရာဇဂုရုကမဟာဗေဿိပင်သို့ရခိုင်
လမ်း အဖူး အမြော်သွား ပါရမညအကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း ပညာရှိတို့သိက် တော်ဆက်ပုဏ္ဏား သီရိသက္ကမဟာရာဇဂုရုကိုမဟာဗေဿိ
ပင်သို့ရခိုင်လမ်း မှသွား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၁၃ခုတန်ဆောင်မုန်း လ (ပြည့်ကျော်) ၄ရက်နေ့^{11 November 1851}
နား ခံပြောကြီး မှူး မဟာမင်း ထင် (မင်း) ကျော်ထင်ပြန်။
(အောင်ငြိမ်း စာစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ဂေရ မြေအသွင်ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ပြည်အောက်မြစ်စဉ်မြို့ကျေး ဂွာအမှထမ်း လူတို့နှင့် ရွှေဘဝါး
တော် အောက်ကချီတက် စေသည့်အမှထမ်း လူ ၂၀၀၀၀ ကျော်မှာပြည် ရွှေတောင်
မြို့ဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်ကျော်ကိုဗိုလ်မှူး ခန့်ထား ချီပြည်အောက်
မြို့ကျေး ဂွာအမှထမ်း လူ ၁၁၄၃၈ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကချီတက် စေသည့်နတ်စု
လက်ဝဲဗိုလ်နှင့်အုပ်စုအမှထမ်း လူ ၁၀၀၀၊ နတ်စုလက်ဝဲအစုအမှထမ်း လူ ၅၀၀၊ ရွှေ
လက်ဝဲဗိုလ်နှင့်အုပ်စုအမှထမ်း လူ ၁၀၀၀ ရွှေပြည်မှန်ကင်း ဗိုလ်နှင့်အုပ်စုအမှ
ထမ်း လူ ၉၇၂ အမြောက်အစုသား ၅၀၊ ရွှေ လက်ဝဲဗိုလ်မဟာမင်း တင်ရဲလှရဲ
ခေါင်နှင့်အုပ်စုအမှထမ်း လူ ၁၀၀၀၊ လက်ဝဲ ကြောင်း ဗိုလ်မဟာမင်း လှမင်း
ထင်သမန္တ ကျော်နှင့်အုပ်စုအမှထမ်း လူ ၅၁၄၊ လက်ဝဲ ကြောင်း ဗိုလ်မဟာမင်း
လှမင်း တင်တန်ဆောင်နှင့်အုပ်စုအမှထမ်း လူ ၈၇၃၊ စဉ်ကူး ကျောက်မြောင်း
မြို့အမှထမ်း လူ ၄၅၆၊ တလုပ်မြို့ဗိုလ်မဟာမင်း ခေါင်သင်္ခယာနှင့်အုပ်စုအမှထမ်း
လူ ၅၀၀၊ အမြောက်အစုသား လူ ၅၀၊ ဟံသာဝတီမြို့လက်နက်တိုက်ရှိအမြောက်စီနီ
ပြောင်း သေနတ်အမြောက်စေ့စီနီစေ့ခဲယမ်း မီး ကျောက်များ နှင့်အောင်
လံအောင်စည်အောင်မောင်း တပ်ကိရိယာအစုံစည်း ဩဝံ ပေး အပ်ပြီး လျှင်သူ
ပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ခိုက်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်သိမ်း ယူဆက်သရမည်ဖြစ်
၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကချီတက် စေသည်။ လမ်း ခရီး တလျှောက်မြို့ရွာများ မှာ
အဂွင်မပေး သည့်ဥစ္စာသစ်သီး တလုံး ဟင်း ရွက်တချပ်ကိုမျှမဆွတ်မခူး မလှမယူ
စေနှင့်။ တပ်ပါဆင်မြင်း များ ကိုလည်း လမ်း ခရီး ကမစီး မနင်း စေနှင့်။
ဝလင်အောင်ကျွေး မွေး စေ။ ဒိဋ္ဌသုတမ္ဘီမင်္ဂလာရှိသည့်အခြင်း အရသာများ ကို
သာ ပြောဆိုစေ။ မြို့မင်္ဂလာရှိသည့်စကား ကိုမပြောဆိုစေနှင့်။ အမှထမ်း ရဲ
မက်လက်နက်တို့ကိုဖဲ၊ ခြွေအံ၊ အရက်၊ ကဇော်၊ လှော်စာ၊ စိန်ပင်၊ ဘင်း၊ ဘိန်း
ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သည်များ ကိုမသောက်မစား မကစား စေနှင့်။ နိုင်နင်း အောင်
ကွပ်ညှပ်ရမည်။ တပ်ချရပ်တိုင်း လည်း တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ်
တို့၏ ခါးချပ်ခါးချပ်တို့ရောက်စေ။ ည (၄ ချက်တီး ကသည်) တချက်တီး တိုင်အောင်

လုပ် ရေး ဂြို ရေး များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ရမည်။ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံ
 တပ် ရေး အကွပ်အကြပ်တို့မှလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက် စောင့်နေစေတည်။
 သုံး ယံ မောင်း ခြေး နင်း ခတ်၍လှည့်ပတ်နှိုး ဆော် စောင့်နေထမ်း ရွက်ကြစေ။
 သင်း တို့စစ်ကူစစ် ဆောက် ပေါက် ရောက်သည့်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝမ်း များ ကိုမ
 ပြတ် ဆောက်လှမ်း စုံစမ်း စေ။ တပ် တော်ချုပ်တိုင်း လည်း ရတနာသုံး ပါး သာ
 သနာ တော် စောင့်သမာ ဒေဝနတ် တော စောင့်နတ် တောင် စောင့်နတ်ရုက္ခစိုး
 ဘုမ္မစိုး နတ်မြတ်တို့အား ထမင်း မုန့်ယိုအချိုအဆီမဲ့ ဆေး ကွမ်း လဘက်အုန်း ငှက် ပျော
 အမွှေး အထုံတို့ပြုတ်တင်လှူပသပူဇော်ပြီး လှူသည့်သနာ တော်အညစ်အကြေး ရန်အ
 လှေး ဖြစ်သောသူပုန်အင်္ဂလိပ်ကုလား လူမျိုး တို့ကိုတယောက်မကျန်အကုန်အစင်ရ၍
 အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်မည်အကြောင်း ဆုတောင်း ပစ္စနာပြု၍တင်လှူရမည်။
 သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့အကြံအစည်အရေး အကြောင်း ဂြိုသည်များ ကိုဆောက်
 လှမ်း စုံစမ်း ပြီး လှူအလုံး အရင်း ဗိုလ်တပ်နှင့်တကွချီတက်တိုက်လှန်သင့်သည်။ မချီ
 မတက်နှလုံး ရည်နှင့်သင့်ပြီး ပြေသင့်သည်များ ကိုချင်ချိန်စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။
 နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး မပြေဗိုလ် ခြေအင်အား နှင့်တကွတိုက်လှန်သိမ်း ယူရမည်အရေး
 အကြောင်း ထင်မြင်လျှင် ပေး အပ်ခန့်ထား ချီတက်စေသည့်လူ ပေါင်း ၂၀၀၀၀
 ကျော်မှာ ဗိုလ်စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး ခန့်ထား ၍တလုံး တဝတည်း တိုက်ခိုက်လုပ်
 ကြသင့်သည်။ ခွဲဝေတိုက်ခိုက်လုပ်ကြသင့်သည်များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်တိုက်လှန်လုပ်ကြ
 ရမည်။ စစ်ရေး စစ်မျှော်သည့်အရာသည်စစ်ဦး စစ်စကောင်း မှစစ်လယ်စစ်
 နှောင်း ကောင်း မည်။ စွေး တော မြွေမြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမျှတော်ကို
 ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ကြပ်ကြပ်
 ကွပ်ညှပ်တိုက်လှန် စေသင့်သူကို ရွေး ချယ်ပြီး လှူမဆိုင်း မရပ် ဆော ဆောလှူလှူ
 ရွပ်ရွပ် ခွံ့ခွံ့လုပ်ကြသိမ်း ယူသင့်သည်။ ရပ်ရပ် နေနေအခြေအမြစ်နှင့်သိမ်း ယူသင့်
 သည်အရေး ကိုဆောက်၍တိုက်လှန်လုပ်ကြသိမ်း ရွက်ရမည်။ အရေး အကြောင်း ဂြိုသ
 မှုကိုမပြတ်ကြား သိတော်မူရအောင်မြင် ဆောက် လှေ ဆောက်နှင့်ရှိခိုး သိတော်
 ဦး တင်လာစေ။ ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး တပ်မှူး သူရဲသူ
 ခက်ရဲမက်လက်နက်တို့ ကျေးဇူး သနွာ တော်မြတ်ကို စောင့်သိရှိသေစွာမထမ်း

မရွက်ဆုတ်ခွါသွေဖည်ရွှေငါးလွှဲသော်စစ်မျက်နှာကွက်သော်မည်သည့်မဆိုသတ်တန်သူကိုသတ်။ ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍ဖြတ်။ အရေးတော်ရအောင်ကြိုးစားအားထုတ်စွန့်စားထမ်းရွက်ရကွင်းပွဲလမ်းရသည့်တို့ကိုလည်း ရသည့်ပွဲလမ်းထမ်းရည်ရွက်ရည်အလျှောက်သူကောင်းပြုတော်မူမည်။ အစုအဝန်းအမည်အရည်နှင့်မှတ်သား၍လျှောက်။ ငါ့ရွှေဘုန်းတော်မြတ်ကြောင့်ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးသူရဲသူခက်ရဲမက်လက်နက်ကိုင်တို့မပင်မပန်းအင်္ဂလိပ်ကုလားလူမျိုးတို့ကိုရွှေလက်တော်သို့ရောက်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲကွင်းရသည့်ဆင်ကြီးမြင်းကြီးအမြောက်စီန်ပြောင်းသေနတ်မင်းဘဏ္ဍာနှင့်ဆိုင်သင့်သည်ကိုချန်လှပ်၍ကျန်သမျှစွဲနားအဝတ်အစားရွှေငွေဥစ္စာပစ္စည်းများမှာရသူတို့လက်ရယူစေ။ အရေးတော်ပြေကုန်လျှင်မည်သည့်အုပ်ချုပ်စောင့်နေရစ်စေ။ အမိန့်တော်မြတ်နှင့်ခေတ်တော်မူမှတ်စိုးရသည့်ဘဏ္ဍာတော်အရတော်များကိုဆောင်ယူ၍အုပ်စည်းမပျက်စေရတပ်စဉ်အတိုင်းရွှေဘဝါးတော်အောက်ပြန်လာရမည်။ အရည်အလျှောက်ရွေးကောက်ခန့်ထားသည့်နှင့်အညီဆင်ဆိုင်ရင်ထမ်းရွက်ရန်ရှိသမျှကိုငါ့အမိန့်တော်အတိုင်းမလစ်မလပ်မယုတ်မလွန်စေရ။ နေညအမြဲနှလုံးသွင်း၍စီရင်ထမ်းရွက်ရမည်။ အမိန့်တော်ကိုမတည်ပေါ့လျော့ငဲ့ကွက်၍အရေးတော်မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြံ့ခိုင်ရလျှင်ဗိုလ်မှူးစစ်ကဲနားခံတပ်ရေးအကွပ်အကြပ်ခေါင်းအကြီးမြင်းခေါင်းမြင်းစီးတပ်တို့နှစ်ခွန်းချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီးစွာသောအကွပ်တော်ကိုခံရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုတပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ (18 March 1852) ပြည့်အောက်မြစ်စဉ်ကြောင်း၊) ဟံသာဝတီကြောင်း၊ ပုသိန်ကြောင်း၊ ဓမ္မဝတီကြောင်းပြန်တမ်းကြီးအစုစုလေးဖွဲ့ကိုတဖွဲ့စီရေးပြီးလျှင်စာရေးကြီးမောင်သစ်သို့အမိန့်တော်ရေးမောင်လူကလေးအပ်သည်။ မောင်သစ်ကသက္ကလတ်အိတ်နှင့်ထည့်၍ဆိုင်ရအပ်သည်။

(လွှတ်မှတ်၊ ၁၉၇၇၊ ၂၅ - ၇)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအရှင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စက်သခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သင်း တို့သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ခိုက်သတ်ညစ်ဖမ်း
ဆီး သိမ်း ယူဆက်သရမည်ဟံသာဝတီ ကြောင့် ချီတပ်စုမှာသုံး ဆယ်မြို့စား ဝန်ကြီး
သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်ရင်ဇာကိုဗိုလ်မှူး၊ ပြည်ရွှေတောင်မြို့
ဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှမင်း ခေါင်ကျော်၊ ရွှေလက်ယာဗိုလ်မဟာမင်း
လှမင်း ကျော်ရင်ဇာတို့ကိုစစ်ကဲ၊ မဟာမင်း ခေါင်ကျော်ထင်၊ မဟာမင်း ကျော်
တို့ကိုနား ခံ၊ စာရေး ကြီး မဟာမင်း လှမင်း ထင်ကျော်၊ မဟာမင်း လှကျော်
တင်တို့ဗိုလ်တပ်ရေး ခန့်ထား ချ်ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကစည်း ဩပ်ပေးအပ်
သည့်လက်နက်ကိုင်လူ ၄၀၀၀၊ တပ်ဆောင်အမြောက် ၂၀၊ စိန်ပြောင်း ၁၀၀၊
သေနတ် ၂၉၂၀၊ လုံတိုင် ၁၉၄၉၊ အမြောက်စေ့ ၂၀၀၀၊ စိန်ပြောင်း စေ့
၁၀၀၀၀၊ ခဲလုံး ရေ ၂၀၀၀၀၊ ယမ်း ပြီး ချိန် ၃၀၀၀၊ မီး ကျောက်ပျား ရေ
၁၀၀၀၀၊ နံနံချိန် ၅၀၊ လက်ချား ချိန် ၁၀၊ သံမဏိသံချိန် ၅၀၊ ဇဝက်သံချိန် ၅၀၊
အောင်လံ ၁၀၊ အောင်စည် ၁၀၊ အောင်မောင်း ၁၀၊ မီး ပါဖိုလူ ၃၊ ပန်း
ဘဲကြမ်း ဖိုလူ ၅၊ ပညာရှိပုဏ္ဏား ၂၊ ဂြိုဟ်ပူဇော်ပုဏ္ဏား ၂၊ ဆေးသမား ၂၊
ဆရာ ၁၊ လက်သမား ၅၊ တပ်ကိရိယာအစုံအလင်စီရင်စည်း ဩပ်ပေး အပ်ခန့်
ထား ချီသွား စေကြောင်း သည်လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်သောဟံသာဝတီ၊ သံလွင်၊
ဒလမြို့များ သို့ထိပါး နှောက်ရှက်ဝင် နေသည့်သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်အမျိုး သား တို့
ကိုတယောက်မကျန်ဘမ်း ဆီး သတ်ညစ်သိမ်း ယူဆက်သရမည်အကြောင်း ဖြစ်၍ ရွှေဘ
ဝါး တော်အောက်ကအလွင်အမြန် ချီသွား စေသည်။ တပ်ပါဗိုလ်စုတပ်စုသူရဲသူခက်ရဲ
မက်လက်နက်ကိုင်တို့လမ်း ခရီး တလျှောက်မြို့ရွာများ မှာဆင်း ရဲသား တို့ပစ္စည်း
ဥစ္စာမြင်း ကျွဲနွား ဝက်ကြက်မှစ၍အရှင်မပေး သည်ကိုသစ်သီး တလုံး ဟင်း ရွက်တ
ချပ်ကိုမျှမဆွတ်မခူး မလှမယူ စေနှင့်၊ သား ပျံသမီး ပျံတို့ကိုလည်း မသိမ်း မယူ၊
ကြွေအံ၊ အရက်၊ ထန်း ရည်၊ ကဇော်၊ လှော်စာ၊ စိန်ပင်၊ ဘင်း ဘိန်း ယစ်မျိုး
နှင့်စပ်သည်များ ကိုမသောက်မစား မကစား စေနှင့်၊ ဒိဋ္ဌသုတ၌မင်္ဂလာရှိ
သည့်အချင်း အရားများ ကိုသာပြောဆိုစေ၊ မြို့မင်္ဂလာမရှိသည့်အချင်း အရားများ

ကိုမပြောမဆိုစေရကြပ်ကြပ်တည်း တည်း ဆင့်ဆိုစီရင်ချီသွား ရမည်။ တပ်တော်
ချရပ်တိုင်းလည်း ရတနာသုံး ယိုး သာသနာ စောင့်သံမာ ဒေဝနတ်။ တောစောင့်
နတ်။ တောင်စောင့်နတ်။ ရုက္ခစိုး ၊ ဘုမ္မစိုး နတ်မြတ်တို့အား ထမင်း မုန့်ယိုအချို
အဆီမဲ့ဆေး ကွမ်း လဘက်အုန်း ငှက်ပျောအမွှေး အထုံတို့ဖြင့်တင်လှူပသပူဇော်ရမည်။
ထား လှံ သေနတ်အမြောက်စိန်ပြောင်း စွဲကိုင်သူတို့မှာ မပြတ်ပြတ်ဆင်ပွတ်သတ်စေ။
အရေးအကြောင်း မရှိသည်ကိုမပြစ်မဘောက်စေနှင့်။ တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံအ
ကွပ်အကြပ်တို့မပြတ်ကြည့်ရှု၍ ကောင်း မွန်အောင်ပြုလုပ်စေ။ သေနတ်မီး မောင်း
မကောင်း ယိုယွင်း ပျက်စီး လျှင်စွဲကိုင်သူတို့ကိုအပြစ်နှင့် လျော်အောင်စီရင်။ တပ်
တော်ချရပ်လျှင်လည်း စစ်ကဲနား ခံတပ်မှူး အကွပ်အကြပ်တို့ထား ခါး ချပ်ခါးဗိုလ်ကဲ
သို့စည်း ဝေး ချီညှာချက်တီး ကသည်ခံချက်တီး တိုင်အောင်လုပ်ရေး ကြံရေး များ
ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ရမည်။ တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ်တို့မှာလည်း
တဝက်အိပ်လျှင်တဝက်စောင့်နေစေ။ တညညသုံး ယံမောင်း ကြေး နင်း ခပ်စွဲလှည့်
ပတ်နှိုး ဆော်စောင့်နေထမ်း ရွက်ကြစေ။ အရေးအကြောင်း ကိုထောက်၍သင့်
ရအရပ်ကရပ်နေပြီး လျှင်မော်ပီမြို့တွင်ရှိနေသည့်စစ်ကဲပြည်ရွှေတောင်မြို့ဝန်
ရွေး လက်ယာဗိုလ်တို့ကိုထောက်လှမ်း ၍ မော်ပီမြို့ရှိဗိုလ်စုတပ်စုရဲမက်လက်နက်
ကိုင်နှင့်အရေး တော်ပြီး ပြေတန်သည်ဗိုလ်ခြေအလုံး အရင်း နှင့်တကွချီတက်တိုက်လှံ
သင့်သည်မချီမတက်နှလုံး ရည်နှင့်သွားပြီး ပြေသင့်သည်များ ကိုချင့်ချိန်၍စီရင်ထမ်း
ရွက်ရမည်။ နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး မပြေဗိုလ်ခြေအင်အား နှင့်တကွတိုက်လှံသိမ်း ယူ
ဆက်သရမည့်အကြောင်း ထင်မြင်လျှင်ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကပေး အပ်တော်မူ
သည့်ရဲမက်လက်နက်ကိုင်စစ်ကဲပြည်ရွှေတောင်မြို့ဝန်ရွေး လက်ယာဗိုလ်တို့နှင့်ရှိသည့်
ရဲမက်လက်နက်ကိုင်လူတို့ကိုပေါင်း စည်း ၍တလုံး တဝတည်း တိုက်လှံလုပ်ကြသင့်သည်။ ခွဲ
ဝေတိုက်ခိုက်လုပ်ကြသင့်သည်များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်
အောင်တိုက်လှံလုပ်ကြထမ်း ရွက်ရမည်။ စစ်ရေး စစ်မျှော်သည့်အရာသည်တစ ကောင်း
မှဆယ်ဆကောင်း မည်ကောင်း တောမြှော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမျှတော်ကိုဖြောင့်
ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ကြပ်ကြပ်ကွပ်ညှပ်
တိုက်လှန်စေသင့်သူကိုရွေး ချယ်၍မဆိုင်း မရပ်ရွပ်ရွပ်ချန်ချန်လုပ်ကြသိမ်း ယူသင့်

သည့်ရပ်ရပ် နေ နေအ ခြေအမြစ် နှင့်သိမ်းယူသင့်သည်အ ရေး ကို ထောက်၍တိုက်
လှန်လုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည်အ ရေး အကြောင်း ဂြိုဟ်မျှကိုမပြတ်ကြား သိတော်မူ
ရအောင်ကြည်း ကြောင်း နေကြောင်း မြင်း ထောက် လှေ ထောက်ကိုဆင့်ကဲ၍
ဂြိုဟ်း သံတော်ဦး တင်ချက်များ နှင့်သိသော လောကီသက်သေခံရသောပို့စေ။
တပ်တော်ကပွဲလမ်း ကျွေးရရင်း လူတို့နှင့် လျှောက်ထား သင့်လျှင်လည်း တပ်တော်
ကလူနှင့်မပြတ်ကြား သိတော်မူရအောင် လျှောက်ထား လာစေ။ သင်း တို့ကစစ်
ကူစစ် ထောက် ပေါက် ရောက်သောသည်လမ်း ပေ၀လမ်း ၀ များ မှာလည်း မပြတ်
ထောက်လှမ်း စုံစမ်း စေ။ ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်
ရေး သူရဲသူခက်ရဲ မက်လက်နက်ကိုင်တို့ ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို စောင့်သိရှိသေ
စွာမထမ်း မရွက်ဆုတ်ခွါသွေဖီ ရှောင်လွှဲသော် စစ်မျက်နှာကွက်သော် မည်သည့်မဆို
သတ်တန်သူကိုသတ်။ ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍ဖြတ်။ အရေး တော်ရ အောင်ကြိုးစားအား ထုတ်
စွန့်စား ထမ်း ရွက်ရကဲ့သို့ပွဲလမ်း ရသူတို့ကိုလည်း ရသည့်ပွဲလမ်း ထမ်း ရည်ရွက်
ရည်အ လျှောက်သူ ကောင်း ပြုတော်မူမည်။ အစုအငန်း အမည်အရည်နှင့်မှတ်သား
၍ လျှောက်။ ငါ့ရွှေဘုန်း တော်မြတ် ကြောင့်ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူခက်ရဲ မက်လက်
နက်ကိုင်တို့မပင်မပန်း အင်္ဂလိပ်ကုလား အမျိုး သား တို့ရွှေလက် တော်သို့ရောက်
၍အရေး တော် ပြေကုန်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲတွင်ရသည့်ဆင်ကြီး မြင်း ကြီး
အမြောက်စိန် ပြောင်း သေနတ်မင်း ဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သည်ကိုချန်လှပ်၍ကျန်သမျှ
နွား အဝတ်အစား ရွှေငွေပစ္စည်း များ မှာရသူတို့လက်ရယူစေ။ အရေး တော်
ပြေကုန်လျှင် မည်သည့်အုပ်ချုပ် စောင့် နေရစ်စေအမိန့် တော်မြတ်နှင့် ခေ၀ တော်
မူမှသိမ်း ဂုံး ရသည့်ဘဏ္ဍာအရင်းများ ကိုဆောင်ယူပြီး လျှင်အုပ်စည်း မပျက်တပ်စဉ်
အတိုင်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာရမည်။ အရည်အလျှောက် ရွေး ကောက်ခန့်
ထား သည်နှင့်အညီဆင့်ဆိုစီရင်ထမ်း ရွက်ရန်ဂြိုဟ်မျှကိုငါ့အမိန့် တော်အတိုင်း မလစ်
မလပ်မယုတ်မလွန် စေရ နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း ၍စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။ အမိန့်
တော်ကိုမတည် ပေါ့လျော့ငဲ့ကွက်၍အရေး တော်မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြံ့ခိုင် ဂြိုဟ်လျှင်
ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ် ခေါင်း အကြီး မြင်း ခေါင်း
မြင်း စီး တို့နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီး စွာ သောအကွပ် တော်ကိုခံရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုတပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့ပြည့် အောက်မြစ်
 စဉ် ခြောက် : ၊ ဟံသာဝတီ ခြောက် : ၊ ပုသိန် ခြောက် : ၊ ဓညဝတီ ခြောက် : ပြန်
 တမ်း ကြီး အစုစု လေး လွှတ်ကိုတလွှတ် စီ ရေး ပြီး လွှတ်စာ ရေး ခတ်ကြီး မောင်
 သစ်သို့အမိန့် ခေါ် ရေး မောင်လူကံ လေး အပ်သည် ၊ မောင်သစ်ကသံကွလတ်အိတ်
 နှင့်ထည့်၍ ဆိုင်ရအပ်သည်) ။

(မိုး ဩဇာ ပု ၁၀၃၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
 မိန့်တော်ရှိသည်။ သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ခိုက်သတ်ညှစ်တမ်း ဆီး ဆက်
 သရမည်ပုသိန်မြို့ဝန်သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်ကိုဗိုလ်မှူး ၊ မင်း ကျော်
 ဇေယရန် အောင် ၊ မင်း လှမင်း ထင် ကျော်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ မင်း ထင်မင်း လှရန်
 အောင် ၊ မင်း ကျော်ရတနာတို့ကိုနား ခံ ၊ မင်း လှ ကျော်ထင် ၊ မင်း လှမင်း
 ကျော်တို့ကိုဗိုလ်တပ် ရေး ခန့်ထား ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကလင်း ဇင်း ဗိုလ်
 မဟာမင်း ငယ်ရတနာ နှင့်သူရဲအမှုထမ်း လူ ၁၂၀၀ ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း
 မြို့အမှုထမ်း လူ ၅၀၀ ၊ လင်း ဇင်း အမှုထမ်း လူ ၅၀၀ ၊ ပုခန်း ကြီး မြို့မြောက်
 လက်ဗိုလ်မဟာမင်း ခေါင်ရတနာ နှင့်အုပ်စုအမှုထမ်း လူ ၅၀၀ ၊ ပုခန်း ကြီး
 မြို့တောင်လက်ဗိုလ်မဟာမင်း ခေါင် ကျော်တင် နှင့်အုပ်စုအမှုထမ်း လူ ၅၀၀ ၊
 စုစုအမှုထမ်း လူ ၂၀၅၀ နှင့်ပုသိန်မြို့အမှုထမ်း လူ ၁၆၂၀ ၊ နတ်ဂွင် ရွေး အမှု
 ထမ်း လူ ၁၀၀၀ ၊ စုစု၅၄၇၀ အောင်လံ အောင်စည် အောင်မောင်း ပုသိန်
 မြို့လက်နက်တိုက်ဂြိုဟ် မြောက်စိန် ပြောင်း သေနတ်အမြောက်စေ့ ၊ စိန်စေ့ ၊ ဆေး
 ခဲယမ်း မီး ကျောက်စစ်ကိရိယာအစုံစည်း ဖြတ်ပေး အပ်၍သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်
 အမျိုး သား တို့ကိုတိုက်ခိုက်သတ်ညှစ်တမ်း ဆီး ဆက်သရမည်ချီတက်စေသည်လမ်း ခရီး
 တလျှောက်မြို့ရွာများ မှာအရှင်မပေး သည်ဥစ္စာသစ်သီး တလုံး ဟင်း ရွက်တချပ်
 ကိုမျှမဆွတ်မခူး မလှမယူစေနှင့် ၊ တပ်ပါအမှုထမ်း ရဲမက်လက်နက်ကိုတို့ကိုဖဲ ၊ ကြွေ
 အံ ၊ အရက် ၊ ကဇော် ၊ လှော်စာ ၊ စိန်ပင် ၊ ဘင်း ၊ ဘိန်း ၊ ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သည်
 များ ကိုမသောက်မစား မကစား စေနှင့် ၊ ဒိဋ္ဌသုတမြို့မင်္ဂလာရှိသည့်အချင်း အ
 ရာများ ကိုသာ ပြောဆိုစေ ၊ မြို့မင်္ဂလာမရှိသောစကား ကိုမပြောမဆိုစေနှင့် ၊
 နိုင်နင်း အောင်ကွပ်ညှပ်ရမည် ၊ လုပ်ရေး ဤရေး များ ကိုလည်း ညလေး ချက်တီး
 ကသည်တချက်တီး တိုင် အောင်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး တို့နှင့်ညှိနှိုင်း တိုင်
 ပင်ရမည် ၊ တပ်ပါအမှုထမ်း တို့မှာလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက် စောင့်နေစေ ၊
 တညည့်သုံး ယံမောင်း ကြေး နင်း ခတ်၍လှည့်ပတ်နှိုး ဆော်စောင့်နေထမ်း ရွက်
 ဤစေ ၊ သင်း တို့စစ်ကူစစ်ဆောက် ပေါက် ရေဘက်သဘည့်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝများ

ကိုလည်း မပြတ် ထောက်လှမ်း စုံစမ်း စေ၊ တပ်တော်စခန်း ချုပ်တိုင်း လည်း
 ရတနာသုံး ပါး သာသနာတော်စောင့်သမာဒေဝနတ်တော်စောင့်နတ်
 တောင်စောင့်နတ်ဂူစိုး ဘုမ္မစိုး နတ်မြတ်တို့အား ထမင်း မုန့်ယိုအချိုအဆီမဲ့
 ဆေးကွမ်း လဘက်အုန်း ငှက်ပျောအမွှေး အထုံတို့ဖြင့်တင်ပြသပူဇော်ပြီး လျှင်
 သာသနာတော်အညစ်အကြေး ရန်အလွေး ဖြစ်သောသူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး
 တို့ကိုတယောက်မကျန်အကုန်အစင်ရ၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်မည်အကြောင်း
 ဆိုတောင်း ပတ္တနာပြု၍တင်ပြရမည်။ သူပုန်အင်္ဂလိပ်အမျိုး သား တို့အကြံစီကို
 ထောက်လှမ်း စုံစမ်း ၍အလုံး အရင်း ဗိုလ်တပ် နှင့်တကွချီတက်လိုက်လုပ်သင့်သည်။
 မချီမတက်နှလုံး ရည်နှင့်သဘာဝ ပြေသင့်သည်များ ကိုချင့်ချိန်၍စီရင်ထမ်း ရွက်
 ရမည်။ နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး မပြေငိုလ်ခြေအင် အား နှင့်တကွတိုက်လုပ်သိမ်း ယူ
 ရမည်အရေး အကြောင်း ထင်မြင်လျှင်အုပ်စုအမှားလမ်း လူ၅၀၀၀ ကျော်ကိုဗိုလ်မှူး
 စစ်ကဲနား ခံတို့တလုံး တဝတည်း တိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့်သည် ခွဲဝေတိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့်
 သည်များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍တိုက်လုပ်လုပ်ကြံရမည်။ စစ်ရေး စစ်မျှော်သည်အရ
 သည်စစ်ဦး စစ်စကောင်း မှစစ်လယ်စစ်နှောင်း ကောင်း မည်ကောင်း တော်
 မြှော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား
 ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ဤပြုပြင်ကွပ်ညှပ်တိုက်လုပ် စေသင့်သူကိုရွေး ချယ်
 ပြီး လျှင်မဆိုင်း မရပ်ရွပ်ရွပ်ခွံခွံလုပ်ကြံသိမ်း ယူ သင့်သည်ရပ်ရပ် နေနေအခြေ
 အမြစ်နှင့်သိမ်း ယူသင့်သည်အရေး ကိုထောက်၍တိုက်လုပ်လုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည်။ အ
 ရေး အကြောင်း ဂျီသမျှကိုမပြတ်ကြား သိတော်မူရအောင်မြင် ထောက်လှူထောက်
 နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်လာစေ၊ ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူခက်ရဲ
 မက်လက်နက်ကိုတို့ကျေးဇူး သစ္စာတော်မြတ်ကိုစောင့်သိရှိသောစွာမထမ်း ပွက်
 ဆုတ်ခွါသွေဖီရှောင်လွှဲသော်စစ်မျက်နှာကွက်သော်မည်သည့်မဆိုသတ်တန်သူကိုသတ်၊
 ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍ဖြတ်၊ အရေး တော်ရအောင်ကြိုး စား အား ထုတ်စွန့်စားထမ်း
 ရွက်ရကွပ်ပွဲလမ်း ရသသူတို့ကိုလည်း ရသည့်ပွဲလမ်း ထမ်း ရည်ရွက်ရည်အလျောက်သူ
 ကောင်း ပြုတော်မူမည်။ အစုအဝန်း အမည်အရည်နှင့်မှတ်သား ၍လျှောက်၊ ငါ့
 ရွှေဘုန်း တော်မြတ်ကြောင့်ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူခက်ရဲ မက်လက်နက်ကိုတို့မပင်

မပန်း အင်္ဂလိပ်ကလေး လူမျိုး တို့ ရွှေလက် တော်သို့ ရောက်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။
 တိုက်ပွဲတွင် ရသည့်ဆင်ကြီး မြင်း ကြီး အမြောက်စီနီ ပြောင်း သေနတ်မင်း ဘဏ္ဍာ
 နှင့်ဆိုင်သင့်သည်ကိုလှုပ်၍ ကုန်သမျှကွဲနား အဝတ်အစား ရွှေငွေဥစ္စာပစ္စည်း
 များ ကိုရသူတို့လက်ရယူစေ။ အရေး တော် ပြေကုန်လျှင် မည်သည့်အရာမျှ ချုပ်စေ၍
 နေရစ်စေအမိန့် တော်မြတ်နှင့်ခန့်ထား၍ ခေတ်တော် မူမှသိမ်း ခုံး ရသည့်
 ဘဏ္ဍာအရာများ ကိုဆောင်ယူပြီး လျှင်အုပ်စည်း မပျက်စေရတပ်စဉ်အတိုင်း
 ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာရမည်။ အရည်အချင်း ရွေး ကောက်ခန့်ထား
 သည့်နှင့်အညီဆင့်ဆိုစီရင်ထမ်း ရွက်ရန်ရှိသမျှကို ငါ့အမိန့် တော်အတိုင်း မလစ်မလပ်
 မယုတ်မလွန် စေရ နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း၍ စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။ အမိန့်တော်
 ကိုမတည်။ ပေါ့လျော့ငဲ့ကွက်၍ အရေး တော် မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြံ့ကြာရှိရလျှင်
 ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ် ခေါင်း အကြီး မြင်း စီး ဖြင်း ခေါင်း
 တစုတို့နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီး စွာ သောအကွပ် တော်ကိုခံရမည်။

(သတ္တရသတ် ၂၁၃ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ပြည့်အောက်မြစ်^{18 March 1852}
 စဉ်ကြောင်း ၊ ဟံသာဝတီကြောင်း ၊ ပုသိန်ကြောင်း ၊ ဓညဝတီကြောင်း ပြန်
 တမ်း ကြီး အစုစုလေး လွှာကိုတလွှာစီ ရေးပြီး လျှင်စာရေး တော်ကြီး မောင်
 သစ်သို့အမိန့်တော်ရေး မောင်း လူကလေး အပ်သည်။ မောက်သစ်ကသက္ကလတ်အိတ်
 နှင့်ထည်၍ဆိုင်ရာအပ်သည်။)။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၁၀၃၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
 မိန့်တော်ရှိသည်။ ခေတ္တဝတီ ကြောင်း ချီလက်ဝဲဝင်း များ သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှ
 မဟာမင်း ခေါင်ကိုဗိုလ်များ ၊ ရဲဘက်မြင်း တပ်ဗိုလ်မဟာမင်း ထင်မင်း ကျော်
 ကိုလက်ဝဲစစ်ကဲ ၊ ရွှေပြည် သေနတ်ဗိုလ်မဟာမင်း ကျော်ကိုလက်ယာစစ်ကဲ၊ ကင်း
 ထား ကုလား ၊ ဂျီသေနတ်ဗိုလ်မဟာမင်း လှမင်း ထင်ရသော ၊ မဟာမင်း လှတိမ်
 ကြား မင်း ခေါင်တို့ကိုနား ခံခန့်ထား ၍ ရဲဘက်မြင်း အမှုထမ်း လူ ၈၀၆၂ ကင်း
 ထား ကုလား ၊ ဂျီအမှုထမ်း လူ ၂၄၈၂ နောက်ဝန်း ကျင်အမှုထမ်း လူ ၁၀၀၂ ၊ ရွှေပြည်
 သေနတ်အမှုထမ်း လူ ၂၀၀၂ နောက်ဝင်း ဘုန်း တော်ဖြူစင်အမှုထမ်း လူ ၈၀၂ ယင်း
 တော်မြို့အမှုထမ်း လူ ၁၀၀၂ ၊ ပင်း မြို့အမှုထမ်း လူ ၁၅၀၂ ၊ လှိုင်း တက်မြို့အမှုထမ်း ၅၀၂
 မြေလက်မြို့ရွာအမှုထမ်း လူ ၃၁၀၅ ၊ ဘုန်း တော်ဖြူစင်စုအမှုထမ်း လူ ၅၀၂ ၊ ဝန်းသို
 မြို့အမှုထမ်း လူ ၁၅၀၂ ၊ အမြောက်အစုသား ၁၂ ၊ စုစုလူ ၅၀၀၀ ကျော်ကိုအုပ်ချုပ်၍
 အောင်လံ ၈၂ ၊ အောင်စည် ၄၂ ၊ အောင်မောင်း ၄၂ ၊ သေနတ် ၂၂ ၊ အမြောက်
 စိန်ပြောင်း ၊ အမြောက်စေ့ ၊ စိန်စေ့ ၊ ခဲယမ်း မီး ကျောက်များ နှင့်တပ်ကိရိ
 ယာအစုံစည်း ကြပ်ပေး အပ်ပြီး လွှင်သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်အမျိုး သား တို့ကိုတိုက်ခိုက်
 ဘမ်း ဆီး သတ်ညစ်ရမည်ဖြစ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ချီတက်စေသည်။ အလွင်အမြန်
 ချီသွား ပြီး လွှင်လမ်း ခရီး ဟု လျှောက်မြို့ရွာများ မှာအရှင်မပေး သည်ကိုသစ်သီး
 တလုံး ဟင်း ရွက်တချပ်ကိုမျှ မဆွတ်မခူး မလှမယူ စေနှင့် ၊ တပ်ပါဆင်မြင်း များ ကို
 လည်း လမ်း ခရီး ကမစီး မနင်း စေနှင့် ၊ ဝလင် အောင် ကျွေး မွေး စေ ၊ ဒိဌ
 သုတ မြို့မင်္ဂလာ ဂြိုဟ်သည့်အချင်း အရသာများ ကိုသာ ပြောစေ ၊ မြို့မင်္ဂလာ မဂြိုဟ်သည့်စက်
 မပြောမဆို စေနှင့် ၊ အမှုထမ်း ရဲမက်လက်နက်တိုင်တို့ကို ဖဲ ၊ ကြွေအံ ၊ အရက် ၊ ကစော်
 လှော်စာ ၊ စိမ်ပင် ၊ ဘင်း ၊ ဘိန်း ၊ ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သည်များ ကိုမသောက်မစား
 မကစားစေနှင့် ၊ နိုင်နင်း အောင်ကွပ်ညှပ်ရမည် ၊ တပ်တော်ချုပ်တိုင်း လည်း
 တပ်များ စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ်တို့၏ ခဲချပ်ချီ ဗိုလ်တို့သို့ ရောက်စေ ၊
 ညည်ကိုလည်း တချက်တီး တိုင် အောင်လုပ်ရေး ကြံရေး များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ရမည် ၊
 ဗိုလ်များ စစ်ကဲနား ခံအကွပ်အကြပ်တို့မှာလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက် စောင့်နေစေ ၊

တညည့်သုံး ယံ မေဝင်း ခြေ နင်း ခတ်၍လှည့်ပတ်နှိုး ဆော် စောင့်နေထမ်း ရွက်
 ခြေစေ။ သင်း တို့စစ်ကူစစ် ဆောက် ပေါက် ရေဘက်သဘည့်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝ
 များ ကိုမပြတ် ဆောက်လှမ်း စုံစမ်း စေ။ တပ် တော်စခန်း ချရပ်တိုင်း လည်း
 ရတနာသုံး ပါး သာသနာ တော် စောင့်နတ်သမာ ဒေဝနတ် လော စောင့်နတ်
 တောင် စောင့်နတ်ဂုဏ္ဍစိုး ဘုမ္မစိုး နတ်မြတ်တို့အား ထမင်း မုန့်ယိုအချိုအဆီမဲ့
 ဆေး ကွမ်း လဘက်အုန်း ငှက် ပျောအမွှေး အထုံတို့ဖြင့်တင်လှူပသပူ ဇောပြီး လျှင်
 သာသနာ တော်အညစ်အ ခြေ ရန်အလွေး ဖြစ် သောသူပုန်အင်္ဂလိပ်ကုလား လူမျိုး
 တို့ကိုမ နှိပ်ကွပ်မကျန်အကုန်အစင်ရ၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်မည်အကြောင်း ဆု
 တောင်း ပဌနာပြု၍တင်လှူရမည်။ ခဉ်ဝတီမြို့သို့ ရောက်လျှင် ဆောက်လှမ်း စုံစမ်း
 ၍အလုံး အရင်း ဗိုလ်တပ်နှင့်တကွ ချီတက်တိုက်လှန်သင့်သည်။ မချီမတက်နှလုံး ရည်နှင့်
 သာပြီး ပြေသင့်သည် များ ကိုချင့်ချိန်၍စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး
 မပြေဗိုလ် ခြေအင်အား နှင့်တကွတိုက်လှန်သိမ်း ယူရမည်အရေး အကြောင်း တင်
 မြင်လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကပါသည်။ ရဲမက် တော်အမျှထမ်း လူ၅၀၀၀ ကျော်
 တို့ကိုဗိုလ်စစ်ကဲနား ခံခန့်ထား ၍တလုံး တဝတည်း တိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့်သည်။ ခွဲဝေ
 တိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့်သည် များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍တိုက်လှန်လုပ်ကြံရမည်။ စစ်ရေး
 စစ်မျှော်သည်အရသာသည်စစ်ဦး စစ်စကောင်း မှစစ်လယ်စစ် နှောင်း ကောင်း
 မည်။ စောင့် မြှော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမျှတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး
 ကြီး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ဤဤဝံ့ဝံ့ဝံ့ဝံ့တိုက်လှန် စေသင့်
 သူကို ရွေး ချယ်ပြီး လျှင်မဆိုင်း မရပ် ဆော ဆောလျှင်လျှင် ရွပ်ရွပ် ချံ့ချံ့လုပ်ကြံသိမ်း
 ယူသင့်သည်။ ရပ်ရပ် နေနေအခြေအမြစ်နှင့်သိမ်း ယူသင့်သည်အရေး ကို ဆောက်၍
 တိုက်လှန်လုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည်။ အရေး အကြောင်း ဂြိုဟ်မျှကိုမပြတ်ကြား သိတော်
 မူရ အောင်မြင် ဆောက်လူ ဆောက်နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်လာ စေ။ ခန့်တော်
 မူသည့်ဗိုလ်များ တပ်များ သူရဲသူခက်ရဲမက်လက်နက်ကိုတို့ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို
 စောင့်သိရို သေစွာမထမ်း မရွက်ဆုတ်ခွါသွေဖီ ရှောင်လွှဲ သော်စစ်မျက်နှာကွက်
 သော်မည်သသူမဆိုသတ်တန်သူကိုသတ်။ ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍ဖြတ်။ အရေး တော်ရအောင်
 ကြိုး စား အား ထုတ်စွန့်စား ထမ်း ရွက်ရဘွဲ့ငှာပွဲလမ်း ရသသူတို့ကိုလည်း ရသည့်ပွဲ

လမ်း ထမ်း ရည်ရွယ်ချက်အရ လျှောက်ထား တောင်း ပြု တော် မူ မည်။ အစုအဝန်း အမည်အရည်မှတ်သား ၍ လျှောက်။ ငါ့ ရွေးကောက်ပွဲ အား တော်မြတ် ကြောင့် ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူခက်ရဲ မက်လက် နက်ကိုင်းတို့ မပင် မပန်း အင်္ဂလိပ်ကုလား လူမျိုး တို့ကို ရွေးလက် တော် ရောက်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲတွင် ရသည့်ဆင်ကြီး မြင်း ကြီး အမြောက်စိန် ပြောင်း သေနတ်မင်း ဘဏ္ဍာဆိုင်သည်များ ကိုချန်လှပ်၍ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အဝတ်အစား ရွှေငွေ ဥစ္စာပစ္စည်း များ မှာရသူတို့လက်ရယူ စေ။ အရေး တော် ပြေကုန်လျှင် မည်သည့်အရာ အုပ်ချုပ် စေသင့် နေရစ် စေအမိန့် တော်မြတ်နှင့် ခန့်ထား ၍ ခေတ်တော် မူမှသိမ်းရုံး ရသည့်ဘဏ္ဍာအရာ များ ကို ဆောင်ယူပြီး လျှင်အုပ်စည်း မပျက် စေရတပ်စဉ်အတိုင်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာ ရမည်။ အရည်အလျောက် ရွေး ကောက်ခန့်ထား သည်နှင့်အညီဆင့်ဆိုစီရင်ထမ်း ရွက်ရန်ရှိသမျှကို ငါ့အမိန့် တော်အတိုင်း မလစ်မလပ် မယုတ်မလွန် စေရ။ နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း ၍ စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။ အမိန့်တော်ကို မတည် ပေါ့ လျော့ငဲ့ကွက်၍ အရေး တော် မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြုံကြာ ရှိရလျှင် ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး အကွပ်အကြပ် ခေါင်း အကြီး မြင်း ခေါင်း မြင်းစီးတစုတို့နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီး စွာ သောအကွပ် တော်ကို ခံရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ (18 March 1852) ပြည့်အောက်မြစ်စဉ် ကြောင်း၊) ဟံသာဝတီ ကြောင်း ၊ ပုသိန် ကြောင်း ၊ ဓညဝတီ ကြောင်း ပြန်တမ်း ကြီး လေး လွှာကိုတလွှာစီ ရေး ပြီး လျှင်စာ ရေး တော်ကြီး မေောင်သစ်သို့ အမိန့် တော် ရေး မေောင်လူက လေး အပ်သည်။ မေောင်သစ်ကသက္ကလတ်အိတ်နှင့်ထည့်၍ ဆိုင်ရအပ်သည်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၁၀၃၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သူပုန်ကုလား အင်္ဂလိပ်အမျိုး သား တို့ကိုတိုက်ခိုက်တံမ်း ဆီး သတ်
ညှစ်သိမ်း ယူဆက်သရမည် ဝေ့ဘဝါး တော်အောက်ကချီတက်စေသည်။ မြို့ရွာအစုအမှ
ထမ်း လက်နက်ကိုလူ ၈၀၀၀ ကျော်မှာ တောင်တွင်း ကြီး မြို့ဝန်မင်း ရဲမင်း
ခေါင်ကျော်ကိုဗိုလ်မှူး ၊ ဝေ့ပြည်ရန် အောင်မြင်း တပ်ဗိုလ်မဟာမင်း လှမင်း
ခေါင်သူရိန်ကိုလက်ဝဲစစ်ကဲ ၊ ဝေ့ပြည်ရန် အောင်မြင်း တပ်ဗိုလ်မဟာမင်း ထင်
ကျော်ခေါင်ကိုလက်ယာစစ်ကဲ ၊ ရမည်း သင်း ဗိုလ်မဟာမင်း ကျော်မင်း ခေါင်၊
ပင်း တလဲဗိုလ်မဟာမင်း လှနန္ဒရတောတို့ကိုနား ခံ ၊ မင်း ခေါင်ရတနာမင်း
ခေါင်သူရိန် ကျော်တို့ကိုဗိုလ်တပ်ရေး ခန့်ထား၍ တောင်တွင်း ကြီး မြို့အမှထမ်း
လူ ၃၀၀၀ ၊ ဝေ့ပြည်ရန် အောင်မြင်း အစုအမှထမ်း လူ ၁၀၀၀ ၊ ပင်း တလဲမြို့
အမှထမ်း လူ ၅၀၀ ၊ ရမည်း သင်း မြို့အမှထမ်း လူ ၅၀၀ များ နှင့် မုတ္တမမြို့ရှိရင်း
အမှထမ်း လူ ၁၃၀၀ ၊ တောင်ငူမြို့အမှထမ်း လူ ၁၀၀၀ ၊ ဝေ့ကျင်မြို့အမှထမ်း လူ
၅၀၀ ၊ စစ်တောင်း မြို့အမှထမ်း လူ ၅၀၀ ၊ ကျောက်မော်မြို့အမှထမ်း လူ ၅၀၀ ၊
ပေါင်း ၃၈၀၀ စုစုလူ ၈၀၀၀ များ ကိုချုပ်အုပ်၍ အောင်လံဂါ အောင်စည်ငှါ
အောင်မောင်း ငှါ သေနတ်ထား လှံအမြောက်စိန်ပြောင်း ၊ အမြောက်စေ့
စိန်စေ့၊ ခဲယမ်း မီး ကျောက်များ နှင့် ဆေးသမား ၁၂ ဆက္က ၁၁ ၊ စစ်ကိရိယာ
အစုံစည်း ဩဝံ ပေး အပ်ပြီး လျှင် ဝေ့ဘဝါး တော်အောက်ကချီတက်စေသည်။ အလှင်
အမြန်ချီသွား ပြီး လျှင်လမ်း ခရီး တလျှောက်မြို့ရွာများ မှာအဂွင်မပေး သည်
ဥစ္စာသစ်သီး တလုံး တင်း ဂွက်တချပ်ကိုမျှမဆွတ်မခူး မလူမယူစေနှင့် ၊ တပ်ပါဆင်
မြင်း များ ကိုလည်း လမ်း ခရီး ကမစီး မနင်း စေနှင့် ၊ ဝလင်အောင် ကျွေးမွေး
စေ ၊ ဒိဋ္ဌသုတမြို့မင်္ဂလာရှိသည့်အချင်း အရားများ ကိုသာ ပြောဆိုစေ ၊ မြို့မင်္ဂလာ
မရှိသည့်စကား ကိုမပြောမဆိုစေနှင့် ၊ အမှထမ်း ရဲမက်လက်နက်ကိုတို့ကိုဖဲကြွေအံ ၊
အရက်၊ ကဇော်၊ လှော်စာ၊ စိန်ပင်၊ ဘင်း ၊ ဘိန်း ၊ ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သည်များ
ကိုမသောက်မစား မကစား စေနှင့် ၊ နိုင်နင်း အောင်ကွပ်ညှပ်ရမည် ၊ တပ်
တော်ချုပ်တိုင်း လည်း တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး အကွပ်အကြပ်တို့ခါး လှံခါး

ချပ်ခါဗိုလ်တဲသို့ ရေခက် စေ။ ညှဉ်ချက်တီး ကသညိတချက်တီး တိုင် အောင်လုပ် ရေး
 ဤ ရေး များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ရမည်။ ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး အကွပ်
 အပြစ်တို့မှာလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက် စေသင့်နေစေ။ တညည့်သုံး ယံ မေောင်း
 ဖြေး နင်း ခတ်၍လှည့်ပတ်နှိုး ဆော် စေသင့်နေထမ်း ရွက်ဤ စေ။ သင်း တို့စစ်
 ကူစစ် ဆောက် ပေါက် ရေခက်သသည့်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝေးများ ကိုမပြတ် ဆောက်
 လှမ်း စုံစမ်း စေ။ တပ် တော်စခန်း ချုပ်တိုင်း လည်း ရတနာသုံး ပါး သာသ
 နာ တော် စေသင့်သမာ ဒေဝနတ် တော စေသင့်နတ် တောင် စေသင့်နတ်ဂူစွဲစိုး
 ဘုမ္မစိုး နတ်မြတ်တို့အား ထမင်း မုန့်ယိုအချိုအသိမ် ဆေး ကွမ်း လက်ကုန်း ငှက် ငွေ
 အမွှေး အထုံတို့ဖြင့်တင်လှူပသပူ ဇော်ပြီး လှိုင်သသနာ တော်အညစ်အကြေး ရန်
 အလှေး ဖြစ် သေသုပုန်အင်္ဂလိပ်ကုလား လူမျိုး တို့ကိုတ ဆောက်မကျန်အကုန်အစင်
 ရ၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်မည်အကြောင်း ဆုတောင်း ပဌနာပြု၍တင်လှူရ
 မည်။ မုတ္တမမြို့သို့ ရေခက်လျှင် ဆောက်လှမ်း စုံစမ်း ၍အလုံး အရင်း ဗိုလ်တပ်နှင့်
 တကွချီတက်တိုက်လှန်သင့်သည်။ မချီမတက်နှလုံး ရည်နှင့်သသပြီး ပြေသင့်သည်များ
 ကိုချင့်ချိန်၍ စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။ နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး မပြေဗိုလ် ခြေအင်အား
 နှင့်တကွတိုက်လှန်သိမ်း ယူသင့်သည်အရေး အကြောင်း ထင်မြင်လျှင် ရွှေဘဝါး တော်
 အောက်ကပါသည့်ရဲမက် တော် ၅၀၀ ကျော် မုတ္တမမြို့တွင်ရှိ နှင့်သည့်အမှတ်လမ်း လူ
 ၁၃၀၀ ကျော် စုစုလူ ၈၀၀ ကိုဗိုလ်စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး ခန့်ထား ၍တလုံး တ
 ဝတည်း တိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့်သည်များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍တိုက်လှန်လုပ်ကြံရမည်။
 စစ်ရေး စစ်မျှော်သည့်အရသည့်စစ်ဦး စစ်စကောင်း မှစစ်လယ်စစ် နှောင်း
 ကောင်း မည်စွေး တော မြော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမျှတော်ကို ဖြေသင့်ဖြေသင့်
 ရိုး ရိုး ဤး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ဤပ်ဤပ်ကွပ်ညှပ်တိုက်လှန်
 စေသင့်သူကို ရွေး ချယ်ပြီး လျှင်မဆိုင်း မရပ် ဆော ဆောလျင်လျင် ရွပ်ရွပ်ခွံခွံသိမ်း
 ယူသင့်သည်။ ရပ်ရပ် နေ နေအခြေအမြစ် နှင့်သိမ်း ယူသင့်သည်အရေး ကို ဆောက်၍
 တိုက်လှန်လုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည်။ အရေး အကြောင်း ရှိသမျှကိုမပြတ်ကြား သိတော်
 မူရအောင်မြင်း ဆောက်လူ ဆောက်နှင့်ရှိခိုး သိတော်ဦး တင်လာစေ။ ခန့်တော်
 မူသည့်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး တပ်မှူး သူရဲသူခက်ရဲမက်လက်နက်တို့ကို ကျေး

ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို စောင့်သိ၍ သေစွာ မထမ်း မရွက်ဆုတ်ခွါသွေဖီရှောင်
လွှဲသော် စစ်မျက်နှာကွက်သော် မည်သည့်မဆိုးသတ်တန်သူကိုသတ်ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍
ဖြတ်။ အရေး တော်ရအောင်ကြိုးစားအားထုတ်စွန့်စားထမ်းရွက်ရကဲ့သို့
ပွဲလမ်းရသည့်တို့လည်း ရသည့်ပွဲလမ်းထမ်းရည်ရွက်ရည်အလျှောက်သူကောင်း
ပြုတော်မူမည်အစုအဝေးအရည်နှင်းမှတ်သား၍လျှောက်။ ငါ့ရွှေဘုန်းတော်မြတ်
ကြောင့်ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးသူရဲသူခက်ရဲမက်လက်နက်ကိုတို့မပင်မဝန်းအင်္ဂလိပ်က
လားလူမျိုးတို့ကိုရွှေလက်တော်သို့ရောက်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲတွင်ရသည့်
ဆင်ကြီးမြင်းကြီးအမြောက်စိန်ပြောင်းသေနတ်မင်းဘဏ္ဍာနှင့်ဆိုင်သင့်သည်
ကိုချန်လှပ်၍ကျန်သမျှကွဲနားအဝတ်အစားရွှေငွေဥစ္စာပစ္စည်းများမှာရသူ
တို့လက်ရယူစေ။ အရေးတော်ပြေကုန်လျှင်မည်သည့်အုပ်ချုပ်စောင့်နေရစိစေ
အမိန့်တော်မြတ်နှင့်ခေတ်တော်မူမှည့်မိုးရုံးရသည့်ဘဏ္ဍာအရင်းများကိုဆောင်
ယူပြီးလျှင်အုပ်စည်းမပျက်စေရ။ တပ်စဉ်အတိုင်းရွှေဘဝါးတော်အောက်ပြန်လိ
ရမည်။ အရည်အလျှောက်ရွေးကောက်ခန့်ထားသည့်နှင့်အညီဆင့်ဆိုစီရင်ထမ်းရွက်
ရန်ရှိသမျှကိုငါ့အမိန့်တော်အတိုင်းမလစ်မလပ်မယုတ်မလွန်စေရ။ နေ့ညအမြဲနှလုံး
သွင်း၍စီရင်ထမ်းရွက်ရမည်။ အမိန့်တော်ကိုမတည်ပေါ့လျော့ငဲ့ကွက်၍အရေးတော်
မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြုံကြုံ၍ရလျှင်ဗိုလ်မှူးစစ်ကဲနားခံတပ်ရေးအဖွဲ့အကြပ်
ခေါင်းအကြီးမြင်းခေါင်းမြင်းစီးတစ်တို့နှစ်ခွန်းချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီး
စွာသောအကွပ်တော်ကိုခံရမည်။

20 March

1852

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၃ ခုတန်ခူးလဆန်း ၁ ရက် နေ့ဖွတ်တက်ညီလာခံမဝင်မီ
ကျောက်မော်မင်းကြီး၊ စစ်တောင်းမင်းကြီး၊ ကျောက်ပန်းတောင်း
မင်းကြီး၊ (သုံးဆယ်မင်းကြီးများမှာပြဿအစီရင်ခံပြီးလျှင်စာရေးတော်ကြီး
ဦးကွမ်းလှိုအပ်သည်။ ဦးကွန်းကသက္ကလတ်အိတ်နှင့်ထည့်၍ဆိုင်ရာအပ်သည်။) ။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၁၀၃၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအရှင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သံတော်ဆင်မင်း ကြီး မဟာမင်း ဂွသင်္ဃိယာ (ဦး သင်) ကို
အတွင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း သံတော်ဆင်မင်း
ကြီး မဟာမင်း ဂွသင်္ဃိယာ (ဦး သင်) သည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စေတင်
သိရှိသေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကျိုးစား အား ထုတ်တမ်း ရွက်
သော ကြောင့်အမည် နေရာအဆောင်အရွက်အထိုက်အလိုက်သနား ပြုစုခန့်ထား
တော်မူသည်အတိုင်း အမှုတော်ကိုမသွေမတိကျိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါတမ်း
ရွက်စီရင်သည်။ စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း အလုံး စုံကိုလည်း ကျွမ်းသိနား လည်သည့်အ
ထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အတွင်း ဝန်
ခန့်တော်မူသည်။ အတွင်း ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအချွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်
အတွင်း တော်စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း မှစ၍ပြည်ရေး ရွာမှုအလုံး စုံကိုကုန်တွင် ပြေ
လည်အောင် ရွှေ့ကပ်ထား ပြန်ဆိုစီရင်ရသောသူဖြစ်သည်။ ဓမ္မဝတ်၊ ရာဇဝတ်၊
လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်းသိနား လည်သည့်နှင်အညီရှေး အတွင်းဝန်
တို့ခန့်ထား စီရင်သည့် ရွှေနန်း ရိုး ထုံး စံကို ဆောက်၍ခန့်ထား စီရင် ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား^{3 August} ခင်ပြား တွင်¹⁸⁵²

ပြန် ။

(မေတ္တာ လှစိစု၊ ကုန်းတ၊ ၁၉၆၇၊ ၁၀၀၇)

မုတ္တမ ဧကံ ချီဇိုလ် မှူး တောငံတွင်း ကြီး မြို့ဝန်မင်း ရဲမင်း ခေါင် ကျော်ကို
 ဝန်ကြီး (သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လှသီဟသူ) သတိုး မင်း လှမဟာသီဟသူ၊ သတိုးသုဓမ္မ
 မဟာမင်း ခေါင်၊ သတိုး မင်း ကြီး မဟာသက် တော်ရှည်တို့နှင့် ဘက်၍ ဝန်ကြီး ခန့်၊
 သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံမဟာမင်း တင်မင်း
 လှရဘူတထင်ပြန်။

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေမြေအရှင်အနွယ်ဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
 မိန့်တော်ရှိသည်။ မုတ္တမ ဧကံ ချီဇိုလ် မှူး တောငံတွင်း ကြီး မြို့ဝန်မင်း ရဲ
 မင်း ခေါင် ကျော်ကို ဝန်ကြီး ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ ကြောင်း လည်း
 မုတ္တမ ဧကံ ချီဇိုလ် မှူး တောငံတွင်း ကြီး မြို့ဝန်မင်း ရဲမင်း ခေါင် ကျော်
 သည်မင်္ဂလာအိမ် တော်စံ တော်မူစဉ်ကပင် ကျေး အူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်
 သိရှိ သေစွာအမှုတော်ကိုယ် မီး ရွက်သည်။ ရွှေလက်ထက် တော်တွင်လည်း မသွေမဖီ
 အမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြီး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်ဖြစ်၍ အ
 မည် နေရာအဆိုင်အရွက်အထိုက်အလိုက်သနား ပြုစု တော်မူသည်။ အတွင်း မှုစုစုခပ်
 သိမ်း သော စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း အလုံး စုံကိုကျွမ်း သိနား လည်သည့်အထူး သဖြင့်ယုံ
 မှတ်သနား တော်မူသည်။ ထိုတော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မင်း ညီမင်း သား မှူး
 တော်မတ် တော်ထွန် တော်မျိုး အပေါင်း တို့တွင်အကြောင်း အရည်ကို ရွေး ချယ်စီ
 စစ်၍အဂ္ဂမဟာ သေနာပတိအချုပ်ကြီး အကိုင်ကြီး တို့အရ နှင့် ဝန်ကြီး ခန့်တော်
 မူသည်။ ဝန်ကြီး ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ရာဇဌာနီ
 ရွှေပြည် တော်ကြီး မှစ၍အခြေအရံများ သောတိုင်း နိုင်ငံအနီး အဝေး ပြည်ရေး
 ရွာမျှခပ်သိမ်း သော စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း အလုံး စုံကို မျှော်ထားသော သနာ
 တော်ထွန်း ပပွင့်လင်း ကြောင်း အကျိုး စီး ပွား တော်များ ရှိသား တော်အစဉ်
 မြေး တော်အဆက်တိုင်း ကား နိုင်ငံ တော်စည်ပင်သာယာ ကြောင်း များ ကိုအမြဲ
 နှလုံး သွင်း ၍ ခမ္မဝတ်၊ ရာဇဝတ်၊ လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်း သိ
 နား လည်သည်နှင့်အညီ ရွေး အဂ္ဂမဟာ သေနာပတိတို့အင်ကို ထောက်၍ ဝန်တို့နှင့်
 ညီညွတ်စွာ ခန့်ထား စီရင်။

4 August 1852

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့ ကျောက်မော်မင်းကြီး
ကိုဝန်မင်းကြီး နှစ်ပါး ကိုလျှောက်ပြီး လျှင်နေ့ညီလာခံစုံတွင်မင်းတုန်းမင်းကို
အမိန့်တော်ခံပြီး စာရေးကြီး ဦးကွန်း ၊ စာရေးငဝိုး ကိုအပ်သည်။
(မျိုးကြည် ၊ ပု ၊ ၆၁၉ ၊ ကုန်းတော်စည် ၇ ၊ ၁၀၇)

ငြိမ်း ကိုဝန်ကြီး အရ နှင့်သူ ဟောင်း ပြုတော် မူ၍ ဟံသာဝတီ ဧကောင်း အရေး
 တော်ထွင်အချုပ်အနှုတ်ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေသည်ကို ရှာဖွေတော် ဧကောင်း
 ကိုမထောက်မကြောက်တတ်ပါရဲ့မက်တော်မြို့ကျေး ရွာများ ကိုမအုပ်မကွပ်နိုင်
 အရေး တော်ပျက်၍ ဆုတ်ခွါသူဖြစ်သည်။ သင့်ကိုအရသာအထူး စား ကျေး မြို့ရွာအ
 အုပ်အထိန်း ဂြိုသည်များ ကိုနှုတ်၍တပ်ဦး တော်မှီငယ်သား ထမ်း နှင့်ထမ်း ရွက်
 စေ။ ဟံသာဝတီ ဧကောင်း ချီတက်ထမ်း ရွက် စေသည်ဗိုလ်စုတပ်စုမြို့ဝန်မြို့အုပ်မြို့
 သူကြီး တပ်ပါရဲ့မက်တို့မှာ ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား သတိုး သုဓမ္မမဟာမင်း
 ခေါင်ကိုဗိုလ်မှူး ဗိုလ်ချုပ်ခန့်၍ကုလား သူပုန်တို့ကိုတိုက်ဖျက်သတ်ညစ်သိမ်း ယူဆက်သ
 စေ။ အောက်တပြင်မြစ်စဉ်မြို့ကျေး ရွာမှာမြို့ရွာအင်အား ကိုထောက်၍ထမ်း
 ခြေရွက် ခြေအကြီး အအုပ်ခန့်ထား ထမ်း ရွက်ရန်ဂြိုသည်များ ကိုအရေး ကိုချင့်
 ချိန်ပြီး လွှတ်ဗိုလ်မှူး ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး သုဓမ္မမဟာ
 မင်း ခေါင်ကခန့်ထား စည်း ဖြတ်ထမ်း ရွက် စေ။ ဓညဝတီ ဧကောင်း ၊ ပုသိန်
 ဧကောင်း ၊ မုတ္တမ ဧကောင်း ချီတက်ထမ်း ရွက် စေသည်တပ်စုကိုလည်း ဟံသာဝတီ
 ဧကောင်း ချီဗိုလ်မှူး ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား သတိုး သုဓမ္မမဟာမင်း
 ခေါင်ကလှမ်း ကမ်း ဆင့်ဆိုစေ။ ဓညဝတီ ဧကောင်း ချီဗိုလ်မှူး လက်ဝဲဝင်း တော်
 မှူး သတိုး မင်း ကြီး မင်း လှမဟာမင်း ခေါင်မှာမိုး ကလမြစ် ရေချောင်း
 မြောင်း ပြည်လျှမ်း သည်အခါဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရင်း စတု၊ စလင်း ၊ လယ်ကိုင်း
 မင်း တုန်း တောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ကျေး ရွာများ ကအမှားလှတို့ကိုချန်
 ထား ၍ ကျန်အစုအမှားထမ်း မြစ်စဉ်မြို့ရွာအမှားထမ်း လူတို့နှင့်အုပ်ချုပ်ပြီး လွှတ်ဟံ
 သာဝတီ ဧကောင်း ဗိုလ်မှူး ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး သုဓမ္မ
 မဟာမင်း ခေါင်တပ်မှာဆင့်ဆိုရသနာခံထမ်း ရွက် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား 10 August 1852
 မဟာမင်း လှသိင်္ခသူထင်ပြန်။

(မျိုး ဖြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀ ကုန်း၊ ၁၈၆၇ ၁၀၀)

ပြုလုပ်စေ၊) သေနတ်မီး မောင်း မကောင်း ပျက်စီး ယိုယွင်း ဂြိုဟ်စွဲကိုင်သူတို့ ကိုအပြစ်နှင့် ဂြိုဟ် အောင်စီရင်၊ တပ်တော်ချုပ်လည်း စစ်ကဲနား ခံတပ် များ အတွက်အကြပ်တို့မီး ခါး ချပ်ခါးစိုက်လှည့်စည်း ဝေး ချီညှဉ်ချက်တီး ကသည်ခချက် တီး တိုင် အောင်လုပ် ရေး ဤ ရေး များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ရမည်၊ တပ်များ စစ် ကဲနား ခံတပ် ရေး အတွက်အကြပ်တို့မှလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက် စောင့် နေစေ၊ တညညှိသုံး ယံ မောင်း ဖြေး နင်း ခတ်၍လှည့်ပတ် စောင့် နေထမ်း ရွက်ဩစေ၊ အ ရေး အကြောင်း ကို ထောက်၍သင့်ရသက နေပြီး လျှင် ရွှေချီတပ်စုရဲ မက်လက် နက်ကိုင်နှင့်အရေး တော်ပြီး ပြေတန်သည်ဗိုလ် ခြေအလုံး အရင်း နှင့်တကွချီတက် တိုက်လံသင့်သည် မချီမတက်နှလုံး ရည်နှင့်သဘပြီး ပြေသင့်သည်များ ကိုချင့်ချိန်၍စီ ရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။ နှလုံး ရည်နှင့်မပြီး မပြေဗိုလ် ခြေအင်အား နှင့်တကွတိုက် လံသိမ်း ယူဆက်သရမည်အကြောင်း ထင်မြင်လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်က ပေး အပ် တော် မူသည့်ရဲ မက်လက် နက်ကိုင် ရွှေချီတပ် စုဗိုလ်တို့နှင့်ရှိသည့်ရဲ မက်လက် နက်ကိုင် တို့ကို ပေါင်း စည်း ၍တလုံး တဝတည်း တိုက်လံလုပ်ကြံသင့်သည်ခွဲ ဝေတိုက်ခိုက်လုပ်ကြံသင့် သည်များ ကိုညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ် အောင်တိုက်လံလုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည်၊ စစ်ရေး စစ်မှုဆိုသည့်အရာသည်တစကောင်း မှဆယ်စကောင်း မည် စွေး တော မြှော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ၍အမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ဤ စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူတင်း တင်း ဤဤဝှက်ဝှက်ညှပ်တိုက်လံ စေသင့်သူကို ရွေး ချယ်၍ မဆိုင်း မရပ်ရွပ်ရွပ် ခွံ့ခွံ့လုပ်ကြံသိမ်း ယူသင့်သည်ရပ်ရပ် နေ နေအ ခြေမမြစ်နှင့်သိမ်း ယူသင့်သည်အရေး ကို ထောက်၍တိုက်လံလုပ်ကြံထမ်း ရွက်ရမည် အရေး အကြောင်း ဂြိုဟ်မျှကိုမပြတ်ကြား သိ တော် မူရ အောင်ကြည်း ကြောင်း ရေ ကြောင်း မြင်း တော် လှေ တော်ကိုဆင့်ကဲထား ၍ဂြိုဟ်ခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်များ နှင့်သိသက လောကသည်ကိုသင့်ရသက ပို့စေ၊ တပ်တော်ကလူနှင့်မပြတ်ကြား သိ တော် မူရ အောင် လျှောက်ထား လာစေ၊ သင်း တိုက်စစ်ကူစစ် ထောက် ပေါက် ရောက်သကသည်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝများ မှလည်း မပြတ် ထောက်လှမ်း စုံစမ်း စေ၊ ခန့်တော် မူသည့်ဗိုလ်များ တပ်များ စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး သူရဲသူခက်ရဲ မက် လက် နက်ကိုင်တို့ ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို စောင့်သိရို သေစွာ မထမ်း မရွက်

ဆုတ်ခွါသွေဖီရှောင်လွှဲသောစစ်မျက်နှာတွက်သော်မည်သည့်မဆိုသတ်တန်သူကိုသတ်
ဖြတ်တန်သူကိုငင်၍ဖြတ်အရေးတော်ရဆောင်ကြီးစားအားထုတ်စွန့်စားထမ်း
ရွက်ရသကဲ့သို့လမ်းရသူတို့ကိုလည်းရသည့်ပွဲလမ်းထမ်းရွည်ရွက်ရည်အလျောက်သူ
ကောင်းပြုတော်မူမည်။ အစုအဝန်းအမည်အရည်နှင့်မှတ်သား၍လျှောက်၊ ငါ
ရွှေဘုန်းတော်မြတ်ကြောင့်ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးသူရဲသူခက်ရဲမက်လက်နက်ကိုင်တို့ကိုမ
ပင်မပန်းအင်္ဂလိပ်အမျိုးသားတို့ရွှေလက်တော်သို့ရောက်၍အရေးတော်ပြေ
ကုန်မည်အမှန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲတွင်ရသည့်ဆင်ကြီးမြင်းကြီးအမြောက်စိန်ပြောင်း
သေနတ်မင်းဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သည်ကိုချန်လှပ်၍ကျန်သမျှကွဲနားအဝတ်အစားရွှေငွေ
ပစ္စည်းများမှာရသူတို့လက်ရယူစေ။ အရေးတော်ပြေကုန်လျှင်မည်သည့်အုပ်
ချုပ်စောင့်နေရစ်စေအမိန့်တော်မြတ်နှင့်ခေတ်တော်မူမှတ်သားရုံးရသည့်
ဘဏ္ဍာအရသာများကိုဆောင်ယူပြီးလျှင်အုပ်စည်းမပျက်တပ်စဉ်အတိုင်းရွှေဘဝါး
တော်အောက်ပြန်လာရမည်။ အထူးသဖြင့်ယုံမှတ်သနားတော်မူသည့်ကျွန်တော်
မျိုးဖြစ်၍အရည်အလျောက်ရွေးကောက်ခန့်ထားသည့်နှင့်အညီဆင့်ဆိုစီရင်ထမ်း
ရွက်ရန်ရှိသမျှကိုငါ့အမိန့်တော်အတိုင်းမလစ်မလပ်မယုတ်မလွန်စေရနေ့ညအမြဲ
နှလုံးသွင်း၍စီရင်ထမ်းရွက်ရမည်။ အမိန့်တော်ကိုမတည်ပေါ့လျော့ငဲ့ကွက်၍အ
ရေးတော်မပြေမကုန်လစ်လပ်ကြံ့ခိုင်ရှိရလျှင်ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးစစ်ကဲနားခံဗိုလ်
တပ်ရေးအကွပ်အကြပ်ခေါင်းအကြီးမြင်းခေါင်းမြင်းစီးတို့နှစ်ခွန်းချေရ
မည်မမှတ်နှင့်ကြီးစွာသောအကွပ်တော်ကိုခံရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုတော်သလင်းလဆန်း ၂ ရက်နေ့ည ၁၁ ခံဝင်လွှတ်တက်^{15 August 1852}
တွင်မင်းတုံးမင်း၊ ကျောက်မော်မင်းကြီး၊ ကျောက်ပန်းတောင်းမင်း
ကြီး၊ ကိုဝန်မင်းကြီးသုံးပါးအစုံအညီတွင်ဝန်ထောက်တော်ကောလိယမြို့စား
ဆင်၍နားခံတော်စမြောက်မှူးအပ်၍သွင်းသည့်၃ ရက်နေ့ပြန်တမ်းခံဝန်^{16 August 1852}
ကြီးမင်းရုံးတွင်းတွင်အနောက်ကမြို့ဝန် ၂၊ အရှေ့ကမြို့ဝန် ၂၊ အနောက်မှာ
ရောင်ကဗိုလ်မှူးအရသာရှိစုံညီပြန်တမ်းကိုနားခံပြောကြီးမှူးဘတ်သည်။

(မျိုးဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၈၊ ကုန်းအောင်ရေ၊ ၁၀၈-၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စက်သခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ မဟာမင်း ကျော်မင်း ထင်ကိုဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်
တော်မူကြောင်း လည်း မဟာမင်း ကျော်မင်း ထင်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာတော်
နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရှိသေစွာအမှုတော်ကိုကျိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း
ရွက်သည်။ ဆင်၏လက္ခဏာကိုလျှမ်း သိနား လည်သည့်ဖြစ်သည်။ ရွှေ သို့လည်း ခန့်ထီး
တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုတုန်ထွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည်သယံမှတ်သနား တော်မူ
သည့်အနက်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်ဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ဆင်ဝန်ဆိုသည့်အ
ရသည့်ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ထင်ဆင်သည်လက်နက်တော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ၁၀၆
ဆင်တော်စီးဆင်တော်ရွေး ဆင်တော်ထမ်း ဆင်တော်မှစ၍အရပ်ရပ်ဆင်တော်
များ ကိုမြက်စားရေသောက်အိပ်အနေဖြောင့်မှန်အောင်ဦး စီး နောက်ပဲ့
တို့ကိုမပြတ်ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်။ မြက်စာတိုင်ကျမြို့ရွာသူကြီး တို့ကဆင်တော်များ မှာ
ပေး အပ်တော်မူသည့်အတိုင်း မှန်ကန်အောင်ချိန်ပေး စေ။ ဦး တိုင်ပဲ့တိုင်နှင့်
ထွေး ရော၍မပေး မကွေး စေနှင့်။ မြက်စာတိုင်ပြင်ဦး စီး နောက်ပဲ့တို့က
သလွန်၍မတောင်း စေနှင့်။ ဆင်စာချီမြက်စစ်တို့ကိုဆို၍ကြည့်ရှုမှတ်သား စေ။
စီး တော်ဆင်တော်ဝင်း ဆင်တော်ရွေး ဆင်တော်ထမ်း ဆင်တော်များ သည်အ
အိပ်အနေမြက်စားရေသောက်မှန်၍တောသို့ချထား သင့်သည်အရကိုလည်း တော
သို့ချထား စေ။ ဦး စီး နောက်ပဲ့တို့သင်း တို့ရပ်ရွာမှာ နေချင်၍မချမထားသင့်
သည်အရကိုချထား ပါမည်အစီရင်ခံသော်လည်း မချမထား စေနှင့်။ အထွင်းတင်း
ကုတ်ပြင်တင်း ကုတ်အောက်မှာချည်ထား သည်စီး တော်ဆင်တော်ဝင်း ဆင်တော်
မှစ၍ရွေး ဆင်တော်ထမ်း ဆင်တော်များ ကိုဦး စီး ပဲ့ နောက်တို့လုံလပြု၍မှတ်သတ်
မွေး ကျွေး သည်မမွေး မကျွေး သည်အမှုဆင်စာချီဦး စီး နောက်ပဲ့ဆင်ဆေး သ
မား တို့ညည့်နေ့မပြတ်ကြည့်ရှုစောင့် နေသည်မစောင့် နေသည်များ ကိုလည်း ကြပ်
ကြပ်မပြတ်ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်။ မိန်း သစ်ဆင်တော်ရှိလျှင်လည်း သင့်သည်တို့ကိုဦး ပဲ့
ခန့်၍ကြည်း နှိပ်ရေနှိပ်အိမ်အဝင်အထွက်ရလွယ်အောင်စီး နင်း သွန်သင် စေ။ သို့
များ ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ၍ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်ရမည်။ ဆင်တော်ဦး စီး နောက်တိုင်

မှ စ၍ ဆင် နှင့် ဆိုင်သ မှုအ မှုထမ်း တို့ကို အမှု တော်ကို ထမ်း ကုန် နိုင်၍ လုပ် စား ဆောင်
စား စီး ပွား ဖြစ် အောင် မစ၊ ဆင်အ မှုထမ်း ထွင်တရား စကား အရှက်အတင် ရှိ
လျှင်လည်း ကြီး သည်စကား ကို ငယ် အောင်၊ ငယ်သည်စကား ကို ပပျောက် အောင် ဂ
တိသို့ မလိုက်ညီညွတ် စွာ စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၄ ရက် ^{15 October 1852} နေ့ပိုခန်း မင်းကြီး၊
ကောင်း တုံမြို့စား မင်း ကြီး၊ ယင်း တော်မင်း ကြီး၊ ဝန်ထောက် တော်မင်း
ကြီး မဟာသင်္ကြန် ရွှေအစီရင်ခံ၍ ဆင်ဝန် (မင်း ကြီး မဟာသင်္ခယာ) ကို ပေး အပ်
သည့်နည်း မင်း ကြီး မဟာမင်း ကျော်မင်း တင်ကို ပေး အပ်သည်။
(မိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၈)